

[Home](#)>[Legislation and case law](#)>**National legislation****Nacionalno zakonodavstvo**

Svaka država članica Europske unije (EU) ima svoj vlastiti pravni sustav i zakone. Pravo države članice može uključivati pravo na nacionalnoj razini (nacionalno pravo, koje vrijedi u cijeloj državi članici) i zakone koji se primjenjuju samo u određenom području, regiji ili gradu.

Države članice objavljuju svoje zakone na svojim službenim jezicima te su oni pravno obvezujući samo na tim jezicima. U informativne svrhe, neki akti država članica mogu biti dostupni i na drugim jezicima osim službenih jezika tih država članica.

Baze podataka

Većina država članica ima nacionalne baze podataka svojih zakona. Informacije o tome dostupne su klikom na neku od zastava s desne strane.

Uz to, u europskoj bazi podataka [N-Lex](#) nalaze se poveznice na većinu nacionalnih baza podataka. N-Lex je tekući zajednički projekt kojim upravljaju [Europski ured za publikacije](#) i nacionalne vlade koje u njemu sudjeluju. Trenutačno su putem N-Lexa dostupni zakoni 27 države članice.

Nadalje, putem [Europskog foruma za službene listove](#) moguće je pristupiti *web*-mjestima organizacija nadležnih za objavljivanje službenih listova država članica EU-a (i nekih država kandidatkinja za pristup EU-u i država EFTA-e).

Iz perspektive EU-a mnogim se zakonima država članica zapravo provodi pravo EU-a. Konkretno je to slučaj kod nacionalnih zakona kojima se provode direktive EU-a. Ako tražite takve provedbene mjere kojima su države članice uključile odredbe prava EU-a u svoje zakone, možete se poslužiti odgovarajućom funkcijom pretraživanja u bazi podataka [EUR-Lexa](#).

Izvori prava

Pravo država članica proizlazi iz raznih izvora, posebno ustava, statuta ili zakonodavstva (koje se može donositi na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini) i /ili uredbi vladinih agencija itd. Nadalje, sudske odluke sudova države članice mogu postati [sudska praksa](#).

Područja prava

Pravo država članica obično se dijeli na privatno i javno pravo.

Privatno ili građansko pravo područje je prava kojim se uređuju odnosi među pojedincima ili skupinama bez uplitanja države ili vlade.

Javnim pravom uređuju se odnosi između pojedinaca i države, njezinih tijela i institucija, ovlasti potonjih i odgovarajući postupci. Javno pravo općenito obuhvaća ustavno pravo, upravno pravo i kazneno pravo. Zbog posebne prirode kaznenog prava, ono se može smatrati i zasebnom kategorijom.

Za detaljnije informacije o pravu država članica odaberite neku od ponuđenih zastava s desne strane.

Posljednji put ažurirano: 12/09/2023

Stranicu održava Europska komisija. Informacije na ovoj stranici ne odražavaju nužno službeno stajalište Europske komisije. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest koja se odnosi na propise za autorska prava za europske stranice.

Nacionalno zakonodavstvo - Belgija

Ovaj odjeljak sadržava pregled raznih izvora prava u Belgiji.

1. Kojim se pravnim instrumentima ili „izvorima prava“ određuju pravni propisi?

Pravo je skup strogih pravnih propisa, u pisanom ili drugačijem obliku, kojima se uređuju društveni odnosi između građana i vlasti i među građanima te organizira javna uprava.

Postoje **formalni** i **materijalni izvori**. Za razliku od formalnih izvora, materijalni izvori ne sadržavaju stvarne pravne propise. Primjeri materijalnih izvora uključuju, između ostalog, dobru vjeru, jednakost i razumno djelovanje.

Postoji pet kategorija materijalnih izvora. Tri su obvezujuća – **zakonodavstvo**, **običajno pravo** i **opća pravna načela**. Ostala dva su neobvezujuća – **sudska praksa** i **pravna doktrina**.

Zakonodavstvo je detaljnije razrađeno u točkama 3. i 5. u nastavku. Zakonodavstvo se definira kao pisana pravila koja donosi određeno tijelo. Običajno se pravo definira kao nepisano pravo koje djeluje kroz običaje i postupanja ljudi općenito, a posebice trgovaca. Općim se pravnim načelima izražavaju više vrijednosti koje određeno društvo želi poštovati, kao što su jednakost svih građana, proporcionalnost donesenih pravila i mjera te načelo djelovanja vlasti u skladu s pravom. Mnoga su od tih načela izražena u takozvanim pravnim maksimama, kao što su *non bis in idem* u kaznenom pravu i načelo prema kojem *lex posterior derogat legi priori*.

Sudska praksa i pravna doktrina neobvezujući su pravni izvori. Sudska se praksa sastoji od cijelog skupa presuda koje donose sudovi. Presuda je obvezujuća samo za stranke u sudskom postupku; a sustav pravnih presedana ne postoji u Belgiji. Jedine su univerzalno obvezujuće presude one Ustavnoga suda (*Cour constitutionnelle*). Ostali su viši sudovi Državno vijeće (*Conseil d'Etat*) (najviši upravni sud) i Kasacijski sud (*Cour de cassation*) (najviši redovni sud).

Međunarodno je pravo još jedan značajan izvor, a, sastoji se prije svega od Ugovora o Europskoj uniji, uredbi i direktiva EU-a te Europske konvencije o ljudskim pravima. Pored toga, postoje brojne konvencije koje su sklopljene u okviru međunarodnih institucija kao što su Ujedinjeni narodi ili Vijeće Europe (multilateralne konvencije) ili između Belgije i neke druge države (bilateralne konvencije). Taj je izvor prava posljednjih desetljeća postao vrlo velik, a raste i dalje. Mnoge odredbe iz tih instrumenata izravno utječu na naš svakodnevni život.

Na [stranicama](#) [Législation belge](#) (na francuskom) ili [Belgische Wetgeving](#) (na nizozemskom) može se pristupiti bazi podataka **pročišćenog belgijskog zakonodavstva**. Upotrebom modula za traženje i indeksiranje može se pronaći bilo koji važeći normativni tekst koji je objavljen u službenom listu *Moniteur Belge* od 1830. pa nadalje. Međutim, upravni i fiskalni normativni tekstovi objavljeni **prije 1994.** još nisu u potpunosti dostupni.

2. Kakav je pravni položaj općih načela prava, običajnog prava i sudske prakse?

Vidi [1. pitanje](#).

3. Kakva je hijerarhija tih pravnih instrumenata?

Osobe s boravištem u Belgiji podliježu raznim kategorijama pravnih propisa. Za njih vrijede ne samo propisi koje donose belgijske savezne vlasti, već i oni koje donose tijela na nižoj razini kao što su pokrajine i lokalni okruzi (**1**). Belgija je i članica raznih međunarodnih i nadnacionalnih organizacija kao što su Ujedinjeni narodi, Europska unija, Vijeće Europe i NATO. Propisi koje donose te organizacije primjenjuju se i na belgijske vlasti i stanovništvo.

Zbog toga što svi zakonodavni organi nemaju strogo određeno područje nadležnosti i zbog toga što sve skupine propisa nemaju isti položaj, mogu se pojaviti sukobi. Zato postoji hijerarhija pravnih propisa u okviru kojih vrijedi načelo da pravni propisi na nižoj razini nikada ne bi trebala biti u sukobu s onima na višoj razini.

U belgijskom unutarnjem pravu **Ustav** ima najviši pravni položaj. Njime se uređuje dioba vlasti i način na koji se ta vlast izvršava. Ustavom se utvrđuju i temeljne vrijednosti društva i temeljna prava građana. Odlukom od 27. svibnja 1971., Kasacijski je sud odlučio da svi međunarodni i naddržavni instrumenti imaju prednost u odnosu na državne instrumente, uključujući Ustav. U slučaju da je uredba EU-a u sukobu s Ustavom, prednost ima uredba.

Ispod Ustava nalaze se, padajućim redoslijedom, sljedeći pravni propisi:

posebni zakoni (*lois spéciales*) (zakoni doneseni posebnom većinom kojima se određuje dioba vlasti i ključna operativna pravila javnih institucija),

zakoni (*lois*), uredbe (*décrets*) i pravilnici (*ordonnances*),

kraljevske odluke (*arrêts royaux*) i vladine odluke (*arrêts de gouvernement*) kojima se provode zakoni ili uredbe i

ministarske odluke (*arrêts ministériels*).

4. Na koji način propisi sadržani u naddržavnim instrumentima stupaju na snagu na državnoj razini?

Uredbe EU-a primjenjuju se neposredno, a belgijska zakonodavna tijela nisu neposredno uključeni u njihovu provedbu. Ipak, unutarnje je zakonodavstvo potrebno za odobravanje i ratifikaciju međunarodnih sporazuma. U nekim područjima, sva zakonodavna tijela u Belgiji moraju odobriti i ratificirati sporazume, što može biti otežan i dugotrajan postupak. Unutarnja zakonodavna tijela također su uključena u provedbu direktiva EU-a, jer je za to uvijek potrebno unutarnje zakonodavstvo.

5. Koja su tijela nadležna za donošenje pravnih propisa?

Belgijska savezna država ima **trodiobu vlasti** na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu. Zakonodavna vlast donosi zakone, izvršna ih provodi, a sudbena rješava sporove koji proizlaze iz primjene zakona.

Savezna zakonodavna vlast

Inicijativu za donošenje saveznog zakonodavstva može pokrenuti jedan ili više članova Zastupničkog doma, jedan ili više članova Senata ili kralj (u praksi, njegovi ministri ili državni tajnici). To su tri sastavna dijela zakonodavne vlasti u Belgiji.

Zakon se može temeljiti na prijedlogu zakona (*proposition de loi*), koji predlaže član Doma ili Senata, ili na nacrtu zakona (*projet de loi*), koji predlaže kralj (kralj ovlašćuje ministre za predlaganje nacrtu zakona). Prijedlozi i nacrti zakona imaju jednaku pravnu težinu.

Instrumente za provedbu saveznog zakonodavstva priprema izvršna vlast kojoj je na čelu kralj. Ovlasti se mogu prenijeti na ministra pa otuda razlika između kraljevskih i ministarskih odluka.

Zajednice, regije, pokrajine i općine

Belgija je **savezna država** koja se sastoji od zajednica (*communautés*) i regija (*régions*). One se tako nalaze u korijenu prava u okviru ovlasti koje su im dodijeljene Ustavom i određenim posebnim zakonima.

Ovlasti zajednica posebno se odnose na kulturu i obrazovanje, a ovlasti regija obuhvaćaju ekonomsku politiku i zaštitu okoliša. Za izvršavanje tih ovlasti

svaka zajednica i regija ima parlament. **Zajednice i regije mogu donositi akte** koji se nazivaju **uredbama** (pravilnici u Regiji glavnog grada Bruxellesa).

Zajedno s članovima Parlamenta, zajednica i regionalne vlade pripadaju zakonodavnoj vlasti na razini EU-a, regije ili zajednice (zakonodavna inicijativa). Te su vlade odgovorne i za provedbu svih donesenih uredbi i pravilnika.

Belgija je podijeljena i na **pokrajine** i **općine**. Na odgovarajućim razinama, pokrajinska i općinska vijeća (*conseils*) isto donose **propise** i **pravilnike** u područjima pod njihovom odgovornošću, kao što su javna sigurnost, skupljanje otpada, kultura i obrazovanje u pokrajinama i općinama. Izvršna pokrajinska vlast (*collège provincial*) i izvršna općinska vlast (*collège communal*) provode te propise (kao i propise na višoj razini poput zakona, uredbi, pravilnika i odluka, u okviru svojih ovlasti).

Na tim su razinama prisutne dvije od triju vlasti: zakonodavna vlast, koju čine parlamenti zajednice i regionalni parlamenti te pokrajinska i općinska vijeća; i izvršna vlast koju čini vlada zajednice i regionalna vlada te pokrajinska i općinska izvršna vlast. Sudbena vlast nije podijeljena na ovakav način. Organizacija sudova potpada isključivo pod saveznu odgovornost.

6. Kakav je postupak donošenja tih pravnih propisa?

Vidi [5. pitanje](#).

Na saveznoj razini, Predstavnički dom i, prema potrebi, Senat **glasuju o nacrtima zakona ili prijedlozima zakona** nakon što ih je eventualno razmotrilo Državno vijeće. Oni se tada upućuju **kralju**, koji **ih odobrava i proglašava** nakon što ih **supotpíše resomi ministar**.

7. Na koji način stupaju na snagu državni propisi?

Savezno zakonodavstvo počinje postojati kada ga ozakoni i proglasi kralj. Obično stupa na snagu deset dana nakon njegove objave u Službenom listu Belgije, osim ako je drugačije određeno ([2](#)).

Zakonodavstvo državne savezne jedinice – uredbe i pravilnike – donosi i objavljuje vlada te savezna jedinica. Ono stupa na snagu deset dana nakon njegove objave u službenom listu *Moniteur Belge*, osim ako je drugačije određeno.

8. Na koji se način rješavaju sukobi između različitih pravnih propisa u državi članici?

Sukobi među ispravno donesenim pravnim instrumentima rješavaju se na razne načine. Hijerarhijom pravnih propisa omogućeno je sprečavanje većine sukoba, ali ako do njih svejedno dođe, potrebno ih je riješiti.

Člankom 142. Ustava Ustavnom je sudu dodijeljena isključiva nadležnost za ocjenu suglasnosti zakonodavstva s propisima kojima se uređuju ovlasti države, zajednica i regija. Ti su propisi utvrđeni Ustavom i zakonodavstvom o institucijskoj reformi u saveznoj državi Belgiji.

Ustavni je sud isto tako nadležan odlučivati u predmetima u kojima se tvrdi da se zakonodavstvom krše temeljna prava i slobode osigurani glavom II.

(člancima 8. – 32.) Ustava. Oni uključuju načelo jednakosti (članak 10.) i zabranu diskriminacije (članak 11.). Ustavni sud također može ocijeniti sukladnost zakonodavstva s člankom 170. (načelo zakonitosti u poreznom pravu), člankom 172. (jednakost u poreznom pravu) i člankom 191. (zaštita stranih državljana) Ustava.

Vidi i [Service public fédéral Justice](#) i posebni Zakon od 6. siječnja 1989. o Ustavnom sudu – „*Législation consolidée*”.

Državno vijeće([3](#)), djelujući na temelju članka 160. Ustava, rješava sve sukobe između provedbenih instrumenata (odluka i propisa) i zakonodavnih instrumenata. Postoji i Parlamentarni odbor za reviziju koji se bavi pitanjima sukoba interesa.

(1) Usp. [Service public fédéral Justice](#) (<https://justitie.belgium.be>), „*Législation consolidée*”, Ustav iz 1994. i posebni Zakon od 8. kolovoza 1980. o institucijskoj reformi, te [web-mjesto saveznog portala](#), pod „La Belgique”.

Flamanska zajednica s Flamanskim vijećem (poznato i pod nazivom Flamanski parlament)

Francuska zajednica s Vijećem francuske zajednice

Zajednica njemačkog govornog područja s Vijećem zajednice njemačkog govornog područja

Flamanska regija s istim Flamanskim vijećem

Valonska regija s Vijećem valonske regije

Regija glavnog grada Bruxellesa s Vijećem glavnog grada Bruxellesa (za određena pitanja ustrojena je kao Flamanski i Francuski odbori za poslove zajednice)

Zajednice imaju ovlasti nad:

1. pitanjima u kulturi;
2. obrazovanjem, osim [...];
3. suradnjom među zajednicama i međunarodnom suradnjom, uključujući ovlasti sklapanja sporazuma o pitanjima iz točaka 1. i 2.

Vijeća flamanske i francuske zajednice donose odluke koje se primjenjuju na njihovom području o raznim pitanjima koja se odnose na suradnju među zajednicama i međunarodnu suradnju, uključujući ovlasti sklapanja sporazuma. Vijeće zajednice njemačkog govornog područja ima slične ovlasti.

Regionalna vijeća imaju ovlasti za pitanja koja se odnose na prostorno uređenje, spomenike i upravljanje ruralnim resursima, gospodarstvo, poljoprivredu itd. (2) Vidi [Service public fédéral Justice](#), „Législation consolidée”, Zakon od 31. svibnja 1961. o upotrebi jezika u zakonodavstvu i izradi nacрта, objava i stupanju na snagu zakona i propisa.

(3) Vidi [Service public fédéral Justice](#), „Législation consolidée”, pročišćeni zakoni od 12. siječnja 1973. o Državnom vijeću.

« [Pravni poredak – opće informacije](#) | [Belgija – opće informacije](#)

Posljednji put ažurirano: 19/02/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Bugarska

Na ovoj se stranici navode informacije o bugarskom pravnom sustavu te se daje pregled bugarskog prava.

Izvori prava

Nacionalni izvori prava

Izvori prava uključuju:

[Ustav Republike Bugarske](#) (objavljen u SL 56 od 13. srpnja 1991., izmijenjen u SL 85 od 26. rujna 2003., SL 18 od 25. veljače 2005., SL 27 od 31. ožujka 2006., SL 78 od 26. rujna 2006. – Odluka Ustavnog suda br. 7/2006, SL 12 od 6. veljače 2007., SL 100 od 18. prosinca 2015. [SL1]) primarno zakonodavstvo i sekundarno zakonodavstvo.

Sudska praksa nije službeni izvor prava, ali je obvezujuća za tijela za izvršavanje zakona.

Europski i međunarodni izvori prava

Pisani instrumenti uključuju Ustav Republike Bugarske, međunarodne ugovore, zakone i sekundarno zakonodavstvo (dekreti, uredbe, pravilnici, upute i nalozi).

Ustav Republike Bugarske (*Konstitutsiata na Republika Balcaria*) hijerarhijski je najviši pravni akt. Njime se uspostavljaju ustrojstvo, načela, ovlasti i dužnosti državnih institucija te prava i dužnosti građana.

Zakon (*zakon*) je normativni akt kojim se društveni odnosi uređuju *ab initio* ili na temelju utvrđenih dogovora u skladu s Ustavom koje, ovisno o predmetu ili osobama o kojima je riječ, donosi barem jedno zakonodavno tijelo ili njegovi odjeli.

Svi se zakonodavni akti objavljuju i stupaju na snagu tri dana nakon objave, osim ako je samim aktima propisano drukčije.

Vijeće ministara izdaje **dekret** (*postanovlenie*) kad donosi pravilnike, uredbe ili upute te kad u skladu sa zakonima uređuje društvena pitanja koja nisu uređena tim zakonima u okviru svoje izvršne i upravne nadležnosti.

Pravilnik (*pravilnik*) je normativni akt donesen u svrhu cjelovite provedbe zakona. Njime se uređuje ustrojstvo državnih i lokalnih tijela ili unutarnja organizacija njihovih aktivnosti.

Uredba (*naredba*) je normativni akt donesen u svrhu provedbe određenih odredaba ili drugih dijelova normativnog akta više razine.

Uputa (*instruktsia*) je normativni akt kojim nadređeno tijelo daje upute podređenim tijelima u pogledu provedbe normativnog akta koji je donijelo ili koji mora provesti.

Važni su i drugi nepisani izvori prava, kao što je **običajno pravo** (*pravniyat obichay*) i **opća pravna načela** (*obshtite printsipi na pravoto*).

Odluke vrhovnih sudova o tumačenju mogu se smatrati pomoćnim izvorom prava.

Ustavni sud (*Konstitutsionen sad*) djeluje donošenjem odluka, rješenja i naloga.

Sud odlučuje o meritumu predmeta donošenjem odluke.

Odluke Suda objavljuju se u Službenom listu u roku od 15 dana od datuma njihova donošenja te stupaju na snagu tri dana nakon objave.

Hijerarhija pravnih normi

Ustav Republike Bugarske vrhovni je zakon. Nadređenost prava EU-a nije posebno utvrđena u Ustavu, ali se smatra da je nadređeno nacionalnom pravu.

U skladu s člankom 5. stavkom 4. Ustava međunarodni ugovori koji su ratificirani u skladu s ustavnim postupkom, koji su objavljeni i koji su stupili na snagu u Republici Bugarskoj postaju dio nacionalnog zakonodavstva. Oni imaju prednost pred bilo kojom proturječnom odredbom nacionalnog zakonodavstva.

Sljedeći hijerarhijski najviši normativni akti jesu zakoni. Izvršna vlast donosi sekundarno zakonodavstvo kao što su dekreti, uredbe, odluke, pravilnici, upute i nalozi.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje pravnih propisa

Narodna skupština (*Narodno sabranie*) ima zakonodavne ovlasti. Može donositi zakone, mijenjati ih, dopunjavati i stavljati izvan snage.

Na temelju zakona te radi njihove provedbe, Vijeće ministara (*Ministerski savet*) donosi dekrete, naloge i odluke. Vijeće ministara isto tako dekretima donosi pravilnike i uredbe.

Ministri donose pravilnike, uredbe, upute i naloge.

Vijeće ministara sklapa međunarodne ugovore kad je za to ovlašteno zakonom. Narodna skupština ratificira (ili odbacuje) sljedeće međunarodne ugovore: ugovore koji su političke ili vojne naravi

ugovore koji se odnose na sudjelovanje Republike Bugarske u međunarodnim organizacijama

ugovore kojima se predviđaju izmjene granica Republike Bugarske

ugovore kojima se uvode financijske obveze za državu

ugovore kojima se predviđa sudjelovanje države u međunarodnoj arbitraži ili sudskom postupku

ugovore koji se odnose na temeljna ljudska prava

ugovore koji se odnose na učinak zakona ili čija provedba zahtijeva donošenje novog zakonodavstva

ugovore koji izričito zahtijevaju ratifikaciju

ugovore kojima se Europskoj uniji dodjeljuju ovlasti koje proizlaze iz Ustava.

Zakonodavni postupak

Donošenje Ustava

Novi Ustav donosi Velika narodna skupština (*Veliko narodno sabranie*) koja se sastoji od 400 članova.

Narodna skupština ima pravo izmijeniti bilo koje odredbe Ustava, osim onih koje su u nadležnosti Velike narodne skupštine. Izmjena Ustava zahtijeva tročetrvrtinsku većinu glasova svih članova Narodne skupštine u tri glasanja koja se održavaju na tri različita dana. Izmjenu Ustava potpisuje i u Službenom listu objavljuje predsjednik Velike narodne skupštine u roku od sedam dana od njezina donošenja.

Zakonodavna inicijativa

U skladu s člankom 87. Ustava svaki član Narodne skupštine ili Vijeća ministara ima pravo podnijeti prijedlog zakona.

Prijedlog zakona donosi Narodna skupština u dva čitanja. Tijekom prvog čitanja raspravlja se o prijedlogu zakona u cijelosti. Članovi mogu u roku koji odredi Narodna skupština podnijeti pisane zahtjeve za izmjenu prijedloga zakona koji je donesen u prvom čitanju. Narodna skupština detaljno raspravlja o prijedlogu zakona te ga donosi u drugom čitanju. Doneseni prijedlog zakona šalje se predsjedniku Republike Bugarske koji potpisuje dekret za njegovu objavu. Zakon se objavljuje u Službenom listu te stupa na snagu tri dana nakon objave, osim ako je samim zakonom propisano drukčije.

Pravne baze podataka

Službeni list (*Darzhaven vestnik*) besplatno je dostupan na internetskim stranicama [Službenog lista](#). Internetsko izdanje sadržava prijedloge zakona koje je objavila Narodna skupština, dekrete koje je izdalo Vijeće ministara, međunarodne ugovore, druge pravne akte, obavijesti o javnoj nabavi i koncesijama itd. Komercijalne pravne baze podataka kao što su [Apis](#), [Ciela](#) i [Pravosudna enciklopedija](#) sadržavaju sveobuhvatan skup pravnih informacija, ali im pristup nije besplatan.

Posljednji put ažurirano: 20/07/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Danska

Na ovoj stranici možete pronaći informacije o danskom pravnom sustavu.

Informacije o danskom pravnom sustavu dostupne su na internetskim stranicama [danskog Ministarstva pravosuđa](#) i [danskog parlamenta](#).

Pravni izvori

Glavni su izvori prava u Danskoj zakonodavstvo, pripremni zakonodavni rad i sudska praksa.

Zakonodavstvo je primarni izvor prava i objavljuje se u Službenom listu. Službeni list je od 2008. dostupan samo u elektroničkom obliku. Zakonodavstvo se dijeli na, među ostalim, zakone, naloge i upravne propise. Zakone donosi danski parlament, naloge izdaje vlada, a upravne propise izrađuju nadležna tijela.

Parlament je jedino tijelo koje ima ovlasti donošenja novih zakona ili izmjene postojećeg zakonodavstva. Samo parlament može staviti izvan snage ili izmijeniti doneseno zakonodavstvo.

Važnu ulogu u primjeni prava imaju i **sudske odluke**. Odluke Vrhovnog suda često imaju veću važnost od odluka nižih sudova.

Važan dio primjene prava čini i **pripremni zakonodavni rad** koji se vrši tijekom zakonodavnog postupka.

Pravne baze podataka

Na [portalu pravnih informacija](#) (Retsinformation) građani imaju pristup: zakonima, upravnim propisima, sporazumima i pročišćenom zakonodavstvu parlamentarnim dokumentima upravnim odlukama odlukama pravobranitelja.

Portal sadržava sveukupno zakonodavstvo koje je bilo na snazi na dan 1. siječnja 1985. i sve zakonodavstvo doneseno nakon tog datuma.

Pristup bazi podataka **besplatan** je.

Posljednji put ažurirano: 20/06/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Njemačka

Savezna Republika Njemačka demokratska je, savezna i socijalna ustavna država. Zajedno s temeljnim pravima, načela demokratske, savezne i socijalne ustavne države čine nepovredivu jezgru njemačkog Ustava, čije poštovanje osigurava Savezni ustavni sud.

Izvori prava

Temeljni zakon (*Grundgesetz*) njemački je Ustav, koji osigurava okvir za pravni sustav i vrijednosti Savezne Republike Njemačke. Konkretno, njime se utvrđuje sljedeće:

temeljna prava kao osnovna vodeća načela

temeljni ustroj i osnovna ustrojstvena načela države i njezinih upravnih tijela

načela na temelju kojih se provode izbori za Bundestag (donji dom njemačkog parlamenta)

osnova za status i prava slobodno izabranih članova Bundestaga

ustrojstvo i način djelovanja Bundestaga

odgovornosti i ustroj Bundesrata (gornji dom njemačkog parlamenta, preko kojeg savezne zemlje sudjeluju u zakonodavnom postupku na saveznoj razini)

raspodjela zakonodavnih i upravnih nadležnosti između savezne vlade i saveznih zemalja

temeljna načela na kojima se temelji ustroj sudova.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Glavni **pisani izvori** njemačkog prava su Temeljni zakon, **zakonodavni akti**, **zakonski instrumenti** i **podzakonski akti**.

Zakonodavstvo

Zakonodavni akt je u materijalnom smislu apstraktan i općenit, s vanjskim učinkom, dok je u formalnom smislu riječ o pravnom aktu koji su donijela nadležna zakonodavna tijela u skladu s ustavnim postupkom.

Njemačka je **savezna država koja se sastoji od 16 saveznih zemalja (Länder)**. Sukladno tomu, postoje **savezni zakoni** koji se primjenjuju na cijelom području Savezne Republike i **zakoni saveznih zemalja** koji su valjani samo u predmetnoj saveznoj zemlji. Svaka savezna zemlja ima vlastiti Ustav te unutar pravnog okvira uspostavljenog Temeljnim zakonom ima i ovlast za donošenje zakonodavstva i zakonskih instrumenata te podzakonskih akata.

Zakonodavne nadležnosti savezne vlade i saveznih zemalja detaljno su uređene Temeljnim zakonom. Savezne zemlje imaju zakonodavne ovlasti pod uvjetom da te ovlasti nisu prenesene na saveznu vladu u skladu s Temeljnim zakonom. Ključne zakonodavne ovlasti savezne vlade utvrđene su člancima od 71. do 74. Temelnog zakona. Osim toga, daljnje zakonodavne ovlasti savezne vlade utvrđene su u različitim točkama Temelnog zakona.

Isključiva zakonodavna ovlast savezne vlade

U područjima u kojima isključivu zakonodavnu ovlast ima savezna vlada, savezne zemlje imaju pravo donošenja zakonodavstva samo ako su za to izričito ovlaštene saveznim zakonom (članak 71. Temeljnog zakona).

U skladu s člankom 73. Temeljnog zakona savezna vlada ima isključivu zakonodavnu ovlast u (među ostalim) sljedećim područjima: sva pitanja vanjske politike, obrana (uključujući zaštitu civilnog stanovništva), državljanstvo, sloboda kretanja, putovnice, prijava boravišta i osobne iskaznice, imigracija, emigracija i izručenje, valuta i novac, jedinstvo carinskog i trgovinskog područja, zračni promet, suradnja između savezne vlade i saveznih zemalja u pogledu rada kriminalističke policije te pravo o oružju i eksplozivima.

Usporedne zakonodavne ovlasti

U područjima koja podliježu usporednom zakonodavstvu savezne zemlje imaju pravo donošenja zakonodavstva ako i u mjeri u kojoj savezna vlada ne ostvaruje svoje zakonodavne ovlasti u istom području (članak 72. Temeljnog zakona). Pravna područja koja podliježu usporednom zakonodavstvu obuhvaćaju građansko pravo, kazneno pravo i propise o cestovnom prometu te zakon o udruživanju, zakon koji se odnosi na boravište i poslovni nastan stranih državljana, zakon koji se odnosi na gospodarska pitanja, radno pravo, socijalno pravo i određene aspekte zaštite potrošača. Kad je riječ o određenim pitanjima za koja se u članku 74. Temeljnog zakona navodi da su obuhvaćena područjem primjene usporednog zakonodavstva, savezna vlada ima pravo donošenja zakonodavstva samo ako i u mjeri u kojoj uspostavljanje jednakih životnih uvjeta na cijelom području Njemačke ili održavanje pravnog ili gospodarskog jedinstva čini regulaciju na saveznoj razini neophodnom u nacionalnom interesu.

Zakonski instrument

Zakonski instrument je propis apstraktne, opće primjene s vanjskim učinkom koji donosi izvršna vlast na temelju odgovarajućeg zakonskog ovlaštenja.

Podzakonski akt

Podzakonski akt je pravna odredba apstraktne, opće primjene koju može donijeti pravna osoba ustrojena u skladu s javnim pravom unutar okvira autonomije koja joj je zakonski dodijeljena i obuhvaća osobe na koje se primjenjuju pravila navedene pravne osobe.

Položaj običajnog prava i sudske prakse

Osim pisanih izvora prava postoje **nepisani izvori** prava koji uključuju opća načela utvrđena u međunarodnom pravu i običajnom pravu. Sudska praksa u načelu nije izvor prava, iako u praksi ima važnu ulogu. Samo određene odluke Saveznog ustavnog suda (*Bundesverfassungsgericht*) imaju snagu zakona.

Međunarodni izvori prava i pravo Unije

Na temelju članka 25. Temeljnog zakona opća pravila međunarodnog prava imaju posebnu ulogu u okviru hijerarhije nacionalnih pravnih normi: u skladu s prvom rečenicom članka 25. Temeljnog zakona sastavni su dio saveznog prava, dok se drugom rečenicom članka 25. propisuje njihova prednost pred zakonodavstvom pa se stoga opća pravila međunarodnog prava u hijerarhiji nacionalnih pravnih normi nalaze između Ustava i zakonodavstva.

U skladu s člankom 59. stavkom 2. točkom 1. Temeljnog zakona međunarodne ugovore koji se odnose na pitanja saveznog zakonodavstva nadležna tijela moraju odobriti u obliku saveznog zakona kako bi se mogli primjenjivati lokalno. Stoga su u okviru hijerarhije nacionalnih pravnih normi rangirani na istoj razini kao savezno pravo.

Pravo Unije

Posebne ustavne odredbe primjenjuju se na članstvo Njemačke u Uniji (članak 23. Temeljnog zakona) i na druge situacije u kojima se državne ovlasti prenose međunarodnim organizacijama (članak 24. Temeljnog zakona) sklapanjem međunarodnih ugovora.

U skladu s uvjetima iz članka 23. Temeljnog zakona primarno zakonodavstvo EU-a primjenjuje se u Njemačkoj na temelju akta koji je potreban u tu svrhu (što isto tako zahtijeva suglasnost Bundesrata). Izravno primjenjivo sekundarno zakonodavstvo EU-a (npr. uredbe) u Njemačkoj se načelno primjenjuje izravno, na temelju njegova položaja. Sekundarno zakonodavstvo koje zahtijeva prenošenje u nacionalno pravo (npr. direktive) načelno postaje primjenjivo u Njemačkoj samo ako je doneseno nacionalno zakonodavstvo kojim se prenosi. U skladu sa sudskom praksom Suda EU-a, u slučaju proturječnog domaćeg prava, pravo Unije u načelu ima prvenstvo primjene, a nacionalno pravo mora se tumačiti na način koji je u skladu s pravom Unije i ublažava tu proturječnost, u mjeri u kojoj se predmetnim nacionalnim pravom omogućuje prostor za tumačenje.

Najvažniji akti / najvažnije zakonodavstvo

Ustavno pravo

📄 [Temeljni zakon za Saveznu Republiku Njemačku \(*Grundgesetz*, GG\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

📄 [Zakon o Saveznom ustavnom sudu \(*Gesetz über das Bundesverfassungsgericht*, BVerfGG\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

Građansko pravo

📄 [Građanski zakonik \(*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

📄 [Zakon o pamičnom postupku \(*Zivilprozessordnung*, ZPO\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

Trgovačko pravo

📄 [Trgovački zakonik \(*Handelsgesetzbuch*, HGB\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

📄 [Zakon o dioničkim društvima \(*Aktiengesetz*, AktG\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

📄 [Zakon o društvima s ograničenom odgovornošću \(*Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung*, GmbHG\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

Upravno pravo

📄 [Zakonik o upravnom postupku \(*Verwaltungsgerichtsordnung*, VwGO\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

📄 [Zakon o upravnom postupku \(*Verwaltungsverfahrensgesetz*, VwVfG\)](#)

Kazneno pravo

📄 [Kazneni zakonik \(*Strafgesetzbuch*, StGB\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

📄 [Zakon o kaznenom postupku \(*Strafprozeßordnung*, StPO\)](#) – 📄 [engleski prijevod](#)

Hijerarhija pravnih normi

Temeljni zakon na vrhu je hijerarhije nacionalnih pravnih normi. Nadređen je svim ostalim izvorima nacionalnog prava i kao **Ustav** čini instrument o kojem ovisi cjelokupni njemački pravni sustav. Svaka pravna odredba donesena u Njemačkoj mora oblikom i sadržajem biti usklađena s Temeljnim zakonom. U tom je smislu člankom 20. stavkom 3. Temeljnog zakona propisano da je zakonodavna vlast podređena ustavnopravnom poretku, a izvršna i sudbena vlast zakonima i pravu. Nadalje, zakonodavna, izvršna i sudbena vlast posebno su obvezane temeljnim pravima iz članaka od 1. do 19. Temeljnog zakona koja čine izravno primjenjivo pravo (članak 1. stavak 3.). Prednost Temeljnog zakona u konačnici jamči Savezni ustavni sud. Samo Savezni ustavni sud može proglasiti akt Parlamenta nevažećim ako je neustavan.

U članku 79. stavku 2. navodi se da se Temeljni zakon može izmijeniti samo dvotrećinskom većinom članova Bundestaga i dvotrećinskom većinom glasova u Bundesratu, koji je tijelo preko kojeg savezne zemlje sudjeluju u donošenju zakonodavstva u Saveznoj Republici i upravljanju njome te u pitanjima koja se odnose na Europsku uniju. Određene **ključne sastavnice Temeljnog zakona**, odnosno podjela Savezne Republike na savezne zemlje (*Länder*), njihovo sudjelovanje u zakonodavnom postupku te načela iz članaka 1. i 20. **ne podliježu izmjenama** (članak 79. stavak 3., takozvana **klauzula vječnosti**, koja jamči da će se zadržati temeljne ustavne odluke utvrđene u Temeljnom zakonu).

Opća pravila međunarodnog prava u hijerarhiji se nalaze ispod Ustava, ali iznad saveznih zakona i zakona saveznih zemalja. Ta opća pravila obuhvaćaju običajno međunarodno pravo i opća načela međunarodnog prava, ali ne i međunarodno ugovorno pravo. U Temeljnomo zakonu izričito se navodi da su ta opća pravila sastavni dio saveznog prava, da imaju prednost pred saveznim zakonima te da izravno stvaraju prava i obveze za stanovnike državnog područja Savezne Republike (članak 25.). Ta opća pravila međunarodnog prava koja imaju pravni učinak na pojedince (tj. pravila za zaštitu pojedinca) posebno uključuju jamstvo odgovarajućeg oblika pravne zaštite za strance ili „pravilo specijalnosti” na temelju kojeg kazneni postupak podliježe uvjetima odobrenja izručenja strane države koja izručuje pojedinca.

Redovno **zakonodavstvo** u hijerarhiji se nalazi ispod Ustava. Zakone donosi **Bundestag zajedno s Bundesratom**. Nacrte zakona u Bundestagu mogu predložiti savezna vlada, Bundesrat ili članovi Bundestaga (parlamentarna skupina od najmanje 5 % njegovih članova). Temeljnomo zakonom utvrđeni su slučajevi u kojima je za konačno odobrenje zakona u Bundestagu potrebna suglasnost Bundesrata (prema statističkim podacima koje je **Bundesrat** objavio na svojim internetskim stranicama, to se trenutaočno odnosi na približno 38 % svih zakona). Kad je riječ o preostalim zakonima koje donosi Bundestag, Bundesrat može prigovoriti samo na nacrt zakona koji je donio Bundestag, a Bundestag može odbiti taj prigovor. U slučaju razlike u mišljenjima između Bundestaga i Bundesrata može se sazvati zajednički odbor za razmatranje nacrta zakona (Odbor za posredovanje) koji se sastoji od jednakog broja članova Bundestaga i Bundesrata (trenutačno po 16 članova svakog doma). Uloga Odbora za posredovanje jest izraditi prijedloge za postizanje jednoglasne odluke, iako ne može sam donositi odluke u ime Bundestaga i Bundesrata.

Zakonski instrumenti hijerarhijski su podređeni zakonodavstvu, a može ih izdavati savezna vlada, savezni ministar ili vlade saveznih zemalja. **Podzakonski akti** u hijerarhiji se nalaze ispod zakonskih instrumenata, a može ih izdavati korporativno tijelo osnovano u skladu s javnim pravom (npr. općina).

Zakonodavni postupak

Njemačke **zakone** donose oba doma nacionalnog parlamenta. Stoga je **Bundestag** najvažnije zakonodavno tijelo. **Odlučuje o svim zakonima u području nadležnosti savezne vlade** u okviru zakonodavnog postupka koji zahtijeva i sudjelovanje Bundesrata.

U njemačkom saveznom sustavu **savezne zemlje** imaju znatan udio u ovlastima države te stoga i **Bundesrat sudjeluje u donošenju zakonodavstva**. Svi se akti podnose Bundesratu na glasovanje, a za zakonodavstvo za koje je potrebno njegovo odobrenje njegova odluka može dovesti do odbijanja nekih nacrta akata.

Zakonodavna inicijativa

Većinu nacrta akata i prijedloga sastavlja **savezna vlada**. Kao središnja razina izvršne vlasti savezna vlada ima najviše iskustva u primjeni zakonodavstva i izravan uvid u to u kojim su područjima u praksi potrebne nove zakonske odredbe.

Međutim, premda savezna vlada ima pravo predlagati nacrte akata, to pravo ima i **Bundesrat**.

Članovi i parlamentarne skupine Bundestaga isto tako imaju pravo predlagati nove ili revidirane zakonodavne akte u Bundestagu u obliku nacrta akata, a o njima Parlament raspravlja i glasuje u skladu s precizno utvrđenim postupkom.

Inicijative savezne vlade ili Bundesrata

Ako **savezna vlada** želi predložiti ili izmijeniti zakon, savezni kancelar mora najprije uputiti nacrt akta **Bundesratu**.

Nakon toga Bundesrat u pravilu ima rok od šest tjedana za dostavu **primjedbi na nacrt akta**, a na koje vlada zatim može odgovoriti u pisanom obliku. Savezni kancelar zatim prosljeđuje nacrt Bundestagu uz komentare Bundesrata. Jedinji je **izuzetak** od tog postupka nacrt **Zakona o proračunu**, koji se istodobno upućuje Bundesratu i Bundestagu.

Sličan postupak primjenjuje se kada zakonodavne inicijative predlaže Bundesrat. Nakon što je većina članova Bundesrata glasovala za nacrt akta, on se najprije upućuje saveznoj vladi, koja obično prilaže svoje primjedbe u roku od šest tjedana, a zatim se prosljeđuje Bundestagu.

Inicijative koje predlažu članovi Bundestaga

Nacrte akata mogu predložiti i članovi Bundestaga, a u tom ih slučaju mora podržati **barem jedna parlamentarna skupina ili najmanje 5 % članova Bundestaga**.

Nacrti akata predloženi na taj način ne moraju se najprije podnijeti Bundesratu. Zbog toga vlada ponekad organizira da vladajuće parlamentarne skupine u Bundestagu predlažu posebno **hitne nacrte akata**.

Rasprava o nacrtu akta i donošenje zakonodavstva

Raspodjela točaka za raspravu

Nacrt akta prije rasprave u Bundestagu mora se najprije uputiti predsjedniku Bundestaga i mora ga registrirati administracija.

Nakon toga nacrt se dostavlja svim članovima Bundestaga i Bundesrata te saveznim ministarstvima u tiskanom ili, češće, elektroničkom obliku.

Čim se nacrt akta stavi na **dnevni red plenarne sjednice**, dovršena je prva faza njegova donošenja u Parlamentu. Zatim ga se može javno i **službeno** predstaviti u Bundestagu.

Tri čitanja na plenarnim sjednicama

U pravilu se o nacrtima akata **raspravlja tri puta** na plenarnim sjednicama Bundestaga. Te su rasprave poznate kao **čitanja**.

Rasprava u prvom čitanju odvija se samo ako je to dogovoreno u *Ältestenratu* (Vijeće najstarijih, izvršno tijelo Bundestaga) ili ako to zatraži jedna od parlamentarnih skupina. To se uglavnom događa u slučaju zakonodavnih projekata koji su posebno prijemni ili od posebnog interesa za javnost.

Primarni cilj prvog čitanja je **odrediti barem jedan odbor** koji će razmotriti nacrt akta i pripremiti ga za drugo čitanje. To se provodi na temelju preporuka Vijeća najstarijih.

Ako je određeno više odbora, ukupna odgovornost za raspravu o toj točki daje se jednom odboru koji je stoga odgovoran za donošenje nacrta akta u parlamentu. Od ostalih se odbora traži mišljenje.

Zakonodavni rad u odborima

Detaljan rad na zakonodavstvu odvija se u okviru stalnih odbora koji se sastoje od članova iz svih parlamentarnih skupina. Članovi odbora upoznaju se s materijalom te raspravljaju o njemu na svojim sastancima. Isto tako mogu pozvati stručnjake i predstavnike skupina dionika na javnu raspravu.

Usporedno uz rad odbora **parlamentarne skupine** osnivaju radne skupine u kojima raspravljaju o predmetnim pitanjima i definiraju svoja stajališta.

Nije neuobičajeno da parlamentarne skupine u okviru odbora zastupaju zajednička stajališta. Većina nacrta akata u većoj se ili manjoj mjeri revidira na temelju suradnje između vladajućih i opozicijskih parlamentarnih skupina.

Po završetku rasprava **odbor s ukupnom odgovornošću za nacrt akta na plenarnoj sjednici predstavlja izvješće** o tijeku i rezultatima svojih rasprava. **Odluka koju preporuč**i taj odbor čini osnovu za drugo čitanje koje se sad održava na plenarnoj sjednici.

Rasprava tijekom drugog čitanja

Prije drugog čitanja svi članovi dobivaju objavljenu **preporuku** u tiskanom obliku. Stoga su dobro pripremljeni za raspravu. Osim toga, parlamentarne skupine usklađuju svoja stajališta na unutarnjim sastancima prije te rasprave kako bi u drugom javnom čitanju zauzele jedinstveno stajalište.

Nakon opće rasprave sve odredbe nacrta akta mogu se razmatrati pojedinačno. Međutim, na plenarnoj sjednici u pravilu se prelazi izravno na glasovanje o nacrtu akta u cjelini.

Svaki član Bundestaga može podnijeti **prijedloge za izmjene** i dopune koji se zatim odmah razmatraju na plenarnoj sjednici. Ako se na plenarnoj sjednici donesu izmjene i dopune, potrebno je najprije tiskati i podijeliti novu verziju nacrtu akta. Međutim, taj se postupak može skratiti uz odobrenje dviju trećina prisutnih članova. U tom slučaju treće čitanje može odmah početi.

Glasovanje tijekom trećeg čitanja

Tijekom trećeg čitanja održava se još jedna rasprava samo ako to zatraži parlamentarna skupina ili najmanje 5 % članova Bundestaga.

U toj fazi prijedloge za izmjene i dopune više ne mogu podnositi pojedinačni članovi, nego samo jedna parlamentarna skupina ili 5 % članova Bundestaga.

Nadalje, mogu se podnijeti samo prijedlozi koji se odnose na izmjene i dopune donesene tijekom drugog čitanja.

Konačno glasovanje održava se na **kraju trećeg čitanja**. Na pitanje predsjednika Bundestaga o glasovima za, glasovima protiv i suzdržanim glasovima članovi odgovaraju ustajanjem sa svojih mjesta.

Nakon što nacrt akta stekne potrebnu većinu na plenarnoj sjednici Bundestaga, on se **upućuje Bundesratu kao akt**.

Odobrenje Bundesrata

Savezne zemlje uključene su u oblikovanje svakog zakonodavnog akta putem **Bundesrata**. U tom su pogledu precizno utvrđena prava Bundesrata na **sudjelovanje** u zakonodavnom postupku.

Bundesrat ne može donositi izmjene i dopune zakona koji je donio Bundestag. Međutim, ako Bundesrat ne odobri akt, može zahtijevati sazivanje **Odbora za posredovanje** (*Vermittlungsausschuss*). Odbor za posredovanje sastoji se od jednakog broja članova Bundestaga i Bundesrata.

Za neke je nacрте akata, koji se nazivaju **zakonima koji zahtijevaju odobrenje** (*Zustimmungsgesetze*), obvezno odobrenje Bundesrata. Ti nacrti uključuju, primjerice, akte kojima se od saveznih zemalja zahtijeva da građanima isplaćuju naknade ili koji utječu na upravne nadležnosti saveznih zemalja.

Kad je riječ o **nacrtima akata na koje Bundesrat može podnijeti prigovor**, Bundestag može staviti akt na snagu čak i ako u okviru Odbora za posredovanje nije postignut dogovor. Međutim, to zahtijeva još jedno glasovanje u kojem Bundestag donosi nacrt akta apsolutnom većinom.

Više informacija dostupno je na internetskim stranicama [Bundestaga](#) i [Bundesrata](#).

Proglašenje, objava i stupanje na snagu

Nakon što Bundestag i Bundesrat odobre nacrt akta, on mora proći nekoliko dodatnih faza prije nego što može stupiti na snagu.

Akt koji se donese najprije se tiska te proslijeđuje saveznom kancelaru i nadležnom saveznom ministru koji ga supotpisuje.

Zatim se šalje predsjedniku Savezne Republike na potpis radi davanja zakonske snage zakonu. Predsjednik ispituje je li zakon donesen u skladu s Ustavom i mora se uvjeriti da nema očiglednih suprotnosti s Temeljnim zakonom. Nakon što se te provjere izvrše, predsjednik Savezne Republike potpisuje zakon i nalaže njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu (*Bundesgesetzblatt*).

U tom se trenutku zakon proglašava. Ako u zakonu nije naveden određeni datum stupanja na snagu, zakon stupa na snagu četrnaestog dana od datuma objave Saveznog službenog lista u kojem je tiskan.

Postupanje u slučaju proturječnosti među različitim izvorima prava

Temeljnim zakonom uređeno je pitanje sukoba između saveznog prava i prava saveznih zemalja. Osnovno je pravilo utvrđeno u članku 31. Temeljnog zakona: „Savezno pravo ima prednost pred pravom saveznih zemalja.” To se načelo primjenjuje neovisno o hijerarhijskom statusu proturječnih pravnih pravila, što znači da će, na primjer, savezni propis imati prednost pred ustavom neke savezne zemlje.

U suprotnom sukobi se mogu riješiti na temelju hijerarhijskog statusa sukobljenih pravnih propisa. Ako pravni propisi formalno imaju isti status u hijerarhiji, može se uzeti u obzir aspekt posebnosti (*lex specialis*) ili kronologija njihova donošenja (*lex posterior*).

Pravne baze podataka (s odgovarajućim poveznicama)

[Gesetze im Internet \(zakonodavstvo na internetu\)](#)

Savezno ministarstvo pravosuđa i Savezni ured za pravosuđe gotovo sve aktualne savezne zakone objavljuju na internetu. Informacije su besplatne za zainteresirane osobe. Može se pristupiti aktualnim verzijama zakonodavstva i zakonskih instrumenata. Njih kontinuirano pročišćava dokumentacijski centar pri Saveznom uredu za pravosuđe.

Zakoni objavljeni na njemačkom mogu se slobodno koristiti u svim dostupnim formatima. Pravni tekstovi kojima se može pristupiti na internetu nisu službene verzije. Službene verzije dostupne su samo u papirnatom izdanju Saveznog službenog lista.

Je li im pristup besplatan?

Jest.

Na kojim su jezicima dostupni?

Zakoni su dostupni na njemačkom jeziku. U mnogim slučajevima dostupni su [engleski prijevodi](#).

Koji su dostupni kriteriji pretraživanja?

1. Pretraživanje prema naslovu

Moguće je pretraživanje ograničeno na riječi koje su sadržane u dugom ili kratkom naslovu i na službene pokrate svih dostupnih zakona. Mogu se koristiti dva operatora pretraživanja:

operator I:

pretraživanje obuhvaća dokumente u kojima se pojavljuju sve unesene riječi.

operator III:

pretraživanje obuhvaća dokumente u kojima se pojavljuje najmanje jedna od unesenih riječi.

2. Pretraživanje cijelog teksta

Moguće je i pretraživanje svih dostupnih pravnih tekstova na temelju ključnih riječi. I u tom se slučaju mogu koristiti dva operatora pretraživanja:

operator I:

pretraživanje obuhvaća dokumente u kojima se pojavljuju sve unesene riječi.

operator III:

pretraživanje obuhvaća dokumente u kojima se pojavljuje najmanje jedna od unesenih riječi.

[Rechtsprechung im Internet \(sudska praksa na internetu\)](#)

Od 2010. Savezno ministarstvo pravosuđa i Savezni ured za pravosuđe objavili su na internetu odabrane odluke Saveznog ustavnog suda, saveznih vrhovnih sudova i Saveznog suda za patente. Informacije su besplatne za zainteresirane osobe. Odluke su anonimizirane i načelno se objavljuju u neskrtačenom obliku. Baza podataka svakodnevno se ažurira.

Odluke se mogu slobodno koristiti u svim dostupnim formatima.

Je li im pristup besplatan?

Jest.

Na kojim su jezicima dostupne?

Odluke su dostupne na njemačkom jeziku.

Koji su dostupni kriteriji pretraživanja?

1. „Jednostavno pretraživanje“

Standardno pretraživanje („jednostavno pretraživanje“) omogućuje pretraživanje cijelog teksta primijenjeno na sve odluke koje je objavila Služba za pomoć građanima (*BürgerService*). Ako je moguće, unosi korisnika dodjeljuju se određenim metapodacima, a pravopis je standardiziran. Nakon pretraživanja pojmovi za pretraživanje prikazuju se ispod obrasca za pretraživanje zajedno s brojem pogodaka. U polje za unos možete unijeti gotovo sve posebne kriterije koji se mogu koristiti u okviru internetske tražilice.

Pri unosu pojma za pretraživanje mogući pogodci automatski se pojavljuju u popisu prijedloga. Nakon što korisnik počne unositi kriterij za pretraživanje, tekst i drugi pojmovi za pretraživanje automatski se pojavljuju u generiranom popisu prijedloga i od tamo se prihvaćaju izravno u masku za pretraživanje. Sustav isto tako prepoznaje i ističe pogreške pri unosu. Funkcija brzog pretraživanja tumači unose i nudi alternativne načine pisanja s pomoću popisa prijedloga (funkcija „Jeste li mislili?“).

Unose za pretraživanje prema zadanim postavkama povezuje „i“, stoga korisnik ne treba unijeti riječ „i“. Ako se kriteriji za pretraživanje unose jedan za drugim, automatski se provodi unakrsno pretraživanje. Unosom operatora „ILI“ ili „NE“ korisnik može odrediti mogu li se dokumenti koji se pretražuju uključiti ili isključiti. Redoslijed pojmova za pretraživanje zadržava se pri njihovom prikazu. Odnosi ILI ili NE prikazuju se odvojeno na popisu pojmova za pretraživanje.

2. „Napredno pretraživanje“

Funkcija naprednog pretraživanja korisnicima nudi mogućnost povezivanja pojedinačnih kriterija pretraživanja jednih s drugima na različite načine u svim dokumentima.

Osim pretraživanja cijelog teksta napredno pretraživanje omogućuje pretraživanje metapodataka na temelju sljedećih kriterija pretraživanja:

suda

zakonske odredbe

datuma

referentnog broja dokumenta / ECLI-ja.

Verwaltungsvorschriften im Internet (upravni propisi na internetu)

Pod općom nadležnošću Saveznog ministarstva unutarnjih poslova, savezna vlada, u okviru zajedničkog projekta s juris GmbH-om, pruža sveobuhvatnu internetsku bazu podataka koja sadržava aktualne upravne propise koje su izdala najviša savezna tijela. Informacije su besplatne za zainteresirane osobe.

Baza podataka sadržava „žive dokumente“, tj. vladine službe kontinuirano ažuriraju dostupne dokumente. juris GmbH može u bilo kojem trenutku dodati nove upravne propise i upravne propise koji se preispituju.

Upravni propisi nisu zakoni. To su apstraktni, opći propisi u okviru upravne organizacije, a izdaju ih upravna tijela više razine ili nadređeni podređenim tijelima ili zaposlenicima radi utvrđivanja ustrojstva ili djelovanja predmetne uprave. Dodatne pojedinosti o pojedinačnim upravnim propisima dostupne su, prema potrebi, na **internetskim stranicama** saveznog ministarstva u okviru čijeg se područja nadležnosti nalazi predmetno pitanje.

Je li im pristup besplatan?

Jest.

Na kojim su jezicima dostupni?

Upravni propisi dostupni su na njemačkom jeziku.

Koji su dostupni kriteriji pretraživanja?

1. Pretraživanje prema naslovu

Moguće je pretraživanje ograničeno na riječi koje su sadržane u dugom ili kratkom naslovu i na službene pokrate svih dostupnih upravnih propisa. Mogu se koristiti dva operatora pretraživanja:

operator I:

pretraživanje obuhvaća dokumente u kojima se pojavljuju sve unesene riječi.

operator ILI:

pretraživanje obuhvaća dokumente u kojima se pojavljuje najmanje jedna od unesenih riječi.

2. Pretraživanje cijelog teksta

Moguće je i pretraživanje svih dostupnih pravnih tekstova na temelju ključnih riječi. I u tom se slučaju mogu koristiti dva operatora pretraživanja:

operator I:

pretraživanje obuhvaća dokumente u kojima se pojavljuju sve unesene riječi.

operator ILI:

pretraživanje obuhvaća dokumente u kojima se pojavljuje najmanje jedna od unesenih riječi.

Justizportal des Bundes und der Länder (portal pravosuđnih tijela savezne vlade i saveznih zemalja)

Savezno ministarstvo pravosuđa i uprave saveznih zemalja izrađuju pravne tekstove koji su zainteresiranim građanima dostupni na internetu. U nekim slučajevima plaća se naknada. Postoje i neke razlike u pogledu kriterija pretraživanja.

Druge pravne baze podataka

Bundesgesetzblatt (Savezni službeni list)

Savezni službeni list objavljuje se u tiskanom obliku i elektronički na sljedećoj poveznici: <https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav> Obvezujuća je tiskana verzija.

Bundesanzeiger (Savezni službeni list)

Savezni list objavljuje se elektronički na sljedećoj poveznici: <https://www.bundesanzeiger.de/pub/de/amtlicher-teil>

Obvezujuća je elektronička verzija.

Dokumentations- und Informationssystem für Parlamentarische Vorgänge (Dokumentacijski i informacijski sustav za poslovanje Parlamenta)

Posljednji put ažurirano: 05/05/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Estonija

Ova stranica sadržava informacije o estonskom pravnom sustavu i pregled estonskog prava.

Izvori prava

Estonija pripada europskom kontinentalnom pravnom sustavu (sustavu građanskog prava). Najvažniji izvori prava su pravni instrumenti kao što su Ustav, pravo Europske unije, međunarodni sporazumi, zakoni i pravilnici.

Pravno tumačenje najvišeg suda – Vrhovnog suda – i komentari stručnjaka također služe kao referentne točke (npr. izdanje Ustava s komentarima). Sudskim se presudama ne stvaraju prava, i općenito presude koje su donijeli viši sudovi nisu obvezujuće za niže sudove. Međutim, Vrhovni sud, koji je ujedno i sud za ocjenu ustavnosti, ovlašten je za proglašenje pravnih instrumenata nevažećima ako nisu u skladu s Ustavom ili s pravnim instrumentima koji imaju prednost nad njima. Prilikom rješavanja konkretnih predmeta nijedan sud ne smije primjenjivati takav instrument, a sudovi su ovlašteni ne primjenjivati nijedan pravni instrument koji nije u skladu s Ustavom. Vrhovni sud kao sud za ocjenu ustavnosti zatim dodatno istražuje predmet i ovlašten je proglasiti svaki takav instrument neustavnim (ali ne i nevažećim).

Općepriznata načela i pravila međunarodnog prava neodvojiv su dio estonskoga pravnog sustava.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Pravni instrumenti dijele se na instrumente opće primjene, tj. zakonodavne akte i instrumente pojedinačne primjene, tj. provedbene akte.

Instrumenti opće primjene

Ustav – u skladu s člankom 3. stavkom 1. Ustava, državna vlast provodi se samo u skladu s Ustavom i zakonima koji su u skladu s njime.

Zakoni – u skladu s člankom 65. Ustava, zakone donosi estonski parlament (*Riigikogu*) koji ima zakonodavnu vlast. Zakoni se donose u skladu s Ustavom i objavljuju na propisan način u listu *Riigi Teataja* (nacionalni službeni list). Samo zakoni koji su objavljeni su izvršivi.

Ukaz – pravni instrument sa zakonskom snagom. Ukaz – u skladu s člankom 109. Ustava, ako nije moguće sazvati Parlament, predsjednik Republike može, u slučaju hitne nacionalne potrebe, donijeti ukaze koji imaju zakonsku snagu. Te ukaze moraju supotpisati predsjednik (glasnogovornik) Parlamenta i premijer. Prema Ustavu, predsjednik može donositi:

posebne ukaze u slučaju hitne nacionalne potrebe, ako nije moguće sazvati Parlament,

hitne ukaze u slučaju hitne nacionalne potrebe, ako Vlada proglasi izvanredno stanje i ako nije moguće sazvati Parlament ili nema dovoljno vremena da bi se Parlament sazvao.

Ukaz koji donosi predsjednik Republike stupa na snagu desetog dana od dana objave u službenom listu *Riigi Teataja*, osim ako je drugačije određeno ukazom.

Kad se Parlament sazove, predsjednik Republike izlaže ukaze Parlamentu, koji potom odmah donosi zakon kojim se ukaz odobrava ili poništava. Prema članku 110. Ustava, predsjednik Republike ne smije koristiti ukaz kako bi donio, izmijenio ili ukinuo Ustav, zakone navedene u članku 104. Ustava te zakone o određivanju nacionalnih poreza ili državnog proračuna.

Pravilnici – u skladu s člancima 87. i 94. Ustava, Vlada Republike i ministri ovlašteni su donositi pravilnike na temelju pojedinog zakona i u svrhu usklađivanja s tim zakonom. Kako bi riješila pitanja od lokalnog značaja ili u slučajevima navedenima u zakonu, vijeća lokalne vlasti također imaju ovlast donošenja pravilnika. Osim toga, pravilnike mogu donositi predsjednik Središnje banke Estonije (*Eesti Pank*), glavni revizor i vijeća javnih sveučilišta. Pravilnici se smiju donositi samo na temelju i u opsegu ovlasti utvrđenih u zakonu.

Vlada Republike i ministri ovlašteni su donositi pravilnike na temelju pojedinog zakona i u svrhu usklađivanja s tim zakonom. Pravilnici stupaju na snagu trećeg dana od dana objave u službenom listu *Riigi Teataja*, osim ako je drugačije određeno pravilnikom.

Instrumenti pojedinačne primjene

Upravno rješenje – pojedinačni upravni akt kojim javna uprava odlučuje o pojedinačnim pravnim pitanjima i organizira ih. U skladu s člankom 87. stavkom 6. Ustava, Vlada Republike donosi upravna rješenja na temelju pojedinog zakona i u svrhu usklađivanja s tim zakonom. Premijer, guverneri provincija i lokalne vlasti također su ovlašteni donositi upravna rješenja.

Odluka – pojedinačan upravni akt donesen na temelju upravnih prigovora ili žalbi ili u svrhu izricanja kazni. Odluke također donose Parlament, vijeća lokalnih vlasti, Državno izborno povjerenstvo i sudovi.

Nalog – u skladu s člankom 94. Ustava, ministri izdaju naloge na temelju pojedinog zakona i u svrhu usklađivanja s tim zakonom. Nalog uključuje općenita obvezna pravila ponašanja za pitanja koja se odnose na službu u ministarstvu ili za utvrđivanje ustroja i organizaciju poslova državnih tijela koja djeluju pod nadležnošću određenog ministarstva.

Hijerarhija pravnih instrumenata

Hijerarhija pravnih instrumenata je sljedeća: Ustav, pravo Europske unije, međunarodni sporazumi, zakoni i ukazi, pravilnici Vlade Republike i pravilnici koje donose ministri. Osim pravnih instrumenata opće primjene, postoje i pravni instrumenti pojedinačne primjene koji se donose na temelju zakona, a koji se u hijerarhiji nalaze ispod zakona i pravilnika. Pravni instrumenti na svakoj razini moraju biti usklađeni s onima na višoj razini.

Institucionalni okvir

Institucije nadležne za donošenje pravnih instrumenata

Organizacija estonskih institucija slijedi načelo podjele i ravnoteže vlasti (članak 4. Ustava).

Zakonodavnu vlast ima Parlament. U skladu s člankom 103. Ustava, pravo na pokretanje zakonodavnih prijedloga imaju zastupnici u Parlamentu, parlamentarne političke skupine, parlamentarni odbori, Vlada Republike i predsjednik Republike. Međutim, predsjednik Republike može samo pokrenuti izmjene Ustava. Parlament raspravlja o nacrtima zakona i odlučuje hoće li ih se donijeti kao zakone ili odbiti.

Na temelju odluke apsolutne većine zastupnika, Parlament ima pravo predložiti Vladi Republike nacrt zakona koji Parlament želi pokrenuti.

Parlament ima pravo raspisati referendum za nacrt zakona ili pitanje od nacionalne važnosti. O ishodu referenduma odlučuje se većinom danih glasova.

Zakone donesene putem referenduma odmah proglašava predsjednik Republike. Odluke donesene referendumom obvezujuće su za sva državna tijela. Ako nacrt zakona za koji je raspisan referendum ne dobije većinu glasova, predsjednik Republike raspisuje izvanredne parlamentarne izbore. Pitanja koja se odnose na proračun, poreze, financijske obveze države, ratifikaciju ili otkazivanje međunarodnih sporazuma, proglašenje ili ukidanje izvanrednog stanja i nacionalnu obranu nije moguće uputiti na referendum.

Izvršnu vlast provodi Vlada Republike. U većini slučajeva Vlada Republike izlaže nacrt zakona Parlamentu. Nacrt zakona ministarstva predaju Vladi, a prije toga mora proći faza savjetovanja među ministarstvima.

Državni odvjetnik i glavni državni revizor nazočni su i imaju pravo govoriti na sastancima Vlade. Njihovi prijedlozi nisu obvezujući za Vladu, ali se njihove preporuke i prijedlozi često uzimaju u obzir. Ako to državni odvjetnik i glavni državni revizor smatraju potrebnim, oni mogu svoje prijedloge izravno uputiti odgovarajućem parlamentarnom odboru koji se bavi nacrtom zakona. U skladu s člankom 139. Ustava, državni odvjetnik analizira sve prijedloge koji su mu podneseni u vezi s izmjenama zakona, donošenjem novih zakona i radom vladinih tijela te, prema potrebi, podnosi izvješće Parlamentu. Ako državni odvjetnik utvrdi da je pravni akt koji je donijelo zakonodavno tijelo, izvršna vlast ili tijelo lokalne vlasti u suprotnosti s Ustavom ili nekim zakonom, podnosi prijedlog tijelu koje je donijelo akt da ga uskladi s Ustavom ili tim zakonom u roku od 20 dana. Ako se akt ne uskladi s Ustavom ili zakonom u navedenom roku, državni odvjetnik podnosi prijedlog Vrhovnom sudu da ga se proglasi nevažećim na temelju članka 142. Ustava.

Predsjednik Republike proglašava zakone koje je donio Parlament ili to odbija učiniti. U potonjem slučaju, predsjednik Republike vraća zakon i svoje obrazloženje Parlamentu na novu raspravu i odlučivanje.

Ministarstvo pravosuđa objavljuje donesene zakone koje je proglasio predsjednik Republike u estonskoj službenoj publikaciji *Riigi Teataja* (nacionalni službeni list).

Postupak donošenja odluka

Zakonodavni postupak u estonskom Parlamentu sastoji se od sljedećih koraka:

pokretanje izrade nacrt zakona,
razmatranje nacrt zakona,
donošenje nacrt zakona.

Pokretanje izrade nacrt

U skladu s člankom 103. Ustava Vlada Republike, zastupnici u Parlamentu, parlamentarne političke skupine, parlamentarni odbori i predsjednik Republike imaju pravo na pokretanje zakonodavnih prijedloga. Međutim, predsjednik može samo pokrenuti nacrt izmjena Ustava. Nacrt zakona mora zadovoljavati tehnička pravila koja je propisalo Parlamentarno povjerenstvo te zakonodavna i tehnička pravila koja je donijela Vlada Republike. Parlamentarno povjerenstvo prosljeđuje nacrt zakona stalnom parlamentarnom odboru nadležnom za nacrt.

Razmatranje nacrt zakona

Stalni parlamentarni odbor priprema nacrt zakona za plenarnu sjednicu Parlamenta (Odbor za pravne poslove, Odbor za ustav, Odbor za gospodarska pitanja itd.). Na prijedlog nadležnog odbora, nacrt zakona stavlja se na dnevni red plenarne sjednice Parlamenta.

U skladu sa Zakonom o internim pravilima i poslovniku estonskog parlamenta *Riigikogu*, prvo čitanje nacrt zakona potrebno je obaviti tijekom sedam plenarnih radnih tjedana Parlamenta od njegova prihvatanja. O nacrtima zakona raspravlja plenarna sjednica Parlamenta u tri čitanja, od kojih se u prvom odvija rasprava o općim načelima na kojima se temelji nacrt zakona. Ako nadležni odbor ili politička skupina ne podnese prijedloge za odbijanje nacrt tijekom pregovora, prvo čitanje završava bez glasovanja. Nakon prvog čitanja zastupnici u Parlamentu i parlamentarni odbori i političke skupine imaju 10 radnih dana za predlaganje izmjena. Ako nadležni odbor to predloži, predsjednik Parlamenta može odrediti drugi rok za predlaganje izmjena.

Odbor u raspravu o nacrtu uključuje sve relevantne dionike koji su bili uključeni u izradu nacrt i koji žele sudjelovati u raspravi.

Nadležni odbor ocjenjuje sve predložene izmjene i odlučuje hoće li ih uzeti u obzir prilikom sastavljanja novog teksta nacrt. Odbor izrađuje novu inačicu nacrt za drugo čitanje, uključujući sve prihvaćene izmjene i sve izmjene koje je izvršio sam odbor. On također sastavlja obrazloženje za drugo čitanje, koje uključuje informacije koje se odnose na doradu nacrt zakona, kao što su razlozi za prihvatanje ili odbijanje predloženih izmjena i stajališta osobe koja je pokrenula ili podnijela nacrt zakona, stručnjaka uključenih u postupak i drugih osoba.

Nacrt zakona stavlja se na dnevni red za drugo čitanje na prijedlog nadležnog odbora. Na prijedlog Parlamentarnog povjerenstva, nadležnog odbora ili osobe koja je pokrenula izradu nacrt zakona, Parlament obustavlja drugo čitanje nacrt zakona bez glasovanja. Ako politička skupina predloži obustavu čitanja, taj se prijedlog stavlja na glasovanje. Ako se drugo čitanje nacrt zakona obustavi, i dalje se smiju predlagati izmjene. Ako se drugo čitanje u Parlamentu ne obustavi, za njega se smatra da je završeno, a nacrt zakona šalje se na treće čitanje.

Nacrt odluke Parlamenta moguće je staviti na glasovanje nakon završetka drugog čitanja.

Nadležni odbor sastavlja konačan tekst nacrt zakona za treće čitanje, uz jezična i tehnička poboljšanja koja se provode nakon završetka drugog čitanja.

Odbor može sastaviti obrazloženje za treće čitanje te dostaviti pregled izmjena izvršenih nakon završetka drugog čitanja. U trećem čitanju nacrt zakona otvaraju se pregovori tijekom kojih predstavnici političkih skupina izlažu svoja stajališta. Nakon trećeg čitanja nacrt zakona stavlja se na konačno glasovanje.

Donošenje

Zakoni i odluke Parlamenta donose se javnim glasovanjem u Parlamentu. Konačno glasovanje odvija se tijekom trećeg čitanja nacrt Zakona. Broj zastupnika u Parlamentu potrebnih za glasovanje u korist zakona koji se donosi utvrđen je u člancima 73. i 104. Ustava, u skladu s kojima se zakoni kategoriziraju kao:

ustavni zakoni tj. zakoni koji zahtijevaju apsolutnu većinu glasova zastupnika u Parlamentu (više od polovice od ukupno 101 zastupnika u Parlamentu mora glasovati u korist donošenja zakona) ili

obični zakoni, tj. zakoni koji zahtijevaju jednostavnu većinu glasova (više zastupnika u Parlamentu mora glasati u korist donošenja zakona nego protiv njegova donošenja).

Sljedeće zakone može donijeti ili izmijeniti samo apsolutna većina zastupnika u Parlamentu:

Zakon o državljanstvu,

Zakon o izborima za estonski Parlament *Riigikogu*,

Zakon o izborima za predsjednika Republike,

Zakon o izborima za vijeća lokalnih vlasti,

Zakon o referendumu,

Zakon o poslovniku estonskog parlamenta *Riigikogu* i Zakon o internim pravilima estonskog parlamenta *Riigikogu*,

Zakon o plaćama predsjednika Republike i zastupnika u Parlamentu *Riigikogu*,

Zakon o Vladi Republike,

Zakon o pokretanju sudskog postupka protiv predsjednika Republike i zastupnika u Parlamentu *Riigikogu*,

Zakon o kulturnoj autonomiji nacionalnih manjina,

Zakon o državnom proračunu,

Zakon o Središnjoj banci Estonije *Eesti Pank*,

Zakon o Državnom uredu za reviziju,

Zakon o organizaciji sudova i zakoni koji se odnose na sudske postupke,

Zakoni koji se odnose na inozemna i domaća zaduživanja i vlasničke obveze države,

Zakon o izvanrednom stanju,

Zakon o nacionalnoj obrani u miru i Zakon o nacionalnoj obrani u ratu.

Zakon ili odluku Parlamenta nakon donošenja potpisuje predsjednik Parlamenta, ili u njegovoj odsutnosti potpredsjednik Parlamenta koji je predsjedao sjednicom, najkasnije petog radnog dana od njihova donošenja.

Proglašenje

Nakon što se zakon donese i potpiše, šalje se predsjedniku Republike na proglašenje. Predsjednik Republike može odbiti proglasiti zakon koji je donio Parlament i može ga u roku od 14 dana od njegova primitka vratiti Parlamentu uz obrazloženje na novu raspravu i odlučivanje. Ako zakon koji je predsjednik Republike vratio Parlament usvoji drugi put u neizmijenjenom obliku, predsjednik Republike proglašava zakon ili predlaže Vrhovnom sudu da proglasi zakon neustavnim. Ako Vrhovni sud utvrdi da je zakon u skladu s Ustavom, predsjednik Republike mora ga proglasiti.

Zakon stupa na snagu desetog dana od dana objave u službenom listu *Riigi Teataja*, osim ako je drukčije određeno u samom zakonu.

Objava pravnih instrumenata

Najvažniji pravni instrumenti i međunarodni sporazumi objavljuju se u službenom listu *Riigi Teataja*. Zakoni i pravilnici dobivaju pravnu snagu tek nakon objave u službenom listu *Riigi Teataja*.

Službeni list [Riigi Teataja](#) internetsko je izdanje službene estonske publikacije i središnja baza podataka pravnih instrumenata. Od 1. lipnja 2010. *Riigi Teataja* se u svojstvu službene publikacije objavljuje samo na internetu.

Od 1. siječnja 2011. službeni list *Riigi Teataja* objavljuje Ministarstvo pravosuđa.

Kratki opis sadržaja

Zakoni, pravilnici, međunarodni sporazumi, odluke Parlamenta i nalozi Vlade Republike objavljuju se u listu *Riigi Teataja*, u kojem su dostupne i druge važne informacije kao što su prijevodi pravnih instrumenata i postupovne informacije koje se odnose na nacрте instrumenata.

Većina instrumenata donesenih od 1990. dostupna je u službenom listu *Riigi Teataja*.

Od 1. lipnja 2002. službene pročišćene inačice zakona, ukaza predsjednika Republike, pravilnika i naloga Vlade, pravilnika koje donose ministri, predsjednik Središnje banke Estonije *Eesti Pank* i Državno izborno povjerenstvo objavljuju se u službenom listu *Riigi Teataja*. Pročišćene verzije odluka Parlamenta objavljuju se od 1. lipnja 2010., a pročišćene verzije pravilnika lokalnih vlasti od kraja 2011. godine.

Svaki put kada se takvi instrumenti mijenjaju, ažurirana i pročišćena verzija koja sadržava izmjene sastavlja se i objavljuje istodobno s instrumentom kojim se donose izmjene, zajedno s informacijama o tome kada će stupiti na snagu. Pročišćeni tekstovi službeni su i na njih se može osloniti tijekom provedbe zakona. Oni imaju pravnu snagu.

Na sve objavljene pravne instrumente stavlja se digitalni pečat tijekom objave. Svatko može provjeriti digitalni pečat, čime se osigurava da je instrument neizmijenjen od njegove objave. Svi objavljeni instrumenti također imaju poveznicu na oznaku vremena nastanka, što omogućuje otkrivanje svih slučajeva neovlaštene izmjene.

Možete pregledavati pročišćene verzije koje jesu ili su bile na snazi na određeni datum. Također možete pristupiti budućim verzijama navedenih instrumenata, ako su poznate. Svaka pročišćena verzija ima poveznicu na prethodne i kasnije verzije. Time je omogućen kronološki pregled raznih verzija pročišćenog teksta. Imate mogućnost uspoređivati različite pročišćene verzije istog instrumenta kako biste vidjeli koje su izmjene izvršene.

Poveznice u pročišćenoj verziji omogućuju otvaranje pravilnika donesenih na temelju zakona i prebacivanje s tih pravilnika na odredbe zakona na temelju kojih su pravilnici doneseni.

U instrumentima objavljenima u listu *Riigi Teataja* upućuje se na postupovne informacije, koje vam omogućuju da pronađete obrazloženja (poveznice na bazu podataka o savjetovanjima i na parlamentarnu raspravu), poveznice na zakonodavstvo Europske unije, prijevode i druge dodatne informacije potrebne za razumijevanje pravnog instrumenta.

Na internetskim stranicama službenog lista *Riigi Teataja* možete pretraživati sudsku praksu provincijskih sudova, okružnih sudova i Vrhovnog suda. Također su dostupne informacije o vremenu i mjestu sudskih ročišta.

Sažeci i pregledi odluka Vrhovnog suda te presuda Europskog suda za ljudska prava (ESLJP) također se objavljuju. Sažeci su sistematizirani, a omogućeno je i pretraživanje sažetaka odluka Vrhovnog suda po ključnoj riječi ili po upućivanju na pravne instrumente. Presude ESLJP-a moguće je pretraživati po člancima.

Različite novosti koje se odnose na zakone i pravo općenito također se objavljuju u službenom listu *Riigi Teataja*.

 Internetske stranice lista *Riigi Teataja* na engleskom jeziku uvedene su 30. listopada 2013. One sadržavaju ažurirane prijevode pročišćenih tekstova zakona na engleski. Prijevodi pročišćenih tekstova svih zakona na engleski jezik (uz iznimku zakona o ratifikaciji) dostupni su od kraja 2014. Zakone prevode sudski tumači. Godine 2011. sudski tumači počeli su prevoditi tekstove zakona na engleski, a to je organiziralo Ministarstvo pravosuđa. Iako prijevodi nemaju pravnu snagu, oni se redovito ažuriraju. Svatko može zatražiti da mu se najnoviji prijevodi pošalju na adresu elektroničke pošte prijavom na uslugu My RT. Također postoji funkcija pretraživanja nacрта pravnih instrumenata koja omogućuje pretraživanje raznih proceduralnih faza kroz koje su doneseni instrumenti prošli i kroz koje nacrti instrumenata i dalje prolaze. Ondje možete pristupiti svim informacijama koje se odnose na zakonodavne postupke i relevantne izrađene dokumente. Možete zatražiti i informacije o prelasku pojedinog pravnog instrumenta s jednog proceduralnog koraka na drugi. One se šalju na vašu adresu elektroničke pošte ako se prijavite za uslugu Minu RT na estonskom jeziku.

Korištenjem usluge Minu RT svatko ima mogućnost postaviti vlastiti korisnički portal na kojemu može dodavati instrumente u osobnu zbirku poveznica i zatražiti da mu se obavijesti o novim instrumentima i sve nove dodatne informacije dostave putem elektroničke pošte.

Je li pristup bazi podataka o estonskom zakonodavstvu besplatan?

Pristup službenom listu *Riigi Teataja* i svim uslugama pružanja pravnih informacija **besplatan je** za korisnike.

Slobodan pristup elektroničkom izdanju službenog lista *Riigi Teataja* omogućen je u prostorijama tijela lokalne vlasti i javnim knjižnicama (približno 600) svim zainteresiranim osobama. Pomoć se također pruža u pretraživanju relevantnih instrumenata. Korisnicima mora biti dopušten besplatan ispis do 20 stranica.

Povijest baze podataka estonskog zakonodavstva

 Riigi Teataja službena je publikacija Republike Estonije, a objavljuje se od 27. studenoga 1918. Objavljivanje lista *Riigi Teataja* obustavljeno je 1940. godine, a nastavljeno 1990. godine.

Riigi Teataja objavljuje se na internetu od 1996. godine, a od 1. lipnja 2002. internetska verzija ima službeni status.

Od 1. lipnja 2010. *Riigi Teataja* se u svojstvu službene publikacije objavljuje samo na internetu. Otada se ne objavljuje u papirnatom obliku.

U studenome 2010. uveden je novi sustav informacijske tehnologije koji je prilagođeniji korisnicima i pruža dodatne pravne informacije. IT sustav razvijen je pod vodstvom Vladina ureda koristeći se sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Sažeci odluka Vrhovnog suda i presuda ESLJP-a, razne novosti koje se odnose na pravo općenito i informacije o sudskoj praksi i sudskim ročištima dostupni su na internetskim stranicama službenog lista *Riigi Teataja* od 20. siječnja 2012.

Funkcija pretraživanja nacрта instrumenata uvedena je krajem 2012. godine.

Od 2013. u listu *Riigi Teataja* objavljuju se ažurirane pročišćene verzije svih pravilnika koje su donijela tijela lokalne vlasti.

Od 24. rujna 2013. svim se pravnim instrumentima prilikom objave u službenom listu *Riigi Teataja* dodaju digitalni pečat tijela koje ih donosi i oznaka vremena nastanka.

Internetske stranice lista *Riigi Teataja* na engleskom jeziku uvedene su 30. listopada 2013.

Izradit će se poveznica na europski portal N-Lex kao dio razvoja novog elektroničkog IT sustava *Riigi Teataja*.

Posljednji put ažurirano: 14/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Irska

Ova stranica sadržava informacije o pravnom sustavu u Irskoj.

Pravni poredak

1. Pravni instrumenti / izvori prava

1.1. Nacionalni izvori

Ustav Irske (na irskom jeziku *Bunreacht na hÉireann*) osnovni je ili temeljni zakon države, a stupio je na snagu 29. prosinca 1937. Ustavom su utemeljene državne institucije i ustroj te je uspostavljena trodioba vlasti na izvršnu, zakonodavnu i sudbenu. Ustavom su zajamčena i temeljna prava koja sudovi strogo tumače i proširuju.

Primarno zakonodavstvo sastoji se od zakona koje donosi *Oireachtas* (Parlament), koji čine predsjednik Irske, *Seanad Éireann* (Gornji dom) i *Dáil Éireann* (Donji dom). Primarno zakonodavstvo dijeli se na sljedeće: zakone o izmjenama Ustava koje građani moraju prihvatiti na referendumu da bi stupili na snagu, zakone koji se odnose na sve građane i imaju opću primjenu te privatne zakone koji se odnose na ponašanje određenog pojedinca ili skupine pojedinaca. Sekundarno zakonodavstvo mehanizam je kojim *Oireachtas* može zakonodavne ovlasti delegirati ministru Vlade ili određenom tijelu. Ovlašt za donošenje delegiranog zakonodavstva mora biti izričito dodijeljena primarnim zakonodavstvom te je uređena strogim uvjetima – načela i politike koji se provode moraju biti jasno i nedvosmisleno navedeni u matičnom zakonu te ih tijela koja donose sekundarno zakonodavstvo moraju strogo slijediti. Zakonski instrumenti najčešći su oblik sekundarnog zakonodavstva, ali ono uključuje i uredbe, naloge, pravila, programe ili podzakonske akte.

Na temelju članka 50. Ustava i dalje su na snazi zakoni iz razdoblja prije 1922. koji se odnose na Irsku (npr. Zakoni Parlamenta Ujedinjene Kraljevine) i mjere koje je donijela Irska Slobodna Država (1922.–1937.), koji nisu u suprotnosti s Ustavom. Mnogi zakoni iz razdoblja prije 1922. koji više nisu bili relevantni za Irsku stavljeni su izvan snage Zakonima o reviziji prava u razdoblju od 2005. do 2012.

Irski se pravni sustav temelji na običajnom pravu, što znači da je sudska praksa važan izvor prava. U skladu s doktrinom presedana ili *stare decisis* sud je obavezan slijediti odluke u prethodnim predmetima, osobito odluke viših sudova. Međutim, riječ je o načelu, a ne o obavezujućem nepromjenljivom pravilu. Taj pravni sustav uključuje pravila, opća načela, pravila tumačenja i maksime. U okviru doktrine *stare decisis* razlikuju se *ratio decidendi*, odnosno obavezujući dio odluke koji se mora poštovati, i *obiter dictum*, odnosno opažanja suca u predmetu o pitanjima koja su se pojavila u predmetu, ali nisu bila značajna ili nisu zahtijevala donošenje odluke. *Obiter dictum* nije obavezujući u budućim predmetima, ali može utjecati na donošenje odluke.

1.2. Pravo Europske unije

Budući da je Irska članica Europske unije (EU), pravo EU-a važan je dio nacionalnog pravnog poretka te države. Obveze koje proizlaze iz članstva u EU-u podrazumijevaju da su Ustav i drugi nacionalni zakoni podređeni pravu EU-a kad god je Zajednica nadležna. Da bi se odobrio ulazak države u EU te izbjegla nesukladnost između odredbi Ustava i prava EU-a, bilo je potrebno donijeti izmjenu Ustava.

1.3. Međunarodni izvori

Irska je potpisnica brojnih međunarodnih sporazuma i ugovora te članica brojnih međunarodnih organizacija. Ustavom je predviđeno da Irska prihvaća općepriznata načela međunarodnog prava kojima su uređeni odnosi između država.

Irska je dualistička država te *Oireachtas* međunarodne sporazume mora prenijeti u nacionalno pravo da bi bili legitimni i unutar države, a ne samo između država.

Irska je potpisnica Europske konvencije o ljudskim pravima od 1953. i otada se na temelju međunarodnih pravnih obveza države građani mogu pozivati na odredbe Konvencije pred Europskim sudom za ljudska prava. Odredbe Konvencije dobile su pravni učinak u Irskoj Zakonom o Europskoj konvenciji o ljudskim pravima iz 2003., kojim je Konvencija prenesena u irsko pravo.

2. Drugi izvori

U nedostatku formalnih pravnih pravila, odvjetnik tijekom postupka i sud pri donošenju odluke može citirati akademske tekstove. Iako se vodi rasprava o tome trebaju li se uopće primjenjivati te se njihov utjecaj tijekom proteklih godina smanjio, sudovi se pri tumačenju Ustava i navođenju ustavnih prava koja nisu posebno predviđena tekstem Ustava oslanjaju i na prirodni zakon i prirodna prava.

3. Hijerarhija izvora prava

Ustav je na vrhu pravnog sustava Irske. Zakonodavstvo, Vladine i upravne odluke i praksa mogu se preispitati radi utvrđivanja sukladnosti s Ustavom. Međutim, Ustavom je predviđeno da se ne poništavaju zakoni ili mjere koje proizlaze iz članstva u EU-u. To je predviđeno člankom 29. stavkom 4. točkom 6. Ustava. Stoga pravo EU-a ima prednost nad svim nacionalnim zakonima, uključujući Ustav. S obzirom na to da je pravom EU-a utvrđeno da se metode njegove provedbe određuju nacionalnim postupovnim zahtjevima, instrumenti kojima se provodi pravo EU-a i dalje moraju biti u skladu s postupovnim zahtjevima Ustava.

Zakonom o Europskoj konvenciji o ljudskim pravima iz 2003. pojedincima je omogućeno pozivanje na odredbe Konvencije pred irskim sudovima. Konvencija je prenesena na podustavnoj razini te je Ustav zadržao prednost. Zakonom se zahtijeva da sudovi, koliko je to moguće, nacionalne odredbe tumače i primjenjuju u skladu s načelima Konvencije. Ako nacionalno zakonodavstvo nije u skladu s Konvencijom, izdaje se Izjava o neusklađenosti.

Sudovi su utvrdili da načela međunarodnog običajnog prava čine dio nacionalnog prava na temelju članka 29. stavka 3. Ustava, ali samo u mjeri u kojoj nisu proturječni Ustavu, zakonodavstvu ili običajnom pravu. Međunarodni sporazumi mogu se ratificirati samo ako su u skladu s Ustavom, u protivnom je potreban referendum.

Zakonodavstvo se može zamijeniti ili izmijeniti naknadnim zakonodavstvom. Primarno zakonodavstvo može zamijeniti sekundarno zakonodavstvo i ovlašt delegiranja za donošenje sekundarnog zakonodavstva, ali sekundarno zakonodavstvo ne može prevladati nad primarnim zakonodavstvom. Sudovi mogu zakon staviti izvan snage ako nije valjan s obzirom na odredbe Ustava (zakonodavstvo nakon 1937.) ili nije u skladu s Ustavom (zakonodavstvo prije 1937.). Pretpostavlja se da je zakonodavstvo nakon 1937. u skladu s Ustavom.

Odluke sudova mogu se zamijeniti zakonodavnim ili ustavnim aktima i naknadnim odlukama sudova jednakog ili višeg stupnja.

4. Stupanje nadnacionalnih instrumenata na snagu

Izvorni tekst Ustava nije bio u skladu s pravom Europske zajednice. Na primjer, u njemu je bilo navedeno da je *Oireachtas* jedino zakonodavno tijelo u državi. Zbog toga je u Ustav unesena odredba kojom se propisuje da se njime ne poništava nijedan zakon, akt ili mjera koja proizlazi iz članstva u EU-u. Međutim, ako bi se na temelju novog ugovora trebali mijenjati područje primjene i ciljevi, to se pitanje stavlja na referendum. Ako ga narod prihvati, dodaje se odredba kojom se potvrđuje da država može ratificirati taj ugovor.

Ako se pravom EU-a zahtijeva prenošenje u nacionalno zakonodavstvo, ono se provodi na temelju primarnog zakonodavstva ili češće na temelju zakonskog instrumenta koji donosi vlada ili ministar Vlade.

U skladu s Ustavom, međunarodni sporazumi postaju dio nacionalnog prava ako *Oireachtas* to odredi. To se obično provodi na temelju zakona, a primjer je Zakon o Europskoj konvenciji o ljudskim pravima iz 2003. kojim je Konvencija prenesena u nacionalno zakonodavstvo tako da se pojedinci mogu pozivati na njezine odredbe pred nacionalnim sudovima.

5. Tijela ovlaštena za donošenje pravnih pravila

Ustavom je predviđeno da *Oireachtas*, koji čine *Dáil* (Donji dom) i *Seanau* (Gornji dom) te predsjednik, ima „isključivu ovlašt donošenja zakona za državu”, koja podliježe obavezama koje proizlaze iz članstva u Zajednici na način na koji je to utvrđeno Ustavom. Predsjednik prijedlogu zakona svojim potpisom daje zakonsku snagu kako bi proizvodio učinke, a ako predsjednik nije siguran u ustavnost prijedloga zakona, može sazvati sastanak državnog vijeća te prema potrebi uputiti prijedlog na Vrhovni sud radi utvrđivanja na temelju članka 26. Ustava.

Kao što je prethodno navedeno, *Oireachtas* može delegirati ovlast donošenja zakonodavstva ministru Vlade ili drugom tijelu i ta je ovlast strogo ograničena instrumentom delegiranja. Direktive EU-a obično se provode zakonskim instrumentom koji donosi ministar. Ovlasti za donošenje zakona mogu se delegirati nizu tijela, kao što su ministri Vlade, zakonski odbori, poludržavna tijela, regulatorna tijela, stručna tijela i tijela lokalne vlasti.

U skladu s Ustavom Vlada je odgovorna za održavanje vanjskih odnosa i može potpisivati međunarodne ugovore i sporazume te pristupati međunarodnim organizacijama u skladu s ustavnim zahtjevima.

Pravo na temelju sudske prakse obvezujuće je u okviru sustava običajnog prava.

6. Postupak donošenja pravnih pravila

6.1. Ustav

U skladu s člankom 46. prva je faza izmjene Ustava podnošenje prijedloga u *Dáilu*. Prijedlog zakona moraju izglasati oba doma *Oireachtasa*, a zatim se stavlja na referendum kako bi narod odlučio potvrđuje li ga ili odbacuje. U skladu s člankom 47. stavkom 1. smatra se da je narod potvrdio prijedlog ako je većina glasovala za njegovo prihvatanje u zakonodavstvo. Taj prijedlog zakona mora biti naveden kao „Zakon o izmjeni Ustava” i ne smije sadržavati nikakve druge prijedloge. Ako ga narod odobri, predsjednik mora potpisati prijedlog zakona i tako ga „propisno proglasiti zakonom”.

Člankom 47. stavkom 2. propisano je da na prijedlog koji je stavljen na referendum, ali se ne odnosi na izmjenu Ustava, ulaže se veto ako je većina glasova protiv prijedloga te ako glasovi protiv prijedloga čine najmanje jednu trećinu glasova birača u registru birača.

6.2. Zakonodavni postupak

Prvi korak u izradi primarnog zakonodavstva obično je podnošenje prijedloga zakona u bilo kojem domu *Oireachtasa*. Svaki prijedlog zakona podnesen u *Dáil* u mora se poslati *Seanadu* na razmatranje te je moguće da dođe do izmjena koje je *Dáil* obavezan uzeti u obzir. Međutim, ako je prijedlog zakona podnesen i izglasan u *Seanadu*, a zatim naknadno izmijenjen u *Dáilu*, smatra se da ga je podnio *Dáil* te se mora vratiti u *Seanad* na razmatranje.

Da bi se prijedlog proglasio zakonom, moraju ga prihvatiti oba doma *Oireachtasa* te mu predsjednik svojim potpisom mora dati zakonsku snagu. Tijekom postupka donošenja zakona prijedlog zakona može se mijenjati u *Dáilu* i *Seanadu*. Međutim, Ustavom je utvrđena prednost *Dáila*, čiji se zastupnici biraju neposredno. Člankom 23. predviđeno je da, ako *Seanad* odbije ili izmijeni prijedlog zakona suprotno željama *Dáila*, *Dáil* može donijeti odluku u roku od 180 dana kojom se proglašava da su oba doma izglasala prijedlog zakona. *Seanad* može odgoditi prihvatanje prijedloga zakona za najviše 90 dana, ali nema ovlasti da spriječi proglašenje zakona ili ga izmijeni osim ako se *Dáil* s time složi.

Većinu prijedloga zakona u *Dáil Éireannu* podnosi ministar Vlade.

Prijedloge zakona povezane s novcem (npr. prijedloge zakona koji se odnose na uvođenje, stavljanje izvan snage, ukidanje, izmjenu ili reguliranje poreza i prijedloge zakona koji uključuju trošak iz javnih sredstava) može podnijeti i izglasati samo *Dáil Éireann*. Takvi prijedlozi zakona šalju se u *Seanad*, koji samo daje „preporuke”.

Posljednji korak zakonodavnog postupka jest da predsjednik svojim potpisom prijedlogu zakona da zakonsku snagu. Nakon savjetovanja s Državnim vijećem predsjednik može prijedlog zakona ili određeni dio prijedloga zakona uputiti Vrhovnom sudu na utvrđivanje ustavnosti. To je poznato kao upućivanje na temelju članka 26. Ako Vrhovni sud odluči da je prijedlog zakona ustavan, on se više nikada ne može osporiti na ustavnoj osnovi na sudovima i predsjednik mu svojim potpisom mora dati zakonsku snagu. Ako se utvrdi da je prijedlog zakona protivan Ustavu, predsjednik mu ne smije svojim potpisom dati zakonsku snagu.

6.3. Sekundarno zakonodavstvo

U matičnom je zakonu obično predviđeno da *Oireachtas* može poništiti ili odobriti delegirano zakonodavstvo za čije se donošenje njime daju ovlasti. Tim je odredbama općenito predviđeno da se instrumenti „iznesu” pred jedan ili oba doma *Oireachtasa*, koji ga u određenom roku mogu poništiti. Sve sekundarno zakonodavstvo kojim se provode mjere EU-a podliježe tom mehanizmu za poništenje. Nakon proglašenja određeni zakonski instrumenti moraju se položiti u namjenske knjižnice, a obavijest o njihovu proglašenju mora se objaviti u irskom Službenom listu *Iris Oifigiúil*.

6.4. Međunarodno pravo

Vlada može potpisivati međunarodne ugovore ili sporazume ili pristupati međunarodnim organizacijama, ali to ne smije činiti ako se time ograničava isključiva nadležnost *Oireachtasa* za izradu zakonodavstva ili na neki drugi način krši Ustav. Zbog toga su sudovi utvrdili da Vlada ne smije odobriti ugovore kojima se mijenjaju područje primjene i ciljevi Europske unije osim ako ih narod prihvati na ustavnom referendumu.

7. Stupanje nacionalnih pravila na snagu

Izmjene Ustava stupaju na snagu nakon što ih narod prihvati i nakon što predsjednik potpiše prijedlog zakona kojim se predlaže izmjena.

Prijedlog zakona postaje zakon na dan kad ga predsjednik potpiše i od tog dana proizvodi učinke osim ako je tim zakonom utvrđeno drukčije. Predsjednik prijedlog zakona obično potpisuje najranije petog i najkasnije sedmog dana od njegova predstavljanja. Zakonom se može odrediti datum od kojeg će proizvoditi učinke ili predvidjeti da ministar donese „nalog za stupanje na snagu” (sekundarno zakonodavstvo) kako bi zakon ili dio zakona stupio na snagu. Predsjednik je dužan objaviti prijedlog zakona putem obavijesti u službenom listu *Iris Oifigiúil* u kojoj se navodi da je prijedlog zakona postao zakon.

U sekundarnom zakonodavstvu navodi se datum stupanja na snagu.

Sudske odluke obično stupaju na snagu na dan njihova donošenja.

8. Postupanje u slučaju proturječnosti između različitih izvora prava

Zadaća je sudova utvrditi bilo kakve proturječnosti između različitih pravnih pravila ili izvora prava.

Ustav je temeljni zakon države i ima prednost u slučaju proturječnosti s drugim zakonima, ali podliježe nadređenosti prava EU-a. Na temelju članka 34.

Ustava pojedinci mogu pred Visokim sudom osporiti ustavnu valjanost zakona. Na takvu odluku može se podnijeti žalba Vrhovnom sudu. Pojedinci isto tako mogu tvrditi da su postupcima države povrijeđena njihova ustavna prava ili ustavni postupak.

Pretpostavlja se da su zakoni doneseni nakon donošenja Ustava iz 1937. u skladu s Ustavom dok se ne utvrdi suprotno.

Može doći do okolnosti u kojima odredbe Ustava, posebno odredbe o temeljnim pravima, mogu u određenoj mjeri biti proturječne. Sudovi upotrebljavaju nekoliko mehanizama za donošenje odluka u tim slučajevima, uključujući doslovno ili gramatičko tumačenje, povijesni pristup, pristup u skladu sa svrhom ili usklađeni pristup, načelo proporcionalnosti, pristup na temelju hijerarhije prava te pristup na temelju prirodnog zakona i prirodnih prava.

Zabilježeni su slučajevi u kojima je nakon nepopularne ustavne odluke ili tumačenja sudova održan referendum o izmjeni Ustava.

Ako pojedinac tvrdi da su mu prava na temelju Europske konvencije o ljudskim pravima povrijeđena zakonodavstvom, od sudova može tražiti Izjavu o neusklađenosti.

Pravo EU-a uživa ustavni imunitet jer je Ustavom predviđeno da se njime neće poništiti nijedan zakon ili mjera koja proizlazi iz članstva, no sredstva za provedbu tih zakona ili mjera moraju biti u skladu s Ustavom.

Osim ustavnih pitanja, o valjanosti delegiranog zakonodavstva odlučuje se i ovisno o njegovoj usklađenosti s matičnim zakonom.

Dodatne informacije o irskom pravnom sustavu, zakonodavstvu i Ustavu nalaze se na sljedećim stranicama:

- <https://www.gov.ie/en/organisation/departments-of-the-aoiseach>
- <https://www.courts.ie/judgments>
- <https://www.irishstatutebook.ie>

• <http://www.bailii.org>

Posljednji put ažurirano: 16/04/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Please note that the original language version of this page has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Nacionalno zakonodavstvo - Grčka

Na ovoj stranici možete pronaći informacije o pravnom sustavu u Grčkoj.

Izvori prava

Zakonodavstvo

Običajno pravo

Opće prihvaćena pravila međunarodnog prava

Pravo Europske unije

Međunarodne konvencije

Sudska praksa

Vrste pravnih instrumenata – opis

Ustav

Statut (*Τυπικός νόμος*)

Ostali akti zakonodavne prirode (*Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου*)

Nalozi predsjednika (*Προεδρικό διάταγμα*)

Administrativne mjere (*Διοικητικές πράξεις*)

Ugovori o osnivanju Europske unije

Uredbe EU-a

Direktive EU-a

Međunarodne konvencije

Hijerarhija pravnih propisa

Ustav je najviši pravni akt te je nadređen svim nacionalnim pravnim instrumentima, a slijede ga po hijerarhiji: Statut, nalozi predsjednika te administrativne mjere. Ugovori o osnivanju Europske unije i Ustav nalaze se na istoj hijerarhijskoj razini dok su ostali međunarodni pravni instrumenti nadređeni svim nacionalnim pravnim instrumentima osim Ustavu.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje pravnih propisa

U slučaju postojanja potrebe za izmjenom ili dopunom postojećih zakona, propisivanjem novih pravila zakona ili prenošenjem međunarodnih propisa u nacionalno zakonodavstvo,

odgovorni ministar može od posebnog odbora za zakonodavstvo zatražiti izradu nacrtu prijedloga zakona.

Zakonodavni postupak

Nakon što posebni odbor za zakonodavstvo izradi nacrt prijedloga zakona, prijedlog se šalje vladi u središnji odbor za zakonodavstvo u Glavnom tajništvu, čija je dužnost osigurati pravilno provođenje postupka izrade prijedloga zakona te iznijeti primjedbe povezane s njegovom ustavnosti i usklađenosti s međunarodnim pravom.

Prijedlog zakona zatim se izlaže pred Parlamentom, zajedno s obrazloženjem kojim se objašnjava pravna i činjenična osnova prijedloga. Ako provedba prijedloga zakona uključuje trošenje sredstava državnog proračuna, Državni ured za reviziju (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*) mora podnijeti posebno izvješće o rashodima te usporedno izvješće o rashodima. Prijedlog zakona također treba biti popraćen izvješćem o procjeni svih mjera koje bi mogle uslijediti kao posljedica njegova stupanja na snagu te izvješće o savjetovanju s javnošću koje je prethodilo podnošenju prijedloga zakona, osim u iznimnim slučajevima.

Predsjednik Parlamenta prijedlog zakona upućuje na razmatranje cijelom Parlamentu ili njegovim stalnim ili privremenim odborima. Na prijedlog odgovornih ministara, predsjednik Republike i po nalogu predsjednika Republike donosi se odredba o provedbi zakona Parlamenta. Tijela upravne vlasti mogu biti opunomoćena posebnim odredbama statuta za poduzimanje mjera kojima se reguliraju sadržaji koji imaju lokalnu važnost ili tehnički te manji značaj. Međunarodne konvencije, u skladu s člankom 28. Ustava, nakon ratifikacije aktom Parlamenta postaju sastavni dio grčkog nacionalnog prava te su nadređene svim suprotnim prethodnim odredbama, s iznimkom odredbi Ustava.

Uredbe EU-a imaju opću primjenu unutar Europske unije; u cijelosti su obvezujuće i izravno se primjenjuju u svim državama članicama Europske unije.

Direktive EU-a uključene su u nacionalno zakonodavstvo Statutom, nalogom predsjednika ili odlukom ministara.

U roku od mjesec dana nakon što Parlament donese zakon, potpisuju ga odgovorni ministri, a zatim ga potpisuje predsjednik Republike te objavljuje njegovo donošenje.

Iz samog zakona mora biti jasno vrijeme njegova stupanja na snagu. U suprotnom, u skladu s člankom 103. Uvodnog akta Građanskog zakona, zakon stupa na snagu 10 dana nakon njegova objavljivanja u Narodnim novinama (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*).

Akt kojim se ratificira konvencija stupa na snagu, u pravilu, njegovim objavljivanjem u Narodnim novinama, dok konvencija stupa na snagu na datum koji je u njoj naveden.

Na web-mjestu [grčkog Parlamenta](#) mogu se naći svi zakoni doneseni od 22. listopada 1993. godine nadalje. Štoviše, na web-mjestu [Nacionalne tiskare](#) (*Εθνικό Τυπογραφείο*), može se koristiti opcija „Pretraživanje” (*Αναζήτηση*) za pronalaženje popisa donesenih zakona i naloga za svaku godinu od 1890.

Popis također sadržava informacije o vrsti zakona i naloga te detalje o Narodnim novinama u kojima su objavljeni.

Pravo inicijative povezane s izmjenama zakonima Parlamenta ima ministar u čijoj je nadležnosti predmet zakona.

Zakon Parlamenta ostaje na snazi dok se ne ukine novim zakonom.

Pravne baze podataka

 [Potpuna pravna baza podataka](#) vlasništvo je i odgovornost Nacionalne tiskare.

Pristup bazi podataka je besplatan (u skladu s člankom 7. Akta br. 3861/2010, objavljenog u Narodnim novinama FEK A/112/13 7 10).

 [Potpuna pravna baza podataka](#) vlasništvo je i odgovornost Intracoma i HOL-a.

Korištenje baze podataka naplaćuje se.

Web-mjesto [Državnog sudbenog vijeća](#)

Pristup bazi podataka je besplatan.

Korisne poveznice

 [Grčki parlament](#)

 [Nacionalna tiskara](#)

Posljednji put ažurirano: 04/07/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Španjolska

Ova stranica sadržava informacije o španjolskom pravnom sustavu i općeniti pregled pravnog poretka zemlje.

Izvori španjolskog prava

Izvori španjolskog prava definirani su u članku 1. Građanskog zakonika (*Código Civil*):

Španjolski pravni poredak temelji se na pravu, običajima i općim pravnim načelima.

Odredbe koje su u suprotnosti s nadređenim odredbama nemaju pravnu valjanost.

Običaj se primjenjuje samo ako ne postoji primjenjivi zakon, pod uvjetom da nije u suprotnosti s javnim poretkom ili moralom i da se može dokazati.

Pravna uporaba koja nije samo tumačenje izraza namjere smatra se običajem.

U nedostatku zakona ili običaja primjenjuju se opća pravna načela ne dovodeći u pitanje njihovu ulogu u oblikovanju pravnog poretka.

Pravna pravila sadržana u međunarodnim ugovorima u Španjolskoj se ne primjenjuju izravno dok ne postanu dio unutarnjeg pravnog poretka tako što se u cijelosti objave u Službenom listu Španjolske (*Boletín Oficial del Estado*).

Sudska praksa dopunjuje pravni poredak na temelju doktrine koju je s vremenom uspostavio Vrhovni sud (*Tribunal Supremo*) u svojem tumačenju i primjeni prava, običaja i općih pravnih načela.

Španjolski suci i sudovi, koji podliježu isključivo Ustavu i vladavini prava, po službenoj dužnosti obvezni su odlučivati o svakom predmetu koji saslušaju upotrebljavajući postojeći sustav izvora informacija.

Vrste pravnih instrumenata

Ustav: vrhovni pravni poredak španjolske države kojem podliježu sva javna tijela i građani. Odredbe ili zakoni koji su u suprotnosti s Ustavom nemaju pravnu valjanost. Sadržaj Ustava dijeli se na dva jasno odvojena dijela: (a) pravnu doktrinu i (b) organske zakone.

Međunarodni ugovori: pisani sporazumi sklopljeni između određenih subjekata međunarodnog prava koji su uređeni tim pravom. Mogu se sastojati od jednog pravnog instrumenta ili više povezanih pravnih instrumenata, neovisno o njihovom nazivu. Nakon potpisivanja i službene objave u Španjolskoj međunarodni ugovori postaju dio unutarnjeg pravnog poretka.

Statuti o autonomiji: osnovna španjolska institucionalna pravila koja se primjenjuju na pojedine autonomne zajednice i priznata su španjolskim Ustavom iz 1978. Donose se na temelju organskih zakona. Sadržavaju barem naziv autonomne zajednice, njezine teritorijalne granice, nazive, organizacijske strukture i sjedišta autonomnih institucija te ovlasti koje su im dodijeljene. Statuti o autonomiji nisu izraz suvereniteta niti su *ustav* jer ne proizlaze iz izravne ustavne ovlasti (koja nije dodijeljena područjima koja su postala autonomne zajednice). Umjesto toga, svoje postojanje duguju tomu što ih je država priznala, a da pritom, ni u kakvim okolnostima, načelo autonomije ne može osporiti načelo jedinstva.

Zakonodavstvo: u Španjolskoj postoji nekoliko vrsta zakona.

Organski zakoni: zakoni koji se odnose na primjenu temeljnih prava i građanskih sloboda, zakoni kojima se donose statuti o autonomiji i pravni poredak kojim se uređuje opći izborni sustav te ostali zakoni utvrđeni Ustavom.

Opći zakoni: zakoni kojima se uređuju pitanja koja nisu uređena organskim zakonima.

Zakonodavne uredbe: zakonske odredbe o određenim pitanjima koje je Vlada donijela na temelju ovlasti koje joj je dodijelio Parlament (*Cortes Generales*).

Uredbe sa zakonskom snagom: privremene zakonodavne odredbe koje donosi Vlada u izvanrednim i hitnim slučajevima te koje ne utječu na pravni poredak kojim se uređuju temeljne državne institucije, prava, obveze i slobode građana uređene Glavom I. Ustava, pravni poredak kojim se uređuju autonomne zajednice ili pravni poredak kojim se uređuje opći izborni sustav. Uredbe sa zakonskom snagom podnose se cijelom Kongresu zastupnika (*Congreso de los Diputados*) na raspravu i glasanje u roku od trideset dana od njihova donošenja.

Uredbe: opća pravna pravila koja donosi izvršna vlast. U hijerarhiji normi nalaze se neposredno ispod zakona te se zakon, općenito govoreći, njima provodi.

Običaji: definirani su kao „skup pravila koja proizlaze iz uglavnom neprestanog ponavljanja ujednačenih mjera”. Da bi običaj bio izraz kolektivne i spontane namjere, on mora biti raširen, stalan, ujednačen i dugotrajan.

Opća pravna načela: opće normativne izjave za koje se, iako nisu formalno prenesene u pravni poredak, smatra da čine dio tog poretka jer služe kao osnova za druge normativne izjave ili na apstraktan način utjelovljuju sadržaj skupine takvih izjava. Služe za uklanjanje pravnih nedostataka ili tumačenje pravnih pravila.

Sudska praksa: sastoji se od dviju presuda kojima se neko pravilo tumači na isti način. Te presude donosi Vrhovni sud ili, u slučaju određenih pitanja za koja je nadležnost ograničena na autonomne zajednice, Visoki sud (*Tribunal Superior de Justicia*) te autonomne zajednice. Ako sudac ili sud odstupa od doktrine koju je utvrdio Vrhovni sud, presuda se ne poništava automatski, već služi kao osnova za žalbu u kasacijskom postupku. Neovisno o tome, i Vrhovni sud i Visoki sud u određenoj autonomnoj zajednici mogu zbog opravdanih razloga odstupiti od ustaljene sudske prakse i stvoriti novu sudsku praksu u bilo kojem trenutku.

Hijerarhija normi

Člankom 1. stavkom 2. španjolskog Građanskog zakonika utvrđuje se da „odredbe koje su u suprotnosti s nadređenim odredbama nemaju pravnu valjanost”. To znači da je uspostava hijerarhije normi nužna. U tu svrhu španjolskim Ustavom uređena je međusobna povezanost različitih normi te njihovih odnosa u pogledu hijerarhije i nadležnosti.

Na temelju Ustava nadređenost normi u španjolskom je pravu sljedeća:

Ustav

međunarodni ugovori

zakonodavstvo, i to sljedećim redoslijedom: organski zakoni, opći zakoni i pravila sa statusom zakona (uključujući kraljevske uredbe sa zakonskom snagom i kraljevske zakonodavne uredbe), pri čemu među njima nema hijerarhije, već postoje različiti postupci i područja primjene

pravila koja donosi izvršna vlast, s vlastitom hijerarhijom ovisno o tijelu koje ih donosi (kraljevske uredbe, ministarske odluke itd.).

Osim toga, načelo nadležnosti utvrđuje se u skladu s pravilima koja donose parlamenti raznih autonomnih zajednica (uredbe regionalne vlade, odluke regionalne vlade itd.).

Suci i sudovi ne smiju primjenjivati propise ili druge odredbe koje su u suprotnosti s Ustavom, zakonodavstvom ili načelom hijerarhije normi.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje pravnih pravila

Institucionalni okvir u Španjolskoj temelji se na načelu diobe vlasti, pri čemu zakonodavnu vlast imaju španjolski parlament i zakonodavne skupštine autonomnih zajednica te zemlje.

Vlada na državnoj razini i u svakoj autonomnoj zajednici ima izvršnu vlast, uključujući i regulativnu vlast, a ponekad izvršava i zakonodavnu vlast koju joj je delegirao parlament.

Lokalna tijela vlasti nemaju zakonodavnu vlast, ali imaju regulatornu vlast koja se uglavnom izvršava u obliku općinskih podzakonskih akata.

Zakonodavnu inicijativu imaju Vlada, Kongres i Senat, skupštine autonomnih zajednica i, u nekim slučajevima, građani putem građanskih inicijativa.

Postupak odlučivanja

Međunarodni ugovori: postoje tri mehanizma za donošenje ugovora ovisno o pitanjima koja se njime uređuju.

Prvo, potpisivanje ugovora kojim se međunarodnoj organizaciji ili instituciji dodjeljuju nadležnosti koje proizlaze iz Ustava odobrava se organskim zakonom.

Drugo, Vlada državi može dati pristanak za potpisivanje pravno obvezujućih ugovora ili sporazuma uz prethodno odobrenje Parlamenta u sljedećim slučajevima: politički ugovori, vojni ugovori ili sporazumi, ugovori ili sporazumi koji utječu na teritorijalni integritet države ili na temeljna prava i obveze utvrđene u Glavi I., ugovori ili sporazumi koji uključuju financijske obveze za porezna tijela i ugovori ili sporazumi kojima se zahtijeva izmjena ili ukidanje zakona ili za čiju su provedbu potrebne zakonodavne mjere.

Naposlijetku, u svim ostalim pitanjima jedini je zahtjev obavijestiti Kongres i Senat odmah nakon potpisivanja ugovora.

Nakon potpisivanja i službene objave u Španjolskoj međunarodni ugovori postaju dio unutarnjeg pravnog poretka. Odredbe ugovora mogu se ukinuti, izmijeniti ili suspendirati samo na način koji je predviđen u samim ugovorima ili u skladu s općim pravilima međunarodnog prava. Međunarodni ugovori i sporazumi raskidaju se istim postupkom koji se upotrebljava za njihovo donošenje.

Zakonodavstvo:

Prijedloge zakona odobrava Vijeće ministara (*Consejo de Ministros*) koje ih dostavlja Kongresu uz navođenje razloga za njihovo uvođenje i pravnog konteksta koji je Kongresu potreban da donese odluku o njima.

U slučaju autonomnih zajednica prijedloge zakona odobravaju odgovarajuća vijeća ministara i pod jednakim se uvjetima podnose zakonodavnoj skupštini predmetne autonomne zajednice.

Nakon što Kongres odobri prijedlog općeg ili organskog zakona, predsjednik Kongresa odmah ga upućuje predsjedniku Senata, koji ga zatim podnosi Senatu na razmatranje. Senat može u roku od dva mjeseca od dana primitka prijedloga zakona uložiti veto ili unijeti izmjene. Veto se može odobriti samo apsolutnom većinom.

Prijedlog zakona ne može se podnijeti monarhu na pristanak dok Kongres ne ratificira izvorni nacrt (u slučaju veta to mora biti apsolutnom većinom, obična je većina dovoljna nakon isteka razdoblja od dva mjeseca od podnošenja prijedloga zakona) ili ne provede glasanje o izmjenama, pri čemu se one prihvaćaju ili odbijaju običnom većinom. Rok od dva mjeseca u kojem Senat može uložiti veto ili izmijeniti prijedlog zakona smanjuje se na dvadeset kalendarskih dana u slučaju prijedloga zakona koje Vlada ili Kongres proglaše hitnima.

Zakoni koje je donio Parlament podnose se monarhu, koji ih u roku od petnaest dana od donošenja potvrđuje, proglašava i nalaže njihovo objavljivanje.

Organski zakoni: za donošenje, izmjenu ili ukidanje organskih zakona potrebna je apsolutna većina Kongresa pri konačnom glasanju o prijedlogu zakona u njegovoj cijelosti.

Uredbe se izrađuju u skladu sa sljedećim postupkom:

Uredbe predlaže relevantna služba za oblikovanje politika tako da pripremi odgovarajući prijedlog koji se dostavlja s izvješćem o potrebi za uredbom i njezinoj primjerenosti te financijskim izvješćem s procjenom povezanih troškova.

Osim izvješća, mišljenja i prethodnih obveznih odobrenja tijekom postupka pripreme potrebno je prikupiti i sve studije i savjetovanja koji se smatraju neophodnima za osiguranje primjerenosti i zakonitosti teksta. U svakom slučaju, uz uredbe se mora priložiti izvješće o rodnom učinku mjera koje su u njoj sadržane.

Ako odredba utječe na legitimna prava i interese građana, u razumnom roku od najmanje petnaest radnih dana može se održati javna rasprava. Stoga se odredba, kada to zahtijeva njezina priroda, podnosi na javno savjetovanje u prethodno navedenom razdoblju.

U svakom slučaju, Glavno tehničko tajništvo (*Secretaría General Técnica*) mora izvjestiti o prijedlozima uredbi, ne dovodeći u pitanje mišljenje Državnog vijeća (*Consejo de Estado*) u slučajevima gdje je to zakonom predviđeno.

Ako uredba može utjecati na raspodjelu nadležnosti između države i autonomnih zajednica, potrebno je prethodno izvješće javnih tijela.

Prije no što uredbe koje je donijela Vlada mogu stupiti na snagu, one se moraju u cijelosti objaviti u Službenom listu Španjolske.

Pravne baze podataka

Službeni list Španjolske povezan je s [bazom podataka](#) koja sadržava sve zakone objavljene od 1960.

Je li pristup bazama podataka besplatan?

Pristup toj bazi podataka besplatan je.

Kratki opis sadržaja

Svi službeni listovi objavljeni od 1960. mogu se pronaći na internetskim stranicama Službenog lista Španjolske.

Na internetskim stranicama nalazi se pretraživač za zakonodavstvo i objave, zajedno s bazama podataka o ustavnoj sudskoj praksi (od 1980. nadalje), izvješćima i mišljenjima Državne pravne službe (*Abogacía del Estado*) (od 1997. nadalje) i mišljenjima Državnog vijeća. Na njima se nalaze i **preinačene verzije** s glavnim izmjenama zakonodavstva. Nude i uslugu obavješćivanja koja obuhvaća obavijesti o zakonodavstvu, javne objave te uvid u informacije i dokumentaciju.

Druge poveznice

 [Baza podataka o španjolskom zakonodavstvu](#)

Posljednji put ažurirano: 17/01/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Hrvatska

Ustav Republike Hrvatske

 [Ustav Republike Hrvatske](#)

Najvažniji zakonodavni akti iz područja kaznenog prava

Kazneni zakon (NN [125/11](#), [144/12](#), [56/15](#), [61/15](#), [101/17](#), [118/18](#) i [126/19](#))

S prvim danom 2013. godine stupio je na snagu novi Kazneni zakon koji donosi novine kao što su veće kazne i dulji rokovi zastare te uvodi nova kaznena djela kao što su neisplata plaće, obijesna vožnja u cestovnom prometu i nedozvoljena igra na sreću. Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz prosinca 2012. godine, posjedovanje droge za osobne potrebe prebačeno je iz sfere kaznene odgovornosti u sferu prekršajne odgovornosti.

Kazneni zakon se dijeli na opći i posebni dio:

A) Opći dio Kaznenog zakona sadrži odredbe koje važe za sva kaznena djela. One uređuju opće pretpostavke kažnjivosti, kazne i kaznenopravne sankcije.

B) Posebni dio Kaznenog zakona sadrži opise pojedinih kaznenih djela i kazne koje se za njih mogu izreći, a tu spadaju i kaznena djela i za njih propisane kazne koje se nalaze u drugim zakonima. Djela propisana u hrvatskom Kaznenom zakonu su:

kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva

kaznena djela protiv života i tijela

kaznena djela protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda

kaznena djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja

kaznena djela protiv osobne slobode

kaznena djela protiv privatnosti

kaznena djela protiv časti i ugleda

kaznena djela protiv spolne slobode

kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta

kaznena djela protiv braka, obitelji i djece

kaznena djela protiv zdravlja ljudi

kaznena djela protiv okoliša

kaznena djela protiv opće sigurnosti

kaznena djela protiv sigurnosti prometa

kaznena djela protiv imovine

kaznena djela protiv gospodarstva

kaznena djela protiv računalnih sustava, programa i podataka

kaznena djela krivotvorenja

kaznena djela protiv intelektualnog vlasništva

kaznena djela protiv službene dužnosti

kaznena djela protiv pravosuđa

kaznena djela protiv javnog reda

kaznena djela protiv biračkog prava

kaznena djela protiv republike hrvatske

kaznena djela protiv strane države ili međunarodne organizacije

kaznena djela protiv oružanih snaga republike hrvatske

Zakon o kaznenom postupku (NN 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - Odluka i Rješenje USRH, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19)

Ovaj Zakon utvrđuje pravila kojima se osigurava da nitko nedužan ne bude osuđen, a da se počinitelju kaznenog djela izrekne kazna ili druga mjera uz uvjete koje predviđa zakon i na temelju zakonito provedenog postupka pred nadležnim sudom.

Kazneni progon i postupak može se voditi i završiti samo prema pravilima i pod uvjetima propisanim zakonom.

U Zakon o kaznenom postupku u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene su sljedeći propisi EU:

Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26. 10. 2010.),

Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima i zaštiti žrtava trgovanja ljudima (SL L 101, 15. 4. 2011.),

Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o borbi protiv seksualne zloporabe i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije (SL L 335, 17. 12. 2011.),

Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informaciju u kaznenom postupku (SL L 142, 1. 6. 2012.),

Okvirna odluka Vijeća 2008/977/PUP od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađenih u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim predmetima (SL L 350, 30. 12. 2008.)

Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14. 11. 2012.),

Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013.),

Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29. 4. 2014.),

Direktiva 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirna odluka Vijeća 2000/383/PUP (SL L 151, 21. 5. 2014.).

Direktiva 2016/343/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku (SL L 65, 11. 3. 2016.),

Direktiva 2016/1919/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pravnoj pomoći za osumnjičenike i okrivljenike u kaznenom postupku i za tražene osobe u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga (SL L 297, 4. 11. 2016.).

Kazneni postupak se provodi na zahtjev ovlaštenog tužitelja.

Za djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik, a za djela za koja se kazneni postupak pokreće po privatnoj tužbi ovlašteni tužitelj je privatni tužitelj. Za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog žrtve. Ako zakonom nije drukčije propisano, državni odvjetnik je dužan pokrenuti kazneni postupak ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, a nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog progona, na njegovo mjesto može stupiti žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja uz uvjete određene ovim Zakonom.

Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji (NN 143 /12, 105/15)

Ovim Zakonom uređuju se pravne posljedice osude, ustrojstvo, vođenje, dostupnost, davanje i brisanje podataka iz kaznene evidencije i međunarodna razmjena podataka iz kaznenih evidencija te rehabilitacija.

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije:

Okvirna Odluka Vijeća 2009/315/PUP od 26. veljače 2009., o organizaciji i sadržaju razmjene informacija iz kaznene evidencije između država članica Odluka Vijeća 2009/316/PUP od 6. travnja 2009., o uspostavi Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije (ECRIS) na temelju članka 11. Okvirne Odluke 2009/315/PUP.

U Republici Hrvatskoj kaznenu evidenciju ustrojava i vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe koje je ujedno i središnje tijelo za razmjenu tih podataka s drugim državama (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Kaznena evidencija vodi se za fizičke i pravne osobe (u daljnjem tekstu: osobe) koje su za kaznena djela pravomoćno osuđene u Republici Hrvatskoj.

Kaznena evidencija vodi se i za državljane Republike Hrvatske i za pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su za kaznena djela pravomoćno osuđene izvan Republike Hrvatske, ako su ti podaci dostavljeni Ministarstvu.

U okviru kaznene evidencije sadržan je i popis pravomoćno osuđenih osoba za kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta i ostalih kaznenih djela iz članka 13. stavka 4. ovoga Zakona.

A) Najvažniji zakonodavni akti u području građanskog, trgovačkog i upravnog prava u Republici Hrvatskoj su:

Zakon o obveznim odnosima (NN br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18)

Zakonom se uređuju osnove obveznih odnosa (opći dio) te ugovorni i izvanugovorni obvezni odnosi (posebni dio).

Sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva.

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152 /14.)

Ovaj Zakon uspostavlja opće uređenje pripadanja stvari osobama; pravila ovoga Zakona primjenjivat će se i na pripadanje stvari koje su podvrgnute nekom posebnom pravnom uređenju, ako nisu s tim uređenjem u suprotnosti.

Što god je zakonom određeno za pravo vlasništva i vlasnike, vrijedi na odgovarajući način i za sva druga stvarna prava, ako za njih nije što posebno određeno zakonom niti proizlazi iz njihove pravne naravi.

Zakon o nasljeđivanju (NN br. 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 i 14/19)

Ovim se Zakonom uređuje pravo nasljeđivanja, te pravila po kojima sud, druga tijela i ovlaštene osobe postupaju u nasljednim stvarima.

Zakon o zemljišnim knjigama (NN br.63/19)

Zakonom se uređuju pitanja vezana uz pravno stanje nekretnina na području Republike Hrvatske, mjerodavnom za pravni promet, uređuje se način i oblik vođenja zemljišnih knjiga (gruntovnica), ako za neka zemljišta nije što posebno određeno.

Zakon o parničnom postupku (NN, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13, 89/14 i 70/19)

Ovim se Zakonom uređuju pravila postupka na temelju kojih sud raspravlja i odlučuje u sporovima o osnovnim pravima i obvezama čovjeka i građanina, o osobnim i obiteljskim odnosima građana te u radnim, trgovačkim, imovinskim i drugim građansko-pravnim sporovima, ako zakonom nije za neke od tih sporova određeno da u njima sud rješava po pravilima kojega drugog postupka.

Ovršni zakon (NN br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 i 131/20)

Ovim se Zakonom uređuje postupak po kojemu sudovi i javni bilježnici provode prisilno ostvarenje tražbina na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava (ovršni postupak) te postupak po kojemu sudovi i javni bilježnici provode osiguranje tražbina (postupak osiguranja), ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Ovim se Zakonom uređuju i materijalno-pravni odnosi koji se zasnivaju na temelju ovršnih postupaka i postupaka osiguranja.

B) Najvažniji zakonodavni akti u području pravosudne suradnje:

Zakon o međunarodnom privatnom pravu (NN 101/17)

Zakonom se uređuje:

mjerodavno pravo za privatnopravne odnose s međunarodnim obilježjem

nadležnost sudova i drugih tijela Republike Hrvatske u pravnim stvarima čiji su predmet odnosi iz točke 1. ovoga članka i pravila postupka priznanje i ovrha stranih sudskih odluka u pravnim stvarima čiji su predmet odnosi iz točke 1. ovoga članka.

Detaljnije na poveznici:

 <https://pravosudje.gov.hr/pristup-informacijama-6341/zakoni-i-ostali-propisi/zakoni-i-propisi-6354/6354>

 Više informacija

Posljednji put ažurirano: 01/10/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Latvija

U ovom ćete odjeljku pronaći informacije o latvijskom pravnom sustavu.

Izvori prava

Latvija ima kontinentalni europski pravni sustav. Pisano zakonodavstvo najvažniji je pravni izvor.

Zakonodavstvo

Odnosi između tijela osnovanih u skladu s javnim pravom, fizičkih osoba i ostalih nositelja prava uređeni su zakonodavstvom (*ārējie normatīvie akti*).

Vrste zakonodavstva, poredane silaznim redoslijedom s obzirom na pravni status:

Ustav Republike Latvije

zakon: zakoni koje donosi parlament

uredbe kabineta ministara

propisi središnje banke Latvije, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za komunalna poduzeća (u latvijskom pravnom sustavu ti propisi imaju jednak status kao uredbe koje je donio kabinet ministara)

obvezujući propisi tijela lokalne vlasti.

Odredbe prava Europske unije primjenjuju se u skladu s njihovim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata. Pri primjeni odredaba prava EU-a tijela i sudovi u obzir moraju uzeti sudsku praksu Suda Europske unije.

Odredbe međunarodnog prava primjenjuju se neovisno o izvoru u skladu s njihovim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata. Ako se utvrdi da su odredba međunarodnog prava i odredba latvijskog prava jednakog statusa u hijerarhiji neusklađene, primjenjuje se odredba međunarodnog prava.

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti obvezujući su za sve fizičke i pravne osobe u odgovarajućem upravnom području.

Zakonodavstvo i ostali pravni akti objavljuju se u službenom listu **Latvijas Vēstnesis**. Službena objava vjerodostojna je i pravno obvezujuća. Nitko se ne može pozvati na neznanje o postojanju pravnog akta ili njegove službene objave u službenom listu.

Sljedeći su subjekti ovlašteni za donošenje zakonodavnih akata:

državljeni Latvije u trenutku izvršavanja svojih zakonodavnih ovlasti (desetina glasačkog tijela može predati parlamentu nacrt zakona; državljani Latvije mogu sudjelovati i na referendumima)

parlament (*Saeima*) ovlašten je donositi zakone

kabinet ministara ovlašten je donositi uredbe u slučajevima propisanim zakonom

središnja banka Latvije, Povjerenstvo za financijsko tržište i tržište kapitala te Povjerenstvo za komunalna poduzeća isto tako mogu donositi propise kada su za to ovlašteni zakonom

tijela lokalne vlasti mogu donositi propise u slučajevima kada su za to ovlaštena zakonom.

Interna pravila tijela vlasti

Interna pravila tijela vlasti (*iekšējie normatīvie akti*) donosi tijelo uređeno javnim pravom radi utvrđivanja postupaka za vlastite interne aktivnosti ili aktivnosti tijela koja su mu podređena ili radi objašnjavanja postupka primjene općeg zakonodavstva u okviru vlastitih aktivnosti. Interna pravila tijela vlasti nisu obvezujuća za fizičke osobe. Ako tijelo donese odluku koja se odnosi na fizičku osobu, u toj se odluci ne smije pozvati na interno pravilo tijela vlasti.

Vrste internih pravila tijela vlasti sljedeće su:

statut (*nolikums*) ili poslovnik (*reglaments*) tijela kojim se određuje njegova unutarnja struktura i organizacija, odnosno unutarnja struktura i organizacija odbora ili jedinica unutar tog tijela

preporuke (*ieteikumi*): njima se utvrđuju postupci za ostvarivanje diskrecijskog prava odobrenog u skladu sa zakonom i internim pravilima tijela vlasti predviđanjem jedinstvenog djelovanja u sličnim okolnostima; u određenim slučajevima preporuke se mogu odbaciti ako za to postoji dostatno obrazloženje

upute (*instrukcija*): njima se određuje kako će se primjenjivati opće zakonodavstvo i opća pravna načela

interni propisi (*iekšējie noteikumi*): njima se određuju postupak za donošenje upravnih odluka, način na koji službenici i ostalo osoblje izvršavaju svoje

dužnosti, pravila ponašanja, sigurnost na radu i ostala pitanja koja se odnose na rad predmetnog tijela.

Sve vrste internih pravila tijela vlasti imaju jednak pravni status. Ako se utvrdi da su interna pravila tijela vlasti međusobno neusklađena, primjenjuje se akt tijela ili službene osobe višeg položaja u hijerarhiji.

Ako službenik utvrdi da postoji sukob između internih pravila tijela vlasti koje su izdala tijela ili službenici na istoj hijerarhijskoj razini, primjenjuje se:

opći pravni propis ako nije ograničen posebnim pravnim propisom

noviji pravni propis ako su oba propisa opća ili posebna; odlučujući datum je onaj kad je doneseno interno pravilo tijela vlasti.

Ako službenik utvrdi da postoji sukob između internog pravila tijela vlasti i pravila utvrđenog zakonodavstvom, primjenjuje se zakonodavstvo.

Sljedeći su subjekti ovlašteni za donošenje internih pravila tijela vlasti:

kabinet ministara

član kabineta ministara

tijelo koje upravlja javnom ustanovom

voditelj tijela

voditelj strukturne jedinice unutar tijela.

Izvori prava: kategorije

Izvori prava mogu se podijeliti na sljedeće kategorije:

zakoni i propisi (*normatīvie akti*): pravni akti kojima se utvrđuju pravni propisi, kojima ti propisi stupaju na snagu ili kojima ih se izmjenjuje ili ukida; zakoni i propisi mogu se podijeliti na zakonodavstvo i interna pravila tijela vlasti

opća pravna načela: pisana (u okviru zakona i propisa) ili nepisana temeljna pravila kojima se uređuje objektivna zakonitost društvenog života

običajno pravo: pravila ponašanja koja su se razvila uslijed stvarne primjene kroz povijest; običajno pravo primjenjuje se pri tumačenju pravnih odredbi ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom ili drugim zakonodavstvom

sudska praksa: presude sudskih tijela koje sadržavaju točne i vrijedne zaključke suda kojima se suci mogu koristiti u ostalim predmetima za obrazloženje svoje presude

pravna teorija (*doktrīna*): korpus potvrđenog akademskog mišljenja koje služi kao izvor za tumačenje pravnih odredbi, njihova podrijetla i njihove primjene; na pravnu teoriju upućuje se u osnovama odluka sudova i javnih upravnih tijela.

Hijerarhija izvora prava

Primarni izvori prava:

zakoni i propisi: to su izvori prava s najvišim pravnim statusom; primjenjuju se u skladu s njihovim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata

opća pravna načela: taj se izvor prava upotrebljava ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom ili propisom; opća pravna načela upotrebljavaju se i za tumačenje zakona i propisa; među općim pravnim načelima ne postoji hijerarhija – sva načela imaju jednak pravni status

običajno pravo: primjenjuje se pri tumačenju pravnih odredbi ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom ili drugim zakonodavstvom.

Sekundarni izvori prava:

sudska praksa: sudske presude koje su, u skladu s postupovnim pravilima, obvezujuće za sudove koji razmatraju tužbe; te presude imaju pravnu snagu, obvezujuće su za sve stranke i treba ih poštovati jednako kao kodificirano pravo.

Presude Ustavnog suda (*Satversmes tiesa*) obvezujuće su za sva tijela državne i lokalne vlasti, institucije i službenike, uključujući sudove, te za sve fizičke i pravne osobe. Pravna odredba (ili akt) za koju je Ustavni sud utvrdio da nije usklađena s pravnom odredbom višeg položaja u hijerarhiji smatra se ništavom od datuma objave presude Ustavnog suda, osim ako Ustavni sud presudi drukčije.

Ako Ustavni sud utvrdi da je međunarodni sporazum koji je Latvija potpisala ili sklopila protuustavan, kabinet ministara mora pokrenuti izmjenu sporazuma, otkazati sporazum ili obustaviti njegovu provedbu ili istupiti iz njega.

Ako odluka Ustavnog suda kojom se zaključuje predmet sadržava tumačenje pravne odredbe, to je tumačenje obvezujuće za sva tijela državne i lokalne vlasti, institucije i službenike, sudove te fizičke i pravne osobe.

pravna teorija, na koju se posebno upućuje u obrazloženjima sudskih presuda i odlukama javnih upravnih tijela; pravna teorija nema pravnu snagu i nema jedinstvenu primjenu.

Institucionalni okvir

Tijela ovlaštena za donošenje zakonodavstva

Pravo donošenja zakonodavstva imaju ***Saeima*** i **državljeni Latvije** koji imaju pravo sudjelovanja na referendumima.

Kabinet ministara može donijeti zakonodavstvo u obliku propisa (*noteikumi*) u sljedećim slučajevima:

na temelju ovlaštenja utvrđenog zakonom

kako bi se odobrio međunarodni sporazum ili njegov nacrt, otkazao međunarodni sporazum ili obustavila njegova provedba, osim ako je Ustavom ili zakonom propisano drukčije

ako je potrebno, radi primjene zakonodavnih akata Europske unije te ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom; tim se propisima ne smiju kršiti temeljna prava fizičkih osoba.

Središnja banka Latvije, Povjerenstvo za financijska tržišta i tržišta kapitala i Povjerenstvo za komunalna poduzeća mogu donositi zakonodavstvo (propise, *noteikumi*) samo na temelju ovlaštenja utvrđenog zakonom i u okviru svojih nadležnosti.

Tijela lokalne vlasti mogu donositi zakonodavstvo (obvezujuće uredbe) na temelju zakona ili uredbi kabineta ministara.

Zakonodavni postupak

U ovom se odjeljku daje kratak pregled zakonodavnog postupka.

Zakon

Podnošenje nacrta zakona parlamentu

Nacrte zakona parlamentu mogu podnositi predsjednik, kabinet ministara, parlamentarni odbori, najmanje pet zastupnika u parlamentu ili jedna desetina glasačkog tijela u skladu s postupcima propisanim Ustavom.

Razmatranje i donošenje nacrta zakona u parlamentu

Parlament razmatra nacrt zakona u tri čitanja. Nacrt zakona koji se smatraju hitnima, nacrt državnog proračuna, izmjene državnog proračuna i nacrt zakona potrebnog za provedbu međunarodnog sporazuma donose se u drugom čitanju.

Nacrt zakona smatra se donesenim i postaje zakon ako se razmatrao u tri čitanja ili, u prethodno navedenim slučajevima, ako se razmatrao u dva čitanja, te ako se o njemu glasalo, a dobio je apsolutnu većinu glasova prisutnih zastupnika u parlamentu.

Proglašavanje zakona

Predsjedništvo (*Prezidijs*) parlamenta (*Saeima*) sve donesene zakone prosljeđuje predsjedniku na proglašenje.

Predsjednik proglašava zakone koje donese *Saeima* najranije desetog dana i najkasnije dvadeset i prvog dana nakon njihova donošenja. Zakon stupa na snagu četrnaestog dana nakon njegova proglašenja (objave) u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom propisan drugi rok.

Pravo suspenzije proglašenja zakona

Predsjednik ima ovlasti zatražiti ponovno razmatranje zakona ili odgoditi njegovo objavljivanje do dva mjeseca.

Predsjednik ima pravo zatražiti ponovno razmatranje zakona na vlastitu inicijativu, ali može samo odgoditi objavu zakona ako to zatraži najmanje trećina svih zastupnika u parlamentu. Predsjednik ili trećina svih zastupnika u parlamentu mogu iskoristiti navedena prava u roku od deset dana od donošenja zakona u parlamentu.

Zakon čije je proglašenje suspendirano u skladu s navedenim postupkom upućuje se na nacionalni referendum ako to zatraži najmanje jedna desetina glasačkog tijela postupkom prikupljanja potpisa. Međutim, ako se takav zahtjev ne primi u roku od dva mjeseca, zakon se objavljuje. Referendum se ne održava ako parlament još jednom glasa o predmetnom zakonu i najmanje tri četvrtine svih zastupnika u parlamentu izglasaju njegovo donošenje.

Zakon koji je donio parlament i čije je proglašenje suspendirao predsjednik može se opozvati na referendumu ako najmanje polovina glasača koji su sudjelovali u prethodnim parlamentarnim izborima sudjeluje na referendumu, a većina ih glasa u korist opoziva zakona.

Međutim, referendum se ne može održati za sve zakone. Referendum se ne može raspisati za proračun i zakone o zajmovima, porezima, carinama, željezničkim tarifama, vojnoj službi, objavi i započinjanju rata, sklapanju mirovnog sporazuma, proglašenju i ukidanju izvanrednog stanja, mobilizaciji i demobilizaciji te za sporazume sa stranim zemljama.

Stupanje zakona na snagu

Zakon stupa na snagu četrnaestog dana od dana objave u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom propisan drugi rok. Rok za stupanje zakona na snagu počinje dan nakon objave tog zakona.

Ukidanje zakona

Zakon prestaje biti na snazi u sljedećim okolnostima:

pri stupanju na snagu zakona kojim se raniji zakon stavlja izvan snage

pri stupanju na snagu prijelazne odredbe drugog zakona kojim se propisuje stavljanje izvan snage ranijeg zakona

pri stupanju na snagu presude Ustavnog suda kojom se ukida relevantni zakon

u slučaju zakona koji je donesen na ograničeno razdoblje, kada to razdoblje istekne.

Uredbe kabineta ministara

Podnošenje nacrta uredbe kabinetu ministara

Nacrt uredbe koji sastavlja ministarstvo, državno tajništvo ili javno upravno tijelo koje odgovara premijeru kabinetu ministara može podnijeti član kabineta.

Nacrt uredbe koji sastavlja drugo tijelo državne ili lokalne vlasti, nevladina udruga ili socijalni partner može na razmatranje odboru kabineta ili samom kabinetu podnijeti samo član kabineta koji je politički odgovoran za odgovarajuće područje, sektor ili podsektor.

Razmatranje i donošenje nacrta uredbe kabineta ministara

Nacrti uredbi koji se podnesu kabinetu ministara najavljuju se i o njima se raspravlja na sastancima državnih tajnika. Nakon što se najavi nacrt uredbe kabineta ministara, on se šalje mjerodavnim ministarstvima na odobrenje i ako je potrebno, ostalim mjerodavnim institucijama. Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo financija daju svoje mišljenje o svim nacrtima uredbi. Predstavnici nevladinih organizacija isto tako mogu svoja mišljenja predati tijekom postupka odobravanja.

Usuglašeni nacrti uredbi razmatraju se na sjednici kabineta ministara, a o onima koji nisu usuglašeni raspravlja se na sastanku državnih tajnika ili na sjednici odbora kabineta ministara. Svi projekti usuglašeni na takvom sastanku upućuju se na sjednicu kabineta ministara na daljnje razmatranje. Ako članovi kabineta na sjednici kabineta ministara podupru nacrt uredbe, on se smatra donesenim i postaje uredba kabineta ministara.

Proglašavanje uredbi kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara proglašavaju se objavom u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*.

Stupanje na snagu uredbi kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara stupaju na snagu dan nakon njihove objave u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom propisano drukčije.

Ukidanje uredbi kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara prestaju biti na snazi u sljedećim okolnostima:

pri stupanju na snagu uredbe kabineta ministara kojom se ranija uredba stavlja izvan snage
pri stupanju na snagu zaključne odredbe uredbe kabineta ministara kojom se ranija uredba stavlja izvan snage
ako odredba zakona na temelju kojeg je izdana uredba kabineta ministara prestane biti na snazi
pri stupanju na snagu presude Ustavnog suda kojom se ukida odgovarajuća uredba kabineta ministara
u slučaju uredbe kabineta ministara koja je donesena na ograničeno razdoblje, kada to razdoblje istekne.

Propisi središnje banke Latvije, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za komunalna poduzeća

Postupak proglašavanja, stupanja na snagu i ukidanja propisa središnje banke Latvije, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za komunalna poduzeća jednak je postupcima proglašavanja, stupanja na snagu i ukidanja uredbi kabineta ministara.

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti

Podnošenje nacrta obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti lokalnom vijeću

Nacrt obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti lokalnom vijeću mogu podnijeti predsjednik vijeća, odbor vijeća, članovi vijeća, osoba koja je zatražila izvanrednu sjednicu ili načelnik gradske, općinske ili župne uprave.

Razmatranje i donošenje nacrta obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Nacrti obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti donose se i postaju obvezujući ako je više od polovine članova lokalnog vijeća prisutnog na glasanju dalo pozitivan glas, osim ako je zakonom propisano drukčije.

Vijeće šalje propise i obrazloženja Ministarstvu zaštite okoliša i regionalnog razvoja u pisanom i elektroničkom obliku u roku od tri dana od datuma njihova potpisivanja. Ministarstvo razmatra zakonitost propisa u roku od mjesec dana od njihova zaprimanja i lokalnom vijeću šalje svoje mišljenje.

Ako mišljenje Ministarstva ne sadržava prigovore u pogledu zakonitosti propisa ili lokalnom vijeću nije poslano mišljenje u određenom roku, lokalno vijeće izdaje obvezujuće propise kako su doneseni.

Ako se od Ministarstva dobije mišljenje u kojem je utvrđeno da je propis u cijelosti ili djelomično protuzakonit, lokalno vijeće ispravlja propise u skladu s mišljenjem i izdaje izmijenjene propise. Ako se lokalno vijeće djelomično ili u cijelosti ne slaže s mišljenjem, daje obrazloženje u svojoj odluci i izdaje propise. Propisi se šalju Ministarstvu zaštite okoliša i regionalnog razvoja u pisanom i elektroničkom obliku u roku od tri dana od datuma njihova potpisivanja.

Proglašavanje obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Gradsko vijeće (*Republikas pilsētas dome*) objavljuje obvezujuće propise i pripadajuća obrazloženja u službenom listu [Latvijas Vēstnesis](#). Općinsko vijeće (*novada dome*) objavljuje obvezujuće propise i pripadajuća obrazloženja u službenom listu *Latvijas Vēstnesis* (od 6. studenoga 2015.) ili u lokalnim novinama ili besplatnoj publikaciji.

Općinsko vijeće mora donijeti obvezujuće propise uz navođenje informacije o tome gdje će takvi propisi biti objavljeni te odluku o tome mora objaviti u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*. Općinsko vijeće može promijeniti svoj odabrani kanal za objavljivanje obvezujućih propisa najviše jednom godišnje. Nakon njihova stupanja na snagu, obvezujući propisi tijela lokalne vlasti objavljuju se na internetskim stranicama tijela lokalne vlasti. Obvezujući propisi općinskih vijeća isto su tako dostupni u zgradi općinskog vijeća i u službenim prostorijama župe ili gradske uprave.

Stupanje na snagu obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Obvezujući propisi stupaju na snagu na dan nakon njihove objave putem kanala za službene objave, osim ako je naveden kasniji datum stupanja na snagu.

Ukidanje obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti prestaju biti na snazi u sljedećim okolnostima:

pri stupanju na snagu obvezujućih propisa kojima se raniji propisi stavljaju izvan snage

pri stupanju na snagu zaključne odredbe obvezujućih propisa kojima se raniji propisi stavljaju izvan snage

ako odredba zakona ili propisa višeg položaja u hijerarhiji na temelju koje su izdani relevantni obvezujući propisi prestane biti na snazi

pri stupanju na snagu presude Ustavnog suda kojom se ukidaju relevantni propisi

u slučaju donošenja obvezujućih propisa na ograničeno razdoblje, kada to razdoblje istekne.

Pravne baze podataka

Latvijas Vēstnesis, službeni list Republike Latvije

Službena publikacija *Latvijas Vēstnesis* službeni je list Republike Latvije. Objavljivanje informacija u službenom listu smatra se njihovom službenom objavom. Službena objava vjerodostojna je i pravno obvezujuća.

Nitko se ne može pozvati na neznanje o postojanju pravnog akta ili njegove službene objave u službenom listu.

Od 1. srpnja 2012. službeni list *Latvijas Vēstnesis* službeno se objavljuje u elektroničkom obliku na internetskim stranicama <https://www.vestnesis.lv>.

Informacije objavljene na internetskim stranicama <https://www.vestnesis.lv> prije tog datuma služe samo u informativne svrhe. Do tada je službena objava bila u tiskanoj verziji *Latvijas Vēstnesis*.

Pročišćeno zakonodavstvo

Pročišćeni zakoni, uredbe kabineta ministara te ostali zakoni i propisi dostupni su na internetskim stranicama latvijskog zakonodavstva <https://likumi.lv/>.

Svi pročišćeni zakoni i propisi objavljeni na internetskim stranicama služe samo u informativne svrhe. Internetske stranice održava službeni izdavač [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Službeni izdavač

Izdavač tiskanog izdanja službenog lista *Latvijas Vēstnesis* nastavio je izdavati elektronički službeni list jednakog naziva: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Službeni izdavač djeluje u skladu s međunarodnim normama ISO 9001:2015 (upravljanje kvalitetom) i ISO 27001:2013 (sigurnost podataka).

Može li se bazi podataka pristupiti besplatno?

Da, *Latvijas Vēstnesis* besplatno je dostupan. Elektronička arhiva prethodnog tiskanog izdanja lista *Latvijas Vēstnesis* isto je tako besplatno dostupna. Osim toga, besplatan je i pristup internetskim stranicama pročišćenog zakonodavstva.

Poveznice

[Saeima \(parlament Republike Latvije\)](#)

[Kabinet ministara Republike Latvije](#)

[Središnja banka Latvije](#)

[Povjerenstvo za financijska tržišta i tržišta kapitala](#)

[Povjerenstvo za komunalna poduzeća](#)

[Informacije za kontakt tijela lokalne vlasti](#)

[Službeni list Latvijas Vēstnesis](#)

[Internetske stranice latvijskog zakonodavstva](#)

Posljednji put ažurirano: 05/04/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Litva

Na ovoj stranici možete pronaći informacije o litavskom pravnom sustavu te pregled litavskog prava.

Izvori prava

Izvori prava službena su sredstva kojima se pravne odredbe prenose i utvrđuju.

Pravni akt službeni je pisani dokument koji je donijela nadležna državna institucija i u kojemu se utvrđuju i objašnjavaju pravne odredbe ili se navodi osnova na kojoj su pravne odredbe primjenjive u pojedinačnom predmetu. Ovisno o prirodi pravnih informacija koje su u njima utvrđene, pravni akti uključuju sljedeće:

Zakonodavne instrumente – to su odluke državnih institucija izražene u pisanom obliku kojima se utvrđuju, izmjenjuju ili stavljaju izvan snage pravila opće prirode koja su primjenjiva na neodređenu skupinu adresata, a odobrava ih država. Zakonodavni instrumenti podijeljeni su u dvije kategorije:

Zakone, najviše među svim pravnim aktima, koje donosi Parlament Republike Litve [*Seimas*] ili se donose nacionalnim referendumom, a određuju opće pravne odredbe kojima je namjera urediti glavna područja ljudskog međudjelovanja te imaju najveću pravnu snagu. Zakoni se smatraju glavnim izvorom prava.

Podzakonske instrumente, zakonodavne instrumente donesene na temelju zakona kako bi mu dali konkretan oblik i osigurali njegovu provedbu. Podzakonski instrumenti ne smiju biti neusklađeni sa zakonima. Oni se sastoje od sljedećeg:

parlamentarnih rezolucija,

vladinih rezolucija,

uputa i naloga odjela ministarstava,

rezolucija i odluka lokalnih tijela i javnih uprava,

drugih instrumenata.

Akte za tumačenje, koji se donose kako bi se pojasnilo značenje i sadržaj primjenjivih pravnih odredbi. Njih donosi institucija nadležna za tumačenje prava.

Pojedinačne provedbene akte, u kojima se provode zahtjevi utvrđeni pravnim aktima. Na jednak način kao zakonodavni instrumenti i pojedinačni provedbeni akti proizvode pravne učinke, ali nemaju jednak status izvora prava jer se njima ne stvaraju opća pravila univerzalne primjene, već su upućeni, u smislu njihova preskriptivnog sadržaja, konkretnim osobama u konkretnim okolnostima te su jednokratni u smislu da više nisu primjenjivi kada dotični društveni odnos (zapošljavanje, otkaz, dodjela mirovine itd.) prestane postojati.

Ostali izvori prava

Osim zakonodavnih instrumenata, izvorima primarnoga prava smatra se i sljedeće:

Opća pravna načela (dobra vjera, pravičnost, individualna odgovornost, razumnost) smatraju se sastavnim dijelom litavskog pravnog sustava, kako za tumačenje zakonskih odredbi, tako i za ispunjavanje praznina u pravu. Osim toga, na temelju članka 135. stavka 1. Ustava Republike Litve, univerzalno priznata načela međunarodnoga prava isto se tako smatraju sastavnim dijelom litavskoga pravnog sustava te su ih litavski sudovi stoga obvezni primjenjivati i voditi se njima.

Pravni običaji, tj. pravila postupanja koje odobrava država i koja su ustaljena u društvu zbog ponovljenog i dugoročnog učinka. Običaji su Građanskim zakonikom Republike Litve utvrđeni kao izravni izvor prava. Mogu se primjenjivati kada se zakonom ili ugovorom izravno predviđa njihova primjena ili ako postoji praznina u pravnom uređenju. Ne smiju se primjenjivati običaji koji su u suprotnosti s općim pravnim načelima ili imperativnim pravnim odredbama.

Sekundarnim izvorima prava smatra se sljedeće:

Sudski presedan, tj. sudska odluka u konkretnom predmetu koju sudovi istog ili nižeg stupnja slijede pri odlučivanju u analognim predmetima. U litavskom pravosudnom sustavu presedani su više savjetodavne prirode.

Pravna doktrina.

Hijerarhija normi

Hijerarhija pravnih akata sljedeća je:

Ustav,

ustavni zakoni,

ratificirani ugovori,

zakoni,

drugi pravni akti kojima se provode zakoni (akti Predsjednika, Vlade, Ustavnog suda itd.).

Institucionalna organizacija:

Litavski parlament [lit. *Seimas*] jedina je institucija koja ima pravo donositi zakone. Pravni akti koje donese bilo koja druga državna institucija moraju biti u skladu s Ustavom Republike Litve i drugim zakonima.

Druge zakonodavne instrumente može donijeti:

Litavski parlament (rezolucije),

predsjednik (dekrete),

Vlada (rezolucije),

ministarstva i druga tijela Vlade (naloge),

lokalna tijela (odluke, naloge).

Pravne baze podataka

 Litavsku bazu podataka o pravnim aktima (lit. *Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) vodi i održava **Parlament Republike Litve**.

Ona sadržava sljedeće:

donesene pravne akte,

nacrte pravnih akata,

rezolucije,

zaključke,

druge vrste zakonodavnih instrumenata.

Dokumenti u toj bazi podataka nisu službeni ni pravno obvezujući.

Bazu podataka možete pretraživati na engleskom i litavskom jeziku. Različitim vrstama zakonodavnih dokumenata možete pristupiti klikom na padajući izbornik pored oznake „Type” (vrsta).

Zakonodavstvo i druge pravne dokumente možete pronaći i u [Registru pravnih akata Litve](#) (lit. *Lietuvos teisės aktų registras*). Tu stranicu održava **državno poduzeće Centar registara** (lit. *valstybės įmonė Registrų centras*), a nadzire je **Ministarstvo pravosuđa**. Od 31. kolovoza 2013. registar održava Tajništvo Parlamenta Republike Litve.

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Da, pristup je registru i bazi podataka o pravnim aktima Litve **besplatan**.

Posljednji put ažurirano: 07/04/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Luksemburg

U ovom ćete odjeljku pronaći pregled različitih izvora prava u Luksemburgu.

Izvori prava

Međunarodni izvori prava

Veliko Vojvodstvo Luksemburg obvezano je međunarodnim, multilateralnim i bilateralnim ugovorima. Uz obveze koje ti ugovori nameću luksemburškoj državi u njezinim odnosima s drugim državama, neki od tih ugovora izvori su prava za pojedince (npr. građani EU-a mogu se izravno osloniti na slobodu kretanja na temelju europskih ugovora).

Međunarodni sporazumi

To su međunarodni ugovori i sporazumi sklopljeni između Velikog Vojvodstva Luksemburga i stranih država. Primjeri uključuju Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisanu u Rimu 4. studenoga 1950. ili Beneluške ugovore potpisane u Haagu 3. veljače 1958. odnosno 17. lipnja 2008. koji su obvezujući za Belgiju, Nizozemsku i Luksemburg.

Pravo Europske unije

Pravo Europske unije sastoji se od samih europskih ugovora te pravila sekundarnog zakonodavstva sadržanih u aktima koje su donijele institucije Europske zajednice i Europske unije, a to su direktive, odluke, uredbe, mišljenja i preporuke.

Nacionalni izvori prava

Ustavna pravila

Ustav Velikog Vojvodstva Luksemburga proglašen je 17. listopada 1868. Ustavni sustav uspostavljen 1868. vrlo je sličan sustavu belgijskog Ustava iz 1831. Neovisno o brojnim razlikama u detaljima, na publikacije povezane s belgijskim ustavnim pravom može se bez rezervi uputiti kad je riječ o općim načelima. Unatoč brojnim ustavnim izmjenama provedenima od njegova proglašenja, sadašnji Ustav i dalje u velikoj mjeri odgovara tekstu proglašenom 1868. Luksemburški Ustav takozvani je kruti ustav, što znači da je za njegovu izmjenu potreban poseban postupak koji je složeniji od redovnog zakonodavnog postupka. Izmjena Ustava zahtijeva dva uzastopna glasovanja luksemburškog parlamenta (*Chambre des Députés*) te najmanje dvotrećinsku većinu glasova, pri čemu nije dopušteno glasovanje putem punomoći. Ta se dva glasovanja moraju održati u razmaku od najmanje tri mjeseca. Ako u dva mjeseca nakon prvog glasovanja to zatraži više od četvrtine članova parlamenta ili 25 000 glasača, tekst koji je parlament donio u prvom čitanju upućuje se na referendum. U tom se slučaju drugo glasovanje ne održava, a izmjena se prihvaća samo ako je dobila većinu važećih glasova.

Zakonodavna pravila

Zakoni su definirani kao norme koje donosi parlament i proglašava veliki vojvoda. Osim u slučajevima kada ustavna odredba ili odredba međunarodnog prava ograničava njegovu slobodu, luksemburški zakonodavac odlučuje o cjelokupnom obliku koji namjerava dati svojem upravnom aktu.

Regulatorna pravila

Jasno je da se zakonima ne može regulirati svaka stvar do najsitnijih pojedinosti. Nadalje, primjena relativno složenog zakonodavnog postupka nije uvijek prikladna, na primjer kada je riječ o zakonodavstvu u području u kojem su odredbe podložne čestim izmjenama.

U tim se slučajevima upotrebljava uredba velikog vojvode (*règlement grand-ducal*), koja je instrument za provedbu zakona. Naime, luksemburškim Ustavom velikom vojvodi povjerava se zadatak „donošenja” uredbi i naloga nužnih za provedbu zakona”.

Koji su, ako postoje, drugi izvori prava i koja je njihova snaga?

Sudska praksa

Priznavanje sudske prakse kao izvora prava donosi i određene poteškoće. Luksemburško pravo zapravo ne poznaje „pravilo presedana” koje se primjenjuje u pravnim sustavima utemeljenima na anglosaksonskom pravnom sustavu, a sudovi općenito nisu obvezani presudama donesenima u drugim, čak prilično sličnim, predmetima. Štoviše, sucima je zabranjeno donositi odluke na temelju općih načela i stoga njihova presuda mora uvijek biti ograničena na konkretni predmet o kojem odlučuju.

U praksi, međutim, sudska praksa utvrđena u sličnom predmetu ima neospornu važnost. Nadalje, kad je tekst podložan različitim tumačenjima, jasno je da sudac ima veće ovlasti jer može oblikovati pravo tako što će ga tumačiti.

Međunarodna sudska praksa

Veliko Vojvodstvo Luksemburg priznaje izravnu nadležnost nekoliko međunarodnih sudova, među ostalim Europskog suda za ljudska prava sa sjedištem u Strasbourgu.

Europska sudska praksa

U skladu s člankom 267. UFEU-a sudska praksa Suda Europske unije primjenjuje se na nacionalne sudove putem zahtjeva za prethodnu odluku, kojim se nacionalnim sudovima omogućuje, prije donošenja odluke, zatražiti od Suda Europske unije rješenje problema koji proizlaze iz primjene prava EU-a, a na koje se pojedinci mogu pozvati pred tim sudovima.

Nacionalna sudska praksa

Sudske presude donesene na kraju građanskih i trgovačkih postupaka u pravilu imaju samo relativnu snagu pravomoćno presuđene stvari (*res judicata*): te su presude obvezujuće za stranke u predmetu, ali ne mijenjaju strukturu zakona.

To vrijedi i za većinu odluka koje su donijeli upravni sudovi. Iznimno, ako je postupak protiv regulatornog akta pokrenut pred Prvostupanjskim upravnim sudom (*Tribunal administratif*) ili Visokim upravnim sudom (*Cour administrative*), presuda ili odluka imaju opću primjenu te se objavljuju u listu *Mémorial*, službenom listu Velikog Vojvodstva Luksemburga.

Odluke Ustavnog suda (*Cour constitutionnelle*) isto tako imaju opću primjenu i objavljuju se u listu *Mémorial* (službeni list Velikog Vojvodstva Luksemburga).

Opća pravna načela

Među pravilima koja proizlaze iz sudske prakse posebno je važno istaknuti kategoriju općih pravnih načela koja su definirana kao „pravna pravila koja su obvezujuća za upravu i čije postojanje potvrđuju odluke sudova”.

Hijerarhija pravnih normi

U nacionalnom pravu postoji hijerarhija izvora prava. Ustav je najviši izvor prava, a za njim slijede zakoni i propisi.

U nedostatku ustavnih odredbi pravno stajalište Luksemburga o odnosu međunarodnog i nacionalnog prava proizlazi isključivo iz sudske prakse.

U tom se pogledu luksemburška sudska praksa razvila od ranih 1950-ih, kada su prvo Kasacijski sud (*Cour de Cassation*), a zatim Državno vijeće (*Conseil d'Etat*) nagovijestili kraj prethodno prihvaćenog stajališta da sudsko preispitivanje usklađenosti zakona s međunarodnim ugovorima nije moguće zbog diobe vlasti.

U skladu s referentnom odlukom Državnog vijeća iz 1951., „međunarodni ugovor koji se u nacionalno zakonodavstvo ugrađuje zakonom o njegovu odobrenju jest zakon višeg stupnja čiji je izvor nadređen volji nekog unutarnjeg tijela. Iz toga proizlazi da, u slučaju sukoba između odredbi međunarodnog ugovora i onih nacionalnog prava međunarodno pravo mora imati prednost pred nacionalnim pravom” (Državno vijeće, 28. srpnja 1951., Zbirka luksemburške sudske prakse (*Pasicrisie luxembourgeoise*), svezak XV, str. 263.).

Tekst te odluke je očigledno vrlo širok jer se u njoj bez ikakve razlike navodi da međunarodne norme imaju prednost pred voljom bilo kojeg unutarnjeg tijela. Međutim, luksemburški sudovi nikada nisu izričito presudili u korist prednosti međunarodnih normi pred Ustavom.

Treba napomenuti da je Ustavotvorna skupština, u vrijeme izmjene Ustava iz 1956., izričito odbacila vladin prijedlog zakona u kojem je bilo navedeno da su „pravila međunarodnog prava dio nacionalnog pravnog poretka. Imaju prednost pred nacionalnim zakonima i svim ostalim nacionalnim odredbama.” U primjedbama o člancima bilo je jasno navedeno da potonja formulacija treba obuhvaćati ustavne odredbe.

Unatoč tomu, Državno vijeće implicitno je potvrdilo tu prednost u mišljenju od 26. svibnja 1992. o prijedlogu zakona kojim se odobrava Ugovor o Europskoj uniji. Naime, u njemu Vijeće upućuje na to da bi „trebalo imati na umu da, u skladu s pravilom o hijerarhiji pravnih normi, međunarodno pravo ima prednost pred nacionalnim pravom te da, u slučaju sukoba, sudovi odstupaju od nacionalnog prava u korist Ugovora. S obzirom na važnost izbjegavanja proturječnosti između našeg nacionalnog prava i međunarodnog prava, Državno vijeće poziva da se povezana izmjena Ustava provede u odgovarajućem roku kako bi se spriječila takva situacija neusklađenosti.” Stoga se čini da je Veliko Vojvodstvo Luksemburg odlučno krenulo putem internacionalizma.

Takvo je stanje nedvojbeno tehnička posljedica nepostojanja ocjene ustavnosti zakona u Luksemburgu. Ustavni sud provjerava usklađenost zakona s Ustavom, ali mu se zapravo ne može postaviti pitanje o usklađenosti s Ustavom zakona kojim se odobrava međunarodni ugovor.

U luksemburškom pravnom sustavu zakone koji su u suprotnosti s Ustavom Ustavni sud može proglasiti neustavnima. Luksemburški redovni ili upravni sud može predmet uputiti Ustavnom sudu kada se, u okviru postupka koji se vodi pred njim, postavlja pitanje ustavnosti. Izravno podnošenje zahtjeva Ustavnom sudu nije moguće.

Protiv nezakonitih regulatornih akata moguće je podnijeti tužbu za poništenje pred Prvostupanjskim upravnim sudom uz mogućnost žalbe pred Visokim upravnim sudom. Međutim, takva je tužba dopuštena samo u roku od tri mjeseca od objave tog akta. Ako se, nakon isteka tog roka, o zakonitosti regulatornog akta raspravlja pred redovnim ili upravnim sudom, taj sud i dalje ima mogućnost ukinuti regulatorni instrument u korist zakona, ali za razliku od izravne tužbe koja je moguća u roku od tri mjeseca od objave, ta presuda neće imati opću izvršivost.

Stupanje na snagu pravila iz nadnacionalnih instrumenata na nacionalnoj razini

Međunarodni sporazumi

Luksemburški je Ustav iznimno sažet u pogledu uređenja postupka za odobravanje međunarodnih ugovora jer je ograničen samo na navođenje da „ugovori neće imati učinak prije nego što ih se odobri zakonom te objavi u obliku propisanom za objavljivanje zakona”.

Veliko Vojvodstvo zemlja je monističke tradicije. Drugim riječima, sam se ugovor primjenjuje na isti način kao unutarnja norma Velikog Vojvodstva bez potrebe da ga se prenosi u jednom ili drugom obliku.

Stoga je sadržaj zakona o odobrenju vrlo kratak i uglavnom se svodi na jedan članak u kojem se navodi da se određeni ugovor „ovime odobrava”. Takav zakon nema vlastiti normativni sadržaj. Zakonom o odobrenju neki se ugovor odobrava, ali se ne prenosi; njegova je jedina svrha ovlastiti vladu da nastavi s ratifikacijom ugovora.

Zakon o odobrenju donosi parlament u redovnom postupku. Glasovanje obično zahtijeva apsolutnu većinu, osim ako ugovor uključuje delegiranje ovlasti (vidjeti u nastavku). Od izmjene iz 1956. luksemburški Ustav sadržava izričitu odredbu kojom se omogućuje delegiranje ovlasti međunarodnim organizacijama na temelju ugovora. U članku 49.a Ustava navodi se da se „izvršavanje ovlasti koje su Ustavom dodijeljene zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti može ugovorom privremeno prepustiti institucijama uređenima međunarodnim pravom”. Međutim, u članku 37. stavku 2. Ustava propisuje se da ugovore te vrste parlament mora odobriti znatno pojačanom većinom.

Osim ako je to izrijekom navedeno, donošenje zakona o odobrenju nema učinak stavljanja ugovora na snagu u luksemburškom nacionalnom pravu. Zakon o odobrenju preduvjet je za njegovo stupanje na snagu, ali to će nastupiti tek nakon ratifikacije. Nadalje, u Luksemburgu se smatra da, čak i nakon odobrenja parlamenta, izvršna vlast zadržava potpuno diskrecijsko pravo ratifikacije teksta, a sudovi ne mogu preispitivati izvršenje te ovlasti.

Stupanje na snagu ugovora u nacionalnom pravu općenito podliježe trima uvjetima: 1. Veliko Vojvodstvo ratificiralo je ugovor, 2. ugovor je na snazi na međunarodnoj razini i 3. tekst ugovora u cijelosti je objavljen u luksemburškom službenom listu *Mémorial* na isti način kao zakon.

Treba napomenuti da je objavljivanje ugovora (propisano člankom 37. Ustava) zahtjev odvojen od zahtjeva za objavu zakona o odobrenju ugovora. Činjenica je da se u većini slučajeva oba uvjeta ispunjavaju istodobno, odnosno da se tekst ugovora objavljuje u listu *Mémorial* odmah nakon zakona. Međutim, radi se o dva zasebna akta čije bi objavljivanje moglo biti odvojeno jer ugovor ne čini sastavni dio zakona o odobrenju.

Norme Europske unije

Luksemburški ustav ne sadržava posebne odredbe kojima se uređuje prenošenje sekundarnog europskog zakonodavstva u luksemburško nacionalno pravo. Uobičajeni instrument za provedbu europskih direktiva jest zakon koji parlament donosi običnom većinom.

Međutim, iako se u načelu europske direktive obično moraju prenijeti u luksemburško zakonodavstvo u obliku zakona, ipak nije potrebno upotrijebiti formalni zakon kad se direktiva odnosi na pitanje koje je već uređeno nespornim luksemburškim pravom. U tom se slučaju prenošenje može provesti uredbom velikog vojvode donesenom na temelju opće ovlasti za provedbu zakona koje vlada izvodi iz članaka 33. i 36. Ustava. *U užem smislu*, tada je riječ o luksemburškom zakonu koji provodi veliki vojvoda, čak i ako se sadržaj uredbe zapravo temelji na europskoj direktivi.

Upotreba zakonodavstva može se čak i izbjeći ako pitanje usklađeno tom direktivom podliježe zakonu o davanju ovlasti kojim parlament vladi daje ovlast da jednostavnim propisima uređuje pitanja koja su obično obuhvaćena područjem primjene zakonâ.

Takve „zakone o davanju ovlasti” parlament donosi od 1915. te stoga vlada ima opsežne regulatorne ovlasti u području gospodarstva i financija koje bi joj, čak i da nema izričitog pozivanja na Europu, nesumnjivo omogućile i prenošenje brojnih europskih direktiva.

Unatoč tomu, prenošenje europskih direktiva danas je uređeno posebnim Zakonom o davanju ovlasti od 9. kolovoza 1971. koji je izmijenjen Zakonom od 8. prosinca 1980., a čija je svrha ograničena na davanje ovlasti vladi da izvršava i potvrđuje direktive Europskih zajednica o pitanjima koja se odnose na gospodarstvo, tehnologiju, poljoprivredu, šumarstvo, socijalnu skrb i promet. Odstupajući od uobičajenog regulatornog postupka, takve uredbe velikog vojvode mora odobriti relevantni parlamentarni odbor.

Postupak donošenja uredbi velikog vojvode obilježen je, kao i zakonodavni postupak, obvezom vlade da svoj prijedlog uredbe dostavi na mišljenje Državnom vijeću i stručnim vijećima (*Chambres professionnelles*). Međutim, za razliku od zakonodavnog postupka, regulatorni postupak omogućava vladi da

jednostavno izbjegne takva savjetovanja zbog hitnosti donošenja preporučene mjere. Ipak, vlada nema na raspolaganju taj mehanizam kada direktivu EU-a namjerava prenijeti uredbom velikog vojvode. Naime, uobičajeni regulatorni postupak dopunjen je Zakonom od 9. kolovoza 1971. tako da se, s jedne strane, zahtijeva obavezno savjetovanje s Državnim vijećem te, s druge strane, odobrenje relevantnog parlamentarnog odbora.

U oba slučaja tekst uredbe velikog vojvode donosi Vijeće ministara (*Conseil des ministres*), a zatim ga potpisuje nadležni ministar te podnosi velikom vojvodi na proglašenje. Uredba velikog vojvode stupa na snagu nakon objave u službenom listu *Mémorial*.

Stupanje na snagu nacionalnih propisa

U Velikom Vojvodstvu Luksemburga zakoni i propisi stupaju na snagu tek nakon njihove objave u listu *Mémorial*.

Tijela ovlaštena za donošenje pravnih propisa

Međunarodne norme

U luksemburškom Ustavu navodi se da „ugovore potpisuje veliki vojvoda”. Međutim, navodi se i da „ugovori neće proizvoditi učinke prije nego što budu odobreni zakonom te objavljeni u obliku propisanom za objavljivanje zakona”.

Treba napomenuti da je odobrenje potrebno za sve međunarodne ugovore bez obzira na njihovu svrhu te da se odobrenje mora dati u obliku zakona. Potonje je pojašnjenje dodano 1956. na izričiti zahtjev Državnog vijeća koje je smatralo da je „to odobrenje povezano s postupkom donošenja zakona jer Ustav priznaje samo taj jedinstveni postupak koji je primjenjiv na sve izraze volje parlamenta o bilo kojem pitanju”.

Nacionalne norme

U zakonodavnom sustavu Velikog Vojvodstva Luksemburga **inicijativu za donošenje zakona** može pokrenuti **parlament** ili **vlada**.

Pravo vlade na inicijativu naziva se „vladina inicijativa” te se ostvaruje podnošenjem „**vladinih prijedloga zakona**”.

Pravo parlamenta na inicijativu naziva se „parlamentarna inicijativa” te se ostvaruje podnošenjem „**prijedloga zakona pojedinačnih zastupnika**”.

Nakon toga ti se prijedlozi zakona vlade ili pojedinačnih zastupnika podnose na mišljenje relevantnim tijelima (stručnim vijećima) i, što je najvažnije,

Državnom vijeću. Nakon primitka mišljenja Državnog vijeća prijedlog zakona vlade ili pojedinačnog zastupnika vraća se parlamentu.

Postupak donošenja tih pravnih propisa

Zakoni

Parlament je jednodomni parlament.

Kako bi se umanjio rizik od naglog i nepromišljenog donošenja odluka u jednodomnom sustavu, luksemburška Ustavotvorna skupština predvidjela je da svaki vladin prijedlog zakona u načelu mora proći dva glasovanja u razmaku od najmanje tri mjeseca.

Međutim, Ustavom je propisano da se od zahtjeva za drugo glasovanje (poznatog kao „drugo ustavno glasovanje”) može odustati „ako parlament, u dogovoru s Državnim vijećem, na otvorenoj sjednici odluči drukčije”.

Državno vijeće u tom slučaju ima vrlo posebnu funkciju sličnu ulozi koju imaju druga zakonodavna vijeća u ostalim državama (posebno ulozu koju ima Dom lordova u Engleskoj). Prvi se put uključuje prije parlamentarnih rasprava. Ustavom se propisuje da se mišljenje Državnog vijeća traži za svaki prijedlog zakona vlade ili pojedinačnog zastupnika. Državno vijeće po drugi se put uključuje nakon prvog glasovanja parlamenta kako bi se na otvorenoj sjednici odlučilo hoće li se odustati od drugog glasovanja.

U praksi se pri donošenju velike većine zakona na taj način odustaje od drugog glasovanja. Državno vijeće donijelo je politiku prema kojoj se takvo odustajanje odobrava u gotovo svim slučajevima, pri čemu je sankcija odbijanja rezervirana za najozbiljnije slučajeve. Potencijalne prepreke za odustajanje najčešće se uklanjaju tijekom prethodnog postupka.

Valja istaknuti i da ovlast Državnog vijeća zapravo nije pravo veta, što bi ionako bilo teško pomiriti s činjenicom da je Državno vijeće neizabrano tijelo. Naime, članove Državnog vijeća imenuje veliki vojvoda. U slučaju upražnjenog mjesta, zamjene se imenuju naizmjenično, prvo: izravno ih imenuje veliki vojvoda, drugo: imenuju se s popisa triju kandidata koje je predložio parlament, te treće: imenuju se s popisa triju kandidata koje je predložilo Državno vijeće. Državno vijeće može samo odgoditi glasovanje o zakonu na dva mjeseca i tako omogućiti zakonodavcu dodatno vrijeme za razmišljanje.

Veliki vojvoda ne sudjeluje samo na početku zakonodavnog postupka (za vladine prijedloge zakona), nego i nakon konačnog donošenja teksta zakona u parlamentu. Luksemburškim Ustavom propisano je da „veliki vojvoda proglašava zakone u roku od tri mjeseca od glasovanja u parlamentu”.

Uredbe velikog vojvode

U skladu s člankom 2. Zakona od 12. srpnja 1996. o reformi Državnog vijeća (*loi du 12 juillet 1996 portant réforme du Conseil d'Etat*), svi **nacrti uredbi** kojima se provode zakoni i ugovori mogu se podnijeti velikom vojvodi tek nakon što **Državno vijeće** da svoje **mišljenje**.

Međutim, vlada može odstupiti od tog općeg pravila u hitnim slučajevima (koje procjenjuje veliki vojvoda na temelju propisno obrazloženog izvješća ministra koji predlaže zakon) i time odustati od traženja mišljenja Državnog vijeća (ili *Haute Corporation*, kako se ponekad naziva). Unatoč tomu, primjena takvog **hitnog postupka** treba biti ograničena na iznimne slučajeve.

Nadalje, ako se aktom parlamenta izričito zahtijeva da se od Državnog vijeća zatraži mišljenje o uredbama kojima se provodi taj zakon, hitni se postupak ni u kojem slučaju ne može primijeniti. To vrijedi i za izmjene nacrtu uredbi za koje je Državno vijeće već izdalo prvo mišljenje.

Kao i u slučaju akata parlamenta, Državno vijeće daje svoje mišljenje o nacrtima uredbi u obliku **obrazloženog izvješća** koje sadržava opća razmatranja, pregled teksta nacrtu i, prema potrebi, protuprijedlog nacrtu uredbe.

Državno vijeće pri ispitivanju uzima u obzir sadržaj i oblik nacrtu uredbi te njihovu usklađenost s višom pravnom normom.

Zakonodavne baze podataka

Stranice **Légilux** internetski su pravni portal vlade Velikog Vojvodstva Luksemburga.

Omogućuju pristup luksemburškom zakonodavstvu, u obliku neobrađenih (izvornih) tekstova u listu *Mémorial A* ili u obliku pročišćenih tekstova koji se uglavnom nalaze u zakonodavnim kodeksima i zbirkama.

Te su stranice podijeljene na tri glavna područja:

 zakonodavno područje u kojem su objedinjene publikacije o luksemburškom zakonodavstvu, razne druge publikacije i pročišćeni tekstovi

 administrativno područje koje obuhvaća publikacije koje se smatraju „administrativnima”. Uglavnom se sastoji od zbirki sadržaja objavljenih u listu *Mémorial B* i u *Annuaire Officiel d'Administration et de Législation* (službeni imenik administracije i zakonodavstva)

 područje za poduzeća i udruge; *Mémorial C* 1. lipnja 2016. zamijenjen je popisom publikacija koje su dostupne na internetskim stranicama

luksemburškog registra trgovačkih društava (*Registre de commerce et des Sociétés – RCS*). Arhive lista *Mémorial C*, koje obuhvaćaju sadržaje objavljene od 1996. do posljednjeg izdanja lista *Mémorial C* koje je objavljeno 27. srpnja 2016., i dalje su dostupne u **području za poduzeća i udruge**.

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Da, pristup bazama podataka **besplatan** je.

Ostale poveznice

 Stranice Légilux

 Državno vijeće

 Parlament

Posljednji put ažurirano: 17/07/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Mađarska

Ova stranica sadržava informacije o pravnom sustavu u Mađarskoj.

Izvori prava

I. Hijerarhija zakonodavstva

1. Temeljni zakon

Temeljni zakon Mađarske (donesen 25. travnja 2011.) na vrhu je hijerarhije zakonodavstva u Mađarskoj te svi drugi zakoni moraju biti u skladu s njim. Temeljni zakon donio je **mađarski parlament** (poznat i kao Nacionalna skupština), a za njegovu je **izmjenu** potrebna **dvotrećinska većina glasova svih zastupnika u Parlamentu** (članak S stavak 2. Temelnog zakona).

Temeljni zakon i njegove prijelazne odredbe (Prijelazne odredbe Temelnog zakona Mađarske objavljene 31. prosinca 2011.) **stupili su na snagu**

1. siječnja 2012.

Temeljni zakon sastoji se od **šest odjeljaka**: preambule naslovljene „**Nacionalna izjava**” te odjeljaka naslovljenih „**Temelji**” (članci od A do U), „**Slobode i odgovornosti**” (članci od I. do XXXI.), „**Država**” (članci od 1. do 54.), „Posebni pravni okviri” te „**Završne i razne odredbe**”.

Odjeljak naslovljen „**Temelji**” sadržava opće odredbe i u njemu se definira sljedeće:

oblik vlasti

temeljna načela upravljanja državom

prijenos određenih ovlasti na Europsku uniju

glavni grad i regionalne upravne jedinice Mađarske

glavne odredbe o mađarskom državljanstvu i kako ga steći

službeni jezik, grb, zastava, državna himna, državni praznici i službena valuta Mađarske

položaj Temelnog zakona u mađarskom pravnom sustavu, odnosno da je Temeljni zakon temelj mađarskog pravnog sustava

postupak za donošenje i izmjene Temelnog zakona

vrste mađarskog zakonodavstva

nekoliko temeljnih načela, uključujući:

zabranu nasilnog preuzimanja i izvršavanja vlasti

odgovornost za dobrobit Mađara koji žive izvan granica Mađarske

suradnju u uspostavljanju europskog jedinstva

zaštitu institucije braka

osiguranje uvjeta za pošteno tržišno natjecanje

načelo uravnoteženog, transparentnog i održivog upravljanja proračunom

obvezu zaštite i očuvanja prirodnih resursa

stvaranje i očuvanje mira i sigurnosti te težnja k suradnji sa svim narodima i zemljama svijeta kako bi se postigao održivi razvoj čovječanstva.

U odjeljku naslovljenom „**Slobode i odgovornosti**” utvrđena su temeljna prava i obveze. **Sljedeća su prava (među ostalima) priznata kao temeljna:**

pravo na život i ljudsko dostojanstvo

zabrana mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, ropstva i sličnih odnosa te trgovine ljudima

zabrana svih postupaka usmjerenih na eugeniku, bilo kakve uporabe ljudskog tijela ili njegovih dijelova radi financijske dobiti i kloniranja ljudi

pravo na slobodu i osobnu sigurnost te uvjeti kojima se jamči da nitko ne bude lišen slobode

pravo na slobodu kretanja i slobodan izbor boravišta

pravo na privatni i obiteljski život

pravo na zaštitu osobnih podataka i pristup podacima od javnog interesa

pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti

pravo na mirno okupljanje

pravo na slobodu govora

pravo na obrazovanje i kulturu

pravo na slobodan izbor rada, zanimanja i poduzetničkih aktivnosti

pravo na vlasništvo

zabrana protjerivanja mađarskih državljana s područja Mađarske

pravo na azil

jednakost pred zakonom

nediskriminacija

zabrana rada djece

pravo na zdrav okoliš

aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za zastupnike mađarskog parlamenta, lokalne zastupnike i gradonačelnike te zastupnike u Europskom parlamentu

pravo građana da javna tijela upravljaju njihovim poslovima nepristrano i pravedno te u razumnom roku

pravo svakog mađarskog državljanina da ga Mađarska zaštiti tijekom njegova boravka u inozemstvu

te se Temeljnim zakonom utvrđuju i prava nacionalnih manjina i osnovna prava osoba koje podliježu kaznenom postupku.

U skladu s Temeljnim zakonom Mađarska, među ostalim, nastoji činiti sljedeće:

pružiti socijalnu sigurnost svim svojim građanima

svakoj osobi osigurati pristojno stanovanje i pristup javnim uslugama.

Temeljnim zakonom predviđene su i razne **obveze**, i to:

obveza doprinosa zadovoljavanju zajedničkih potreba (podjela javnih tereta) i

obveza mađarskih državljana da brane svoju zemlju.

Odjeljak Temelnog zakona naslovljen „**Država**” sadržava osnovna pravila koja se primjenjuju na javne dužnosnike i najvažnije institucije u zemlji te su u njemu utvrđeni pravni status i zadaće:

Parlamenta

predsjednika Republike

Vlade

nezavisnih regulatornih tijela

Ustavnog suda

pravosuđa i državnog odvjetništva

Povjerenika za temeljna prava

lokalnih vlasti

Mađarske narodne banke

Državnog ureda za reviziju

Oružanih snaga Mađarske

policije i službi za nacionalnu sigurnost

nacionalnih referenduma.

Odjeljak Temelnog zakona naslovljen „**Posebni pravni okvir**” sadržava pravila kojima su uređena stanja nacionalne krize, izvanredna stanja, stanja preventivne obrane, stanja terorističke prijetnje, neočekivani napadi i stanja ekstremne opasnosti.

2. Zakoni Parlamenta

U Mađarskoj zakone donosi **Parlament**. Temeljnim zakonom propisano je da se zakonima utvrđuju **pravila o temeljnim pravima i obvezama**. Zakoni Parlamenta donose se **običnom većinom glasova** (više od polovine glasova prisutnih članova). To se ne odnosi na takozvane **osnovne zakone**, koji su utvrđeni Temeljnim zakonom i za čije je donošenje i izmjenu potrebna **dvotrećinska** većina glasova **prisutnih** zastupnika u Parlamentu.

U skladu s Temeljnim zakonom, osnovni zakoni primjenjuju se, na primjer, na državljanstvo, crkve, prava nacionalnih manjina koje žive u Mađarskoj, pravni status i naknadu zastupnika u Parlamentu i predsjednika Republike, Ustavni sud, lokalne vlasti, detaljna pravila za uporabu grba i zastave te odredbe o državnim odlikovanjima.

U skladu s Temeljnim zakonom, za odobrenje obvezujuće prirode osnivačkih ugovora Europske unije i njihovih izmjena, za objavu ratnog stanja, zaključivanje mira i proglašavanje stanja posebnog pravnog okvira potrebna je dvotrećinska većina glasova svih zastupnika u Parlamentu.

Prije donošenja Zakona XXXI. iz 1989. o izmjeni Ustava Predsjedničko vijeće Mađarske bilo je ovlašteno donositi uredbe sa zakonskom snagom. S gledišta hijerarhije zakonodavstva, uredbe sa zakonskom snagom koje su i dalje na snazi na istoj su razini kao i zakoni.

3. Uredbe

Temeljni zakon priznaje uredbe Vlade, uredbe predsjednika Vlade, ministarske uredbe, uredbe guvernera Mađarske narodne banke, uredbe čelnika nezavisnih regulatornih tijela i uredbe lokalne uprave. Uredbe mogu donositi i Nacionalno vijeće za obranu u stanju nacionalne krize i predsjednik Republike u izvanrednom stanju.

3.1. Uredbe Vlade

Nadležnost **Vlade** za donošenje **uredbi** može biti **primarna ili se temeljiti na ovlastima koje su joj dodijeljene zakonima**. Primarne ovlasti utvrđene su člankom 15. stavkom 3. Temelnog zakona, u skladu s kojim Vlada može donositi uredbe u okviru svoje nadležnosti o bilo kojem pitanju koje nije regulirano zakonom. Uredba Vlade ne smije biti proturječna nijednom zakonu. Time se ne ograničavaju ovlasti Parlamenta, koji može razmatrati bilo koje regulatorno područje u svojoj nadležnosti.

U skladu s Temeljnim zakonom i Zakonom CXXX. iz 2010. o zakonodavstvu Vlada može, među ostalim i na temelju određene zakonodavne ovlasti, donositi uredbe kojima se provode zakoni. Na temelju članka 5. stavka 1. Zakona CXXX. iz 2010. u ovlaštenju za donošenje provedbenih uredbi moraju se navesti nositelj, predmet i područje primjene ovlasti. Nositelj ovlasti ne može zakonodavne ovlasti prosljediti drugoj strani.

3.2. Uredbe predsjednika Vlade

U skladu s Temeljnim zakonom i predsjednik Vlade može donositi uredbe, npr. uredbom može jednog od ministara imenovati za potpredsjednika Vlade. U hijerarhiji zakonodavstva uredbe predsjednika Vlade na istoj su razini kao i ministarske uredbe.

3.3. Ministarske uredbe

U hijerarhiji zakonodavstva **ministarske uredbe** na nižoj su razini od uredbi Vlade. U skladu s Temeljnim zakonom ministri donose uredbe **na temelju ovlasti** dodijeljenih zakonom ili uredbom Vlade (donesenih u okviru njihove zakonodavne nadležnosti), samostalno ili u dogovoru s nekim drugim ministrom. Te odluke ne smiju biti proturječne bilo kojem zakonu, uredbi Vlade ili odluci guvernera Mađarske narodne banke.

3.4. Odluke guvernera Mađarske narodne banke

Djelujući u okviru svoje nadležnosti definirane osnovnim zakonom, guverner Mađarske narodne banke može donositi **uredbe na temelju zakonskog ovlaštenja**, koje ne smiju biti proturječne nijednom zakonu.

3.5. Uredbe čelnika nezavisnih regulatornih tijela

U skladu s člankom 23. stavkom 4. Temelnog zakona, u okviru svoje nadležnosti definirane osnovnim zakonom čelnici nezavisnih regulatornih tijela donose uredbe na temelju zakonskog ovlaštenja, koje ne smiju biti proturječne nijednom zakonu, uredbi Vlade, uredbi predsjednika Vlade, ministarskoj uredbi ili uredbi guvernera Mađarske narodne banke.

3.6. Uredbe lokalnih vlasti

U skladu s člankom 32. stavkom 2. Temelnog zakona, u okviru svojih nadležnosti lokalna vlast može donositi lokalne uredbe kako bi uredila lokalne društvene odnose koji nisu uređeni zakonom ili zakonskim ovlaštenjem. Uredbe lokalne vlasti ne smiju biti proturječne nijednom drugom zakonodavnom aktu. Detaljna pravila o uredbama koje donose predstavnička tijela lokalne vlasti utvrđena su u Zakonu CLXXXIX. iz 2011. o mađarskim lokalnim vlastima.

4. Međunarodni sporazumi i temeljna načela međunarodnog prava

Vlada Mađarske može sklapati **međunarodne sporazume** s drugim državama ili vladama drugih država. U Mađarskoj se odnos između međunarodnih sporazuma i nacionalnog prava temelji na dualističkom sustavu, što znači da međunarodni sporazumi postaju **dio nacionalnog prava** nakon što se **prihvate** na temelju zakonskih propisa.

Načela međunarodnog prava

U skladu s člankom Q stavkom 3. Temelnog zakona Mađarska prihvaća općepriznata pravila međunarodnog prava. Običajno međunarodno pravo i opća načela međunarodnog prava postaju dio nacionalnog prava bez potrebe za prenošenjem.

II. Nezakonodavni izvori prava

1. Pravni instrumenti državne uprave

Mađarski pravni sustav uključuje pravne instrumente državne uprave koji se, iako sadržavaju normativne odredbe, ne mogu smatrati zakonodavstvom. Zakonom o zakonodavstvu (Zakon CXX.X iz 2010.) definirane su dvije vrste pravnih instrumenata državne uprave: normativne odluke i normativni nalozi. To su pravila postupanja koja nisu općenito obvezujuća, odnosno nisu obvezujuća za svakoga. Riječ je samo o internim odredbama te organizacijskim i operativnim pravilima koja se odnose isključivo na izdavatelja ili podređena tijela ili osobe. Normativnim odlukama i nalogima ne utvrđuju se prava i obveze građana. Pravni instrumenti državne uprave ne smiju biti proturječni drugom zakonodavstvu i u njima se ne mogu ponavljati zakonodavne odredbe. U skladu s bivšim Zakonom o zakonodavstvu (Zakon XI. iz 1987.) **statističke obavijesti** i **zakonodavne smjernice** isto su se tako smatrale izvorima prava (odnosno drugim pravnim instrumentima upravljanja) koji se ne ubrajaju u zakonodavstvo. U novom Zakonu o zakonodavstvu više se ne spominju. Međutim, iako su zakonodavne smjernice ukinute stupanjem novog Zakona na snagu (1. siječnja 2011.), statistički instrumenti doneseni prije tog datuma ostaju na snazi dok se ne ukinu. (Statističke obavijesti izdaje predsjednik Središnjeg statističkog ureda te one sadržavaju pravno obvezujuće odredbe koje se sastoje isključivo od statističkih izraza, metoda, klasifikacija, popisa i brojčanih podataka.)

1.1. Normativne odluke

U normativnim odlukama Parlament, Vlada i druga središnja upravna tijela, Ustavni sud i Proračunsko vijeće mogu utvrditi vlastitu organizaciju i rad te aktivnosti i programe djelovanja.

I predstavnička tijela lokalne vlasti u normativnim odlukama mogu utvrditi vlastite aktivnosti i aktivnosti tijela kojima upravljaju, svoje programe djelovanja te organizaciju i rad tijela kojima upravljaju. Slično tomu, predstavničko tijelo nacionalnih samouprava u normativnim odlukama može utvrditi organizaciju i rad, aktivnosti i programe djelovanja za sebe i za tijela kojima upravlja.

1.2. Normativni nalozi

U svojem djelokrugu i na način predviđen zakonodavstvom predsjednik Republike, predsjednik Vlade, čelnik središnjih upravnih tijela (uz izuzetak Vlade), predsjednik Nacionalnog ureda za pravosuđe, glavni državni odvjetnik, Povjerenik za temeljna prava, guverner Mađarske narodne banke, predsjednik Državnog ureda za reviziju, čelnik ureda gradske ili županijske uprave, gradonačelnici i gradski službenici u normativnim nalogima mogu utvrditi organizaciju, rad i aktivnosti tijela koja vode, nadziru ili kojima upravljaju.

Nadalje, Parlament, predsjednik Republike, Ustavni sud, Povjerenik za temeljna prava, nezavisna regulatorna tijela, Ured predsjednika Vlade i čelnik službene organizacije ministarstva mogu izdati normativne naloge koji su obvezujući za osoblje te organizacije.

2. Odluke Ustavnog suda

Odluke Ustavnog suda imaju važnu ulogu u mađarskom zakonodavnom sustavu.

U skladu sa Zakonom CLI. iz 2011. o Ustavnom sudu **zadaće** su Ustavnog suda sljedeće:

ex post provjera usklađenosti zakonodavstva s Temeljnim zakonom (postupak *ex post* revizije)

ex ante provjera usklađenosti zakona koji su doneseni, ali još nisu objavljeni, i određenih odredaba međunarodnih ugovora s Temeljnim zakonom pojedinačna provjera na zahtjev suca: ako sudac tijekom postupka treba primijeniti zakonski akt koji smatra neustavnim ili za koji je Ustavni sud utvrdio da je neustavan, sudac obustavlja postupak i traži od Ustavnog suda da proglasi taj zakonodavni akt ili zakonodavnu odredbu neustavnima i da zabrani primjenu tog neustavnog zakonodavnog akta

donošenje presuda o ustavnim tužbama na temelju povrede prava zajamčenih Temeljnim zakonom: osoba ili organizacija uključena u pojedinačni predmet može podnijeti ustavnu tužbu ako je povrijeđeno njezino pravo zajamčeno Temeljnim zakonom nakon primjene neustavnog zakonodavstva u sudskom postupku koji se vodi u pogledu tog predmeta i ako je iscrpila sve mogućnosti žalbe ili nema pravo na žalbu

preispitivanje zakonodavnog akta zbog proturječnosti s međunarodnim sporazumom

uklanjanje zakonodavnih propusta zakonodavca koji su proturječni Temeljnom zakonu

rješavanje određenih sukoba nadležnosti između državnih tijela ili između lokalnih vlasti i drugih državnih tijela

tumačenje odredaba Temeljnog zakona

razni postupci koji su u njegovoj nadležnosti u skladu s pravnim odredbama.

Ustavni sud navodi detaljne razloge na kojima temelji svoje odluke. Protiv odluka Ustavnog suda nije moguća žalba i za svakog su obvezujuće.

3. Sudska praksa

Kako bi ispunio svoju odgovornost osiguravanja ujednačene primjene prava i davanja pravosudnih smjernica nižim sudovima, mađarski vrhovni sud **Kúria** (do 1. siječnja 2012. poznat kao Vrhovni sud) donosi **odluke o ujednačenosti sudske prakse** i **načelne sudske odluke**.

Postupak ujednačenosti sudske prakse može se pokrenuti ako razvoj i ujednačenost sudske prakse zahtijevaju donošenje odluke o ujednačenosti sudske prakse u pitanju načela i ako jedno vijeće **Kúrije** namjerava odstupiti od odluke koju je donijelo drugo vijeće **Kúrije**. Odluka o ujednačenosti prava obvezujuća je za sudove.

Načelne odluke proizlaze iz prakse sudskih vijeća **Kúrije** i njima se promiče ujednačenost u izricanju presuda.

Odluke donesene radi osiguranja ujednačenosti prava i načelne odluke objavljuju se u **Službenoj zbirci odluka Vrhovnog suda**.

III. Područje primjene zakonodavstva

Zemljopisno područje primjene zakonodavstva obuhvaća državno područje Mađarske, a područje primjene uredbi lokalne vlasti obuhvaća administrativno područje lokalne vlasti. Osobno područje primjene zakonodavstva obuhvaća fizičke osobe, pravne osobe i organizacije bez pravne osobnosti na državnom području Mađarske, mađarske državljanke izvan državnog područja Mađarske te, u slučaju uredbi lokalne vlasti, fizičke osobe, pravne osobe i organizacije bez pravne osobnosti u upravnom području lokalne vlasti.

Zakonom o zakonodavstvu zabranjena je **retroaktivna valjanost** te se u njemu navodi da se zakonodavnim aktom ne mogu uspostaviti ili postrožiti obveze, ukinuti ili ograničiti prava ni proglasiti postupanje nezakonitim u razdoblju koje prethodi njegovu stupanju na snagu.

U zakonodavnom aktu uvijek se mora utvrditi datum njegova **stupanja na snagu** na način kojim se osigurava dovoljno vremena da bi se pripremilo za njegovu primjenu.

Zakonodavni akt i njegovi **provedbeni propisi** moraju istodobno stupiti na snagu. Zakonodavni akt (ili zakonodavna odredba) postaje nevaljan ako se ukine ili ako sadržava samo odredbe o izmjeni ili ukidanju na temelju Zakona o zakonodavstvu.

IV. Pravne baze podataka

Službeni list u Mađarskoj zove se **Magyar Közlöny**, objavljuje se u elektroničkom obliku te se tekst objavljen u njemu smatra vjerodostojnim.

Službeni list Mađarske sadržava mađarsko zakonodavstvo (isključujući uredbе lokalne vlasti), uključujući:

naloge i odluke Ustavnog suda koji se moraju objaviti u Službenom listu Mađarske u skladu sa zakonskim odredbama ili na temelju odluke Ustavnog suda odluke Parlamenta

odluke o ujednačenosti sudske prakse **Kúrije**

mišljenja Nacionalnog izbornog povjerenstva

priloge, uključujući Zbirku odluka

Službeno izvješće.

Nacionalna baza podataka o zakonodavstvu ([Nemzeti Jogszabálytár](#)) sadržava sve zakone (isključujući uredbe lokalne vlasti) i pravne instrumente državne uprave koji su na snazi na dan pretraživanja. Dokumenti su obavljani u pročišćenoj verziji te uključuju izmjene i dopune.

Informacije možete pretraživati po naslovu i broju, a moguće je pretraživati i tekst.

Pristup bazama podataka **besplatan** je i ne primjenjuju se nikakva ograničenja.

Druge poveznice

 [Elektronički Službeni list](#)

 [Nacionalna baza podataka o zakonodavstvu](#)

Posljednji put ažurirano: 17/07/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Malta

Ova stranica sadržava informacije o pravnom sustavu Malte.

Izvori prava

Zakoni koje donosi Parlament (primarno zakonodavstvo);
uredbe, pravilnici, nalozi, lokalni propisi (podzakonski akti); i
pravo EU-a, uključujući odluke Suda Europske unije (SEU).

Ustav je temeljni izvor nacionalnog prava kojim se propisuje da zakonske akte donosi Parlament u obliku zakona, ali i da Parlament može prenijeti svoje zakonodavne ovlasti drugim tijelima (tj. ministrima, tijelima vlasti, javnim tijelima itd.) koja su ovlaštena izrađivati podzakonske akte unutar područja nadležnosti koja im je dodijeljena zakonom koji donosi Parlament.

Nacionalni pravni poredak mora se promatrati i u kontekstu zakonodavstva EU-a, a posebno u kontekstu Ugovora o pristupanju.

Na Malti zakone ne pišu suci. Sud tumači pravo sadržano u raznim zakonskim tekstovima. Međutim, to ne znači da sudski presedani nisu mjerodavni.

Ustvari, opće je pravilo da se suci drže ustaljenog načela uspostavljenog kroz sudsku praksu, osim ako to ne mogu zbog nekog ozbiljnog razloga. Praksa je, isto tako, da niži sudovi slijede načela koja je viši sud utvrdio za određena pravna pitanja.

Vrste pravnih instrumenata - opis

I međunarodni ugovori mogu predstavljati dio nacionalnog zakonodavstva Malte.

Europska konvencija o ljudskim pravima

Na temelju jednog zakona malteškog Parlamenta, točnije Zakona XIV. iz 1987., Europska konvencija o ljudskim pravima postala je dijelom malteškog prava. Nijedan malteški zakon ne smije biti u suprotnosti s pravima i slobodama utvrđenima Konvencijom. Ovlast revizije dana je sudovima.

Hijerarhija normi

Na nacionalnoj razini, Ustav je najviši zakon u zemlji, iza njega slijede zakoni koje donosi Parlament, koje pak slijede podzakonski akti. Međutim, kao što je gore navedeno, Ugovor o pristupanju i propisi EU-a pravno su obvezujući i na snazi su na Malti kao i u svim državama članicama, te ih se mora uzeti u obzir kao i pravo EU-a općenito.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje pravnih pravila

U osnovi je na snazi sustav ustavne regulative kojim se osigurava ravnoteža između zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti. Dok u trodiobi vlasti institucije zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti obavljaju ovlasti u svojim područjima nadležnosti, sustav ustavne regulative kojim se osigurava ravnoteža u trodiobi vlasti, a koji je Malta naslijedila od engleskih načela vladavine prava, omogućava neometano funkcioniranje pravnog sustava na Malti.

Proces donošenja odluka

Malta slijedi britanski parlamentarni sustav, što ne čudi s obzirom na 180 godina britanske vladavine. Ministar predlaže nacrt zakona, koji se potom objavljuje u Službenom listu za prvo čitanje u Parlamentu. Ovisno o važnosti predmetnog zakona, prethodno se može i ne mora objaviti bijela knjiga. Zastupnički dom potom osniva odbor i nakon drugog čitanja, kada zastupnici imaju mogućnost dati svoje općenite primjedbe vezane uz dotični zakonski akt, u radu odbora posebno se proučava svaki članak i predlažu se moguće izmjene. Kada je okončana faza u kojoj odbor daje svoje prijedloge, prijedlog zakona vraća se u Parlament na konačno, treće čitanje, nakon čega se dostavlja na suglasnost predsjedniku Republike i postaje zakonom.

Opće je pravilo da zakon stupa na snagu na dan njegove objave, osim ako u samom zakonu nije izriječno navedeno da nadležni ministar može proglasiti stupanje na snagu zakona (ili dijela zakona) na neki drugi dan.

Pravne baze podataka

Nacionalna pravna baza podataka: [Zakoni Malte](#) – Pravne usluge

Ovom se bazom podataka omogućava besplatan pristup:

svim nacionalnim zakonskim i podzakonskim aktima;

pravnim publikacijama, uključujući zakone, prijedloge zakona, pravne obavijesti i pravilnike.

Srodne poveznice

 [Zakoni Malte](#)

Posljednji put ažurirano: 04/05/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Please note that the original language version of this page has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Nacionalno zakonodavstvo - Nizozemska

Ova stranica sadržava informacije o pravosuđnom sustavu u Nizozemskoj.

Nizozemska vlada sastoji se od ministara i kralja. Nizozemska je stoga izuzetak među zapadnoeuropskim monarhijama jer u većini njih kralj nije dio vlade. Sveobuhvatnom revizijom Ustava 1848. Nizozemska je postala ustavna monarhija s parlamentarnim sustavom.

Izvori prava

Vrste pravnih instrumenata – opis

Ustav predstavlja okvir za organizaciju nizozemske države i čini osnovu zakonodavstva. Ugovori između Nizozemske i drugih država članica važan su izvor prava. U članku 93. Ustava navedeno je da odredbe ugovora i odluka međunarodnih institucija mogu imati izravan učinak u nizozemskom pravnom sustavu te u tom slučaju imaju prednost pred nizozemskim zakonodavstvom. Zakonske mjere koje su na snazi u Kraljevini Nizozemskoj ne primjenjuju se ako nisu u skladu s tim odredbama. Zbog toga su pravila Europske unije utvrđena u ugovorima, uredbama i direktivama važan izvor prava u Nizozemskoj.

Statutom Kraljevine Nizozemske uređen je ustavni odnos između Nizozemske, Arube, Curaçaa i Svetog Martina.

Zakoni se donose na nacionalnoj razini. Središnja vlada može na temelju zakonskog ovlaštenja utvrđivati (daljnja) pravila u obliku uredaba vlade i ministarskih uredaba. Mogu se donositi i neovisne uredbe vlade (koje se ne temelje na zakonodavnom aktu). Ustavom se zakonodavne ovlasti dodjeljuju i nižim tijelima javnog prava (pokrajinama, općinama i odborima za vodoopskrbu).

Sudska praksa je izvor prava jer presude imaju širi značaj od pojedinog predmeta u kojem je izrečena presuda. Presude viših sudova služe kao smjernice. Presude Vrhovnog suda osobito su mjerodavne jer je zadaća tog suda promicati ujednačenost zakona. U novim će predmetima niži sud stoga pri donošenju svoje presude uzeti u obzir presudu Vrhovnog suda.

Opća načela prava važna su za upravnu vlast i za pravosuđe. Ponekad se u pravu upućuje na opća načela prava, kao na primjer u Građanskom zakoniku (opravdanost i pravednost). Sud se pri donošenju presude može pozvati i na opća načela prava.

Običajno pravo, poznato i kao nepisano pravo, još je jedan izvor prava. U načelu, neki je običaj mjerodavan samo ako zakon upućuje na njega, no sud svejedno može u presudama uzimati u obzir običaje u slučaju sukoba. Običajno pravo ne može biti izvor prava pri utvrđivanju kaznenog djela (članak 16. Ustava).

Hijerarhija izvora prava

U članku 94. Ustava navedeno je da pojedina pravila međunarodnog prava imaju hijerarhijsku prednost, a zakonske odredbe koje nisu u skladu s tim pravilima ne primjenjuju se. Europsko pravo po svojoj prirodi ima prednost pred nacionalnim pravom. Zatim slijede Statut, Ustav i akti parlamenta. Oni su nadređeni drugim mjerama. Akte parlamenta zajednički donose vlada i parlament (*Staten-Generaal*).

Propisano je i da zakon može u cijelosti ili djelomično izgubiti svoj učinak samo pod utjecajem naknadno donesenog zakona. Osim toga, postoji opće pravilo tumačenja prema kojem su određeni zakoni nadređeni općim zakonima. U kontinentalnoj se tradiciji smatra da su pisani zakoni važniji izvor prava od sudske prakse.

Institucijski okvir

Tijela nadležna za donošenje pravnih odredaba

Zakonodavni postupak

Akte parlamenta zajednički donose vlada i parlament. Zakonodavne prijedloge može podnijeti vlada ili donji dom parlamenta. Državno vijeće savjetuje ih o zakonodavnim prijedlozima te o uredbama vlade. Savjetovanje s ostalim dionicima općenito se provodi dok je zakonodavni prijedlog u pripremi.

Vijeće ministara obično donosi zakonodavne prijedloge te za njih traži preporuku od savjetodavnog odjela državnog vijeća. Vlada na tu preporuku odgovara sastavljanjem dodatnog izvješća. Vlada zatim kraljevskom porukom šalje zakonodavni prijedlog sa svim izmjenama donjem domu parlamenta. Prijedlog se može izmijeniti dok se o njemu raspravlja u donjem domu. Donji dom ima pravo izmjene. Nakon što donji dom prihvati prijedlog, o njemu raspravlja gornji dom. Gornji dom može samo prihvatiti ili odbiti zakonodavni prijedlog. U toj fazi daljnje izmjene više nisu moguće. Nakon što ga gornji dom prihvati, zakonodavni prijedlog potpisuju kralj i ministar te zatim postaje zakon.

Pravne baze podataka

 [Overheid.nl](https://overheid.nl) središnja je pristupna točka svim informacijama o vladinim organizacijama u Nizozemskoj. Na ovoj je stranici dostupan pristup lokalnom i nacionalnom zakonodavstvu.

Na stranici officielebekendmakingen.nl dostupan je pristup službenim glasilima (*Staatsblad*, *Staatscourant* i *Tractatenblad*), ali i sve objave nizozemskog parlamenta.

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Pristup je internetskim stranicama **besplatan**.

Druge poveznice

 [Nacionalna vlada](https://www.rijksoverheid.nl)

 <https://www.rijksoverheid.nl/>

 <https://www.rijksoverheid.nl/> [Regering](#)

 [Ministarstvo vanjskih poslova](#)

 [Donji dom](#)

 [Government.nl](#)

 [Houseofrepresentatives.nl](#)

Posljednji put ažurirano: 19/11/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Please note that the original language version of this page has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Nacionalno zakonodavstvo - Austrija

Uvod – Ova stranica sadržava informacije o austrijskom pravnom sustavu i pregled austrijskog prava.

Izvori prava

Austrijsko pravo u prvom je redu pisano (*gesatztes*) pravo. S druge strane, običajno pravo ima vrlo ograničenu ulogu. Iako presude najviših sudova služe kao vrijedne smjernice za primjenu prava i od velike su važnosti, pravo koje stvaraju sudovi nije formalno priznato kao izvor prava.

Austrijskim Ustavom utvrđeno je da općeprihvaćena pravila međunarodnog prava čine dio austrijskog saveznog prava te je predviđeno uključivanje **međunarodnih ugovora** u austrijski pravni sustav (posebnim zakonodavstvom ili bez njega). Odredbe ugovora u nacionalnom pravnom sustavu rangiraju se prema njihovu sadržaju.

Kako bi ih odobrio *Nationalrat* (donji dom austrijskog parlamenta), međunarodni ugovori kojima se mijenja ili dopunjuje Ustav moraju dobiti istu posebnu većinu glasova kao i savezni ustavni zakoni. Ugovori kojima se mijenja ili dopunjuje zakonodavstvo zahtijevaju iste kvorume kao i zakoni.

U načelu, savezni predsjednik sklapa međunarodne ugovore na zahtjev savezne vlade ili saveznog ministra kojeg je za to ovlastila vlada. Politički ugovori i ugovori kojima se mijenja ili dopunjuje zakonodavstvo zahtijevaju prethodnu privolu *Nationalrata*. Savezni predsjednik može ovlastiti saveznu vladu ili

odgovarajuće članove savezne vlade za sklapanje određenih kategorija međunarodnih ugovora koji nisu političke prirode i kojima se ne mijenja ili dopunjuje zakonodavstvo.

U skladu s Ustavom Austrije na svaku od **devet pokrajina** (*Bundesländer*) primjenjuje se, osim saveznog ustavnog prava, njezino vlastito **pokrajinsko ustavno pravo**. Pokrajinsko ustavno pravo mora biti u skladu sa saveznim ustavnim pravom te mu je, stoga, **podređeno**. Međutim, u načelu ne postoji takav redosljed prvenstva između saveznih zakona i zakona pokrajina. Od 1988. savezne pokrajine mogu sklapati međunarodne ugovore u pogledu pitanja koja su u njihovoj nadležnosti. Međutim, kad je riječ o vanjskim poslovima, savezna vlada i dalje ima prednost.

Vrste pravnih instrumenata – hijerarhija normi

Savezno ustavno zakonodavstvo mora se donijeti dvotrećinskom većinom glasova u *Nationalratu*, pri čemu mora biti prisutna najmanje polovina zastupnika. Osim toga, novo zakonodavstvo doneseno na taj način mora se jasno definirati kao „ustavni akt” ili „ustavna odredba”.

S druge strane, za donošenje valjane odluke o odredbi koja se temelji na saveznom pravu mora biti prisutna barem jedna trećina zastupnika *Nationalrata* te je potrebna apsolutna većina danih glasova.

1. Temeljna načela Ustava

Sljedeća temeljna načela (*Grundprinzipien*) austrijskog Ustava najvažnije su odredbe u pravnom sustavu te zemlje:

demokratsko načelo

načelo diobe vlasti

načelo vladavine prava

načelo republike

savezno načelo i

liberalno načelo.

Zajedno ta temeljna načela čine takozvani **temeljni ustavni poredak** (*verfassungsrechtliche Grundordnung*).

Ona su od velike ustavne važnosti. Ako zbog važne **izmjene Ustava** dođe do napuštanja bilo kojeg od temeljnih načela ili se znatno promijeni odnos između tih načela, to se smatra sveobuhvatnom revizijom Ustava i **zahtijeva održavanje referenduma**.

2. Primarno i sekundarno pravo EU-a

Pristupanje Austrije Europskoj uniji 1. siječnja 1995. uključivalo je sveobuhvatnu reviziju austrijskog Ustava. Od pristupanja Austrije pravni se sustav temelji ne samo na austrijskom ustavnom pravu već i na pravu EU-a (**ustavni dualizam**). Prevladava mišljenje da **pravo EU-a ima prednost pred nacionalnim pravom**, kao i pred općim saveznim ustavnim pravom, ali ne i pred temeljnim načelima Ustava.

3. „Opće” savezno ustavno pravo

Ustavnim pravom utvrđuju se pravila političkog djelovanja, s obzirom na to se njime uređuje sljedeće:

zakonodavni postupak

status najviših tijela u državi

odnos između savezne vlade i pokrajina u zakonodavnom postupku te primjena prava i

kontrola djelovanja vlade koju vrše sudovi javnog prava.

4. Savezni statut

Osnovno načelo vladavine prava utvrđeno u Ustavu zahtijeva da se pravo u javnoj upravi i na sudovima primjenjuje u skladu sa zakonom. Ustavom su zakonodavne ovlasti raspodijeljene između savezne vlade i pokrajina.

5. Uredbe

Uredbe (*Verordnungen*) su **opće pravne odredbe koje donose upravna tijela** i koje su obvezujuće za sve osobe na koje se pravo primjenjuje. Ustavom se dodjeljuje opće odobrenje za donošenje provedbenih uredbi kojima se konkretiziraju pravila utvrđena u općenitijim odredbama, obično zakonima. Uredbama se mogu mijenjati ili dopunjavati zakoni samo ako u Ustavu za to postoji izričito odobrenje.

6. Odluke

Odluke (*Bescheide*) su prvenstveno upravni akti kojima se provodi pravo i koji se odnose samo na osobe navedene u tim odlukama.

Institucionalni okvir

Zakonodavac

Ustavom se raspodjeljuju ovlasti između ustavne vlade i pokrajina te su različita tijela uključena u zakonodavni postupak.

Nationalrat donosi savezno zakonodavstvo, obično uz sudjelovanje **Bundesrata** (gornji dom austrijskog parlamenta). Narod izravno bira 183 zastupnika *Nationalrata*. Međutim, zastupnike *Bundesrata* biraju pokrajinska vijeća (*Landtage*). *Bundesrat* u pravilu ima pravo u prijedlog zakona unijeti samo prigovor koji ima odgodni učinak.

Pokrajinsko pravo donose pokrajinska vijeća.

Zakonodavni postupak

Prijedloge zakona *Nationalratu* mogu podnijeti:

sami zastupnici *Nationalrata* (privatni prijedlog zakona)

savezna vlada (vladin prijedlog zakona) ili

Bundesrat.

Osim toga, građanska inicijativa mora se podnijeti *Nationalratu* na raspravu ako je potpiše 100 000 birača ili po jedna šestina birača u tri pokrajine.

U praksi, većinu **zakonodavnih inicijativa** pokreće **savezna vlada**. Prijedloge zakona savezne vlade mora jednoglasno odobriti savezna vlada (u okviru vijeća ministara). Izrađuje ih nadležni ministar, a prije nego što ih odobri vlada, ostala tijela, kao što su pokrajine i drugi dionici, pozivaju se da iznesu primjedbe.

Nakon što ih prihvati *Nationalrat*, *Bundesrat* mora dati svoju suglasnost za prijedlog zakona. (Prijedlozi saveznih zakona o financijama ne moraju se podnijeti *Bundesratu* – savezni suverenitet *Nationalrata*.) Kancelar tada podnosi prijedloge zakona predsjedniku na **potvrđivanje**.

Nationalrat može odlučiti da će se o prijedlogu zakona održati **referendum**. Referendum se može zatražiti i većinom glasova zastupnika u *Nationalratu*. U tom slučaju prijedlog zakona koji je *Nationalrat* već prihvatio mora se odobriti referendumom prije nego što se potvrdi. Referendum se zahtijeva i za svaku sveobuhvatnu reviziju Ustava.

Predsjednik svojim potpisom potvrđuje da je akt donesen u skladu s Ustavom. Tu **potvrdu** zatim mora supotpisati kancelar.

Nakon što ga kancelar potpiše, savezno se zakonodavstvo objavljuje u Saveznom službenom listu (*Bundesgesetzblatt*). Osim ako se u samom zakonu predviđa izričita odredba o retroaktivnom učinku ili utvrđuje datum njegova stupanja na snagu (*vacatio legis*), zakon **stupa na snagu** na kraju dana na koji je objavljeno i podijeljeno izdanje Saveznog službenog lista u kojem je objavljen.

Akt se može staviti izvan snage izričito (službeno ukidanje) ili donošenjem novog zakonodavstva čiji sadržaj nije u skladu s prethodnom odredbom (materijalno odstupanje), bez službenog upućivanja na to da prethodna odredba više nije na snazi (*lex posterior derogat legi priori*). Posebna pravila imaju prednost pred općim pravilima (*lex specialis derogat legi generali*). Razdoblje valjanosti zakona može se odrediti i odmah na početku.

Pravne baze podataka

 Rechtsinformationssystem des Bundes (Sustav pravnih informacija Republike Austrije), kojim upravlja **Savezno ministarstvo digitalnih i gospodarskih poslova**, omogućuje internetski pristup austrijskom zakonodavstvu.

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Pristup sustavu **Rechtsinformationssystem des Bundes** besplatan je.

Kratak opis sadržaja

U Sustavu pravnih informacija Republike Austrije nalaze se informacije o sljedećim područjima:

Savezno pravo

savezno pravo (pročišćene verzije)

mjerodavna verzija austrijskog Saveznog službenog lista (*Bundesgesetzblatt*) od 2004.

austrijski Savezni službeni list iz razdoblja 1945. – 2003.

Carski, državni i savezni službeni list (*Reichs-, Staats- und Bundesgesetzblatt*) iz razdoblja 1848. – 1940.

Zbirke zakona i uredbi iz razdoblja 1740. – 1848. (vanjski izvor)

njemački Službeni list (*Reichsgesetzblatt*) iz razdoblja 1919. – 1945. (vanjski izvor)

prijedlozi zakona (*Begutachtungsentwürfe*)

vladini prijedlozi zakona (*Regierungsvorlagen*).

Pokrajinsko pravo

pokrajinsko pravo (pročišćena verzija)

mjerodavni i nemjerodavni pokrajinski službeni listovi (*Landesgesetzblätter*) (različita razdoblja).

Općinsko pravo: odabrane zakonske odredbe općina u sljedećim pokrajinama:

Koruška (sve općine)

Donja Austrija

Gornja Austrija

Salzburg

Štajerska

Beč.

Presude

Ustavni sud (*Verfassungsgerichtshof*)

Upravni sud (*Verwaltungsgerichtshof*)

popis zakonodavnih akata (*Normenliste*) koje je sastavio Vrhovni upravni sud

presude Vrhovnog suda (*Oberster Gerichtshof*), viših pokrajinskih sudova (*Oberlandsgerichte*), pokrajinskih sudova (*Landesgerichte*), okružnih sudova (*Bezirksgerichte*) i Vrhovnog vijeća za patente i žigove (*Oberste Patent- und Markensenat*) te međunarodne presude

Savezni upravni sud (*Bundesverwaltungsgericht*)

pokrajinski upravni sudovi (*Landesverwaltungsgerichte*)

Savezni financijski sud (*Bundesfinanzgericht*) (vanjski izvor)

Tijelo za zaštitu podataka (prije 2014.: Povjerenstvo za zaštitu podataka)

disciplinske komisije, Vrhovna disciplinska komisija, Žalbeni sud (*Disziplinarcommissionen, Disziplinaroberkommission, Berufungskommission*)

Nadzorno tijelo za zastupanje zaposlenika (*Personalvertretungsaufsichtsbehörde*) (prije 2014.: Nadzorni sud za zastupanje zaposlenika (*Personalvertretungs-Aufsichtskommission*))

povjerenstva za pitanja jednakosti (*Gleichbehandlungskommissionen*) od 2014.

povjerenstva za pitanja jednakosti (*Gleichbehandlungskommissionen*) od 2008. (vanjski izvor)

financijska dokumentacija, Neovisno financijsko vijeće (*Unabhängiger Finanzsenat*) (vanjski izvor)

neovisna upravna vijeća (*Unabhängige Verwaltungssenaten*) – odabrane presude od 1991. do 2013.

Sud za pitanja azila (*Asylgerichtshof*) – od srpnja 2008. do 2013.

Neovisno savezno vijeće za pitanja azila (*Unabhängiger Bundesasylsenat*) – odabrane presude od 1998. do kraja lipnja 2008.

Vijeće za zaštitu okoliša (*Umweltsenat*) – odabrane presude od 1994. do 2013.

Savezno vijeće za komunikaciju (*Bundeskommunikationssenat*) – odabrane presude od 2001. do 2013.

Tijela za preispitivanje nabave (*Vergabekontrollbehörden*) – odabrane presude do 2013.

Presude Vrhovnog suda i Kasacijskog suda u građanskim i kaznenim stvarima (1885. – 1897.) (vanjski izvor)

Zbirka presuda austrijskog Carskog suda (*Reichsgericht*) iz razdoblja 1869. – 1918. (vanjski izvor)

Zbirka presuda austrijskog Upravnog suda (*Verfassungsgerichtshof*) iz razdoblja 1919. – 1979. (vanjski izvor)

Zbirka presuda austrijskog Upravnog suda (*Verfassungsgerichtshof*) iz razdoblja 1876. – 1934. (vanjski izvor).

Drugi proglaš:

uredbe o majstorskim i stručnim ispitima u skladu sa Zakonom o obrtničkim, trgovačkim i industrijskim djelatnostima (*Gewerbeordnung*)

službene odredbe sustava socijalnog osiguranja – mjerodavne od 2002.

planovi za zdravstvenu infrastrukturu (ÖSG, RSG)

veterinarski službeni listovi (ÖVB) od 15. 9. 2004.

Opće okružnice (*Erlässe*)

okružnice saveznih ministarstava

direktive i okružnice Saveznog ministarstva financija (vanjski izvor)

okružnice Saveznog ministarstva rada, socijalne skrbi, zdravstva i zaštite potrošača (*Bundesministerium für Arbeit, Soziales, Gesundheit und Konsumentenschutz*) o pitanjima socijalne sigurnosti (vanjski izvor).

Austrijski zakoni

Neki austrijski zakoni dostupni su i na engleskom jeziku.

Dodatne informacije

Dodatne informacije nalaze se na internetskim stranicama sustava **Rechtsinformationssystem des Bundes**.

Posljednji put ažurirano: 13/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Portugal

Ova stranica sadržava informacije o pravnom sustavu u Portugalu.

1. Instrumenti ili izvori prava kojima se utvrđuju zakonska pravila

Izvorima prava u Portugalu tradicionalno se smatraju:

ustavni zakoni – obuhvaćaju portugalski Ustav, razne ustavne zakone te zakone o izmjenama Ustava

„pravila i načela općeg ili običajnog međunarodnog prava”, „pravila utvrđena u pravovaljano ratificiranim ili odobrenim međunarodnim sporazumima”, „pravila koja izdaju nadležna tijela međunarodnih organizacija kojima Portugal pripada (...), pod uvjetom da su utvrđena u odgovarajućim osnivačkim ugovorima” te „odredbe ugovora kojima je uređena Europska unija i pravila koja izdaju njezine institucije tijekom izvršavanja svojih nadležnosti” – članak 8. Ustava opći zakoni, koji obuhvaćaju zakone koje donosi Skupština Republike, uredbe sa zakonskom snagom koje donosi Vlada i regionalne zakonodavne uredbe koje donose zakonodavne skupštine autonomnih regija Azora i Madeire

instrumenti koji imaju jednaku pravnu snagu kao zakoni, kao što su akti kojima se odobravaju međunarodne konvencije, ugovori ili sporazumi, općenito obvezujuće odluke Ustavnog suda kojima se neke mjere proglašavaju neustavnima ili nezakonitima, kolektivni ugovori o radu i drugi kolektivni instrumenti kojima se reguliraju radni odnosi

propisi ili zakonodavni instrumenti koji su u hijerarhiji na nižem položaju od zakona, a služe za dopunjavanje zakona i utvrđivanje pojedinosti kako bi se zakoni mogli primijeniti ili provesti. Oni obuhvaćaju provedbene uredbe, pravilnike, uredbe, regionalne provedbene uredbe, odluke, pravila, ministarske provedbene naloge, izvršne naloge, policijske uredbe koje izdaju državni guverneri te općinske naloge i propise.

2. Drugi izvori prava

Mišljenja u pogledu dopustivosti i važnosti koju za izradu pisanih zakona imaju drugi izvori prava izvan područja državne političke moći razlikuju se ovisno o tome smatraju li se ti izvori sredstvom za uspostavu zakonskih pravila, sredstvom za objavljivanje takvih pravila ili i jednim i drugim. Ponekad se pravi razlika između izravnih i neizravnih izvora, čime se izbjegavaju neke poteškoće koje proizlaze iz razlika u temeljnom pristupu.

Mogućim izvorima prava obično se smatraju:

običaj, odnosno ponavljano i uvriježeno usvajanje određenog načina ponašanja koji se općenito smatra obveznim. Može se smatrati izvorom prava samo u određenim područjima. Pravila donesena na taj način mogu se, primjerice, naći u području javnog međunarodnog prava (npr. načelo imuniteta od sudske nadležnosti stranih država), međunarodnog privatnog prava i upravnog prava

sudska praksa, odnosno skup načela koja proizlaze iz sudskih presuda i odluka. Neki je ne smatraju autentičnim izvorom prava, već važnom samo za pojašnjenje zakonskih odredbi tako što nudi rješenja za probleme tumačenja koja se mogu slijediti i u drugim slučajevima u skladu sa snagom logičkih i tehničkih argumenata na kojima se temelje. Neki autori u tu kategoriju ne uključuju samo sudske odluke u konkretnim predmetima, nego i sudske presude sa zakonskom snagom (općenito obvezujuće odluke Ustavnog suda) jer smatraju da su to sve instrumenti kojima se zapravo stvara općeprimjenjivo pravo pravičnosti, u skladu s kojim su sudovi ovlašteni za formuliranje zakonskih pravila koja odgovaraju konkretnim značajkama pojedinih predmeta koje ispituju, oslanjajući se na opća načela pravde te etičnost suca. „Sudovi mogu donijeti odluku na temelju pravičnosti samo: (a) ako je to dopušteno nekom zakonskom odredbom; (b) ako postoji sporazum između stranaka i moguće je podnijeti žalbu višem sudu; (c) ako su stranke prethodno dogovorile da će se oslanjati na pravičnost”, članak 4. Građanskog zakonika

uporabno pravo, odnosno ponavljane društvene prakse koje se ne smatraju obveznim, ali smatraju se važnim u pravnim transakcijama, osobito u formaliziranju pravnih odnosa, a posebice u području trgovine. Uporabno pravo sudovi mogu uzeti u obzir kada je to predviđeno zakonom i kada nije „u suprotnosti s načelima dobre vjere” – članak 3. Građanskog zakonika. Stoga se zakonska pravila ne mogu stvarati neovisno na temelju uporabnog prava i mnogi ga ne smatraju autentičnim izvorom prava

pravna teorija, odnosno mišljenja autora iz pravnog područja, ne bi se trebala smatrati autentičnim izvorom prava, iako ima važnu ulogu u znanstvenom i tehničkom razvoju pravnog znanja i znatne posljedice za konačan ishod rada osoba odgovornih za tumačenje i primjenu zakonskih pravila.

3. Hijerarhija izvora prava

Kada se govori o hijerarhiji prava, misli se na relativni status različitih instrumenata, odnosno njihov položaj u poretku.

U tom smislu neki tvrde da se hijerarhija može uspostaviti samo na temelju metode nastanka. Prema tom mišljenju hijerarhija se ne temelji na relativnom statusu zakonskih pravila, nego se uspostavlja samo između izvora iz kojih su ta pravila nastala.

U oba slučaja moguće je utvrditi redoslijed prvenstva.

Hijerarhijski je redoslijed različitih izvora navedenih u odjeljku 1. sljedeći:

Ustav i ustavni zakoni

pravila i načela općeg ili običajnog međunarodnog prava i međunarodnih sporazuma (odnosno svi instrumenti navedeni u odjeljku 1. točki (b))

zakoni i uredbe sa zakonskom snagom

regionalne zakonodavne uredbe

instrumenti koji imaju jednaku pravnu snagu kao zakoni

propisi.

4. Postupci za stavljanje međunarodnih pravila na snagu u Portugalu

Međunarodni zakonodavni instrumenti prenose se u portugalsko pravo u skladu sa sljedećim načelima utvrđenima u članku 8. portugalskog Ustava:

„Pravila i načela općeg ili običajnog međunarodnog prava sastavni su dio portugalskog prava.”

„Pravila utvrđena u pravovaljano ratificiranim ili odobrenim međunarodnim sporazumima stupaju na snagu u portugalskom nacionalnom pravu kada se službeno objave i ostaju na snazi sve dok su međunarodno obvezujuća za Portugalsku Republiku.”

„Pravila koja izdaju nadležna tijela međunarodnih organizacija kojima Portugal pripada izravno stupaju na snagu u portugalskom nacionalnom pravu, pod uvjetom da su utvrđena u odgovarajućim osnivačkim ugovorima.”

„Odredbe ugovora kojima je uređena Europska unija i pravila koja izdaju njezine institucije tijekom izvršavanja svojih nadležnosti primjenjuju se u portugalskom nacionalnom pravu u skladu s pravom Unije i s temeljnim načelima demokratske države koja se temelji na vladavini prava.”

5. Razna tijela ovlaštena za donošenje zakonskih pravila

Tijela ovlaštena za donošenje zakonskih pravila jesu Skupština Republike, Vlada, regionalne vlade i zakonodavne skupštine Azora i Madeire, lokalne vlasti te određena upravna tijela.

6. Postupak za donošenje zakonskih pravila

Način na koji se donose pravila razlikuje se s obzirom na posebne postupke koje svako pojedino tijelo odgovorno za donošenje pravila mora slijediti. Različite vrste zakonodavnih instrumenata stoga se dobivaju različitim postupcima. Dva najslužbenija i najvažnija postupka za donošenje zakonskih pravila opisana su u nastavku.

Najslužbeniji postupak, koji uključuje Skupštinu Republike, sastoji se od sljedećih koraka:

pokretanje zakonodavnog postupka: „Ovlast za pokretanje zakonodavnog postupka imaju zastupnici, klubovi zastupnika i Vlada te, u skladu s uvjetima i odredbama utvrđenima zakonom, skupine registriranih birača. Ovlast za pokretanje zakonodavnog postupka u vezi s autonomnim regijama imaju odgovarajuće zakonodavne skupštine” (članak 167. stavak 1. Ustava)

početno prihvaćanje, objavljivanje, registracija, brojčano označavanje i procjena: ta faza obuhvaća razmatranje dopustivosti prijedloga zakona, objavu teksta u Službenom listu Skupštine Republike, administrativnu obradu i, konačno, ocjenu sadržaja

rasprava i odobrenje: obuhvaća raspravu u općim pitanjima, daljnju raspravu o konkretnim točkama, glasovanje o prijedlogu zakona u cjelini, glasovanje o konkretnim točkama i konačno općenito glasovanje. Za prihvaćanje prijedloga zakona može biti potrebna obična većina, apsolutna većina ili kvalificirana većina

predsjednik Republike razmatra prijedlog u roku utvrđenom zakonom, nakon čega ga može proglasiti zakonom ili iskoristiti pravo veta. U potonjem slučaju o mjeri ponovno raspravlja Skupština Republike. Ako je glasovanje potvrđeno ili je došlo do izmjena, tekst se ponovno proslijeđuje predsjedniku radi proglašenja, koje mora uslijediti u unaprijed utvrđenom roku. Predsjednik Republike odgovoran je za „proglašavanje zakona, uredbi sa zakonskom snagom i regulatornih uredbi, za nalaganje njihova objavljivanja te za potpisivanje rezolucija Skupštine Republike kojima se odobravaju međunarodni sporazumi i druge vladine uredbe” (članak 134. točka (b) Ustava)

objavljivanje: nakon što ga proglasi, predsjednik mora naložiti objavu teksta novog zakonodavnog akta u Službenom listu Portugalske Republike.

Postupak u kojem Vlada donosi zakonodavne akte sastoji se od sljedećih glavnih koraka:

pokretanje zakonodavnog postupka: nacrt zakonodavnog akta proslijeđuje ured nadležnog ministra

ispitivanje: tijekom te faze ministar koji predlaže nacrt zakona mora prikupljati mišljenja te se savjetovati s tijelima određenima Ustavom i zakonom preliminarna i detaljna procjena: prijedlozi se preispituju i ocjenjuju nakon početnog odobravanja

odobrenje: iako određene vrste zakonodavnih akata ne mora odobriti Vijeće ministara, ono je obično odgovorno za odobravanje nacrta zakona

razmatranje: „u roku od četrdeset dana od primitka bilo koje vladine uredbe radi donošenja, [...] predsjednik Republike proglašava uredbu ili iskorištava pravo na veto. U potonjem slučaju obavješćuje Vladu pisanim putem o razlozima svoje odluke” (članak 136. stavak 4. Ustava)

objava konačnog teksta u Službenom listu Portugalske Republike.

7. Postupci za stavljanje nacionalnih pravila na snagu

„Zakoni su pravno obavezujući tek nakon objave u Službenom listu.” „Kada se zakon objavi, stupa na snagu po isteku roka navedenog u samom zakonu ili, ako takvo razdoblje nije navedeno, nakon roka utvrđenog u posebnom zakonodavnom aktu” (članak 5. Građanskog zakonika).

Člankom 2. Zakona br. 74/98 od 11. studenoga 1998., u njegovoj trenutačnoj formulaciji, predviđeno je kako slijedi:

„1. Zakonodavni instrumenti i drugi akti opće prirode stupaju na snagu na dan koji je naveden u njima; ni u kojem slučaju ne smiju stupiti na snagu na dan objave.”

„2. Ako datum nije utvrđen, akti navedeni u stavku 1. stupaju na snagu na cijelom državnom području Portugala i u inozemstvu peti dan od objave.”

„4. Rok naveden u stavku 2. počinje s prvim danom nakon objave na internetskim stranicama kojima upravlja *Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA*.”

8. Sredstva za uklanjanje mogućih proturječja između različitih zakonskih pravila

Najvažniju ulogu u tom pogledu ima Ustavni sud, koji mora proglasiti neustavnima sva pravila koja su u proturječju s portugalskim Ustavom ili načelima sadržanima u njemu.

Kada razmatraju konkretne predmete koji se vode pred njima, sudovi ne smiju primjenjivati odredbe kojima se krši Ustav ili načela koja proizlaze iz njega.

Tijekom postupka tumačenja koji se provodi radi ocjene činjenica koje su im dostavljene na razmatranje sudovi moraju ukloniti sva proturječja između različitih zakonskih pravila, uvijek uzimajući u obzir prethodno navedenu hijerarhiju izvora prava. Pritom moraju promatrati sustav kao jedinstvenu cjelinu zanemarujući propuste i nedosljednosti, posebno one logičke ili semantičke prirode, te pažljivo razmotriti okolnosti u okviru kojih se pravila donose i specifične uvjete koji prevladavaju tijekom trajanja postupka. Ti postupci uvijek zahtijevaju minimalnu jezičnu podudarnost, čak i ako je izraz nesavršen, s pristupom primijenjenim u zakonodavnom aktu, uz pretpostavku da je zakonodavac izabrao „najpravednija” rješenja i „izrazio svoje namjere odgovarajućim pojmovima” (članak 9. Građanskog zakonika).

Objašnjenja povezana s proturječjima među pravilima u području privatnog međunarodnog prava navedena su u informativnom članku o „Mjerodavnom pravu”.

Pravne baze podataka

 Digesto je portugalska službena pravna baza podataka i sadržava Službeni list (*Diário da República*).

Digesto – integrirani sustav pravnih informacija

Digesto je uspostavljen Odlukom Vijeća ministara br. 48/92 od 31. prosinca 1992. i sadržava:

zakonodavne akte objavljene u prvoj i drugoj seriji Službenog lista

slobodne, integrirane, detaljne i ažurne pravne informacije, konkretnije:

razdoblje valjanosti, datum stupanja na snagu i objašnjenja povezana s aktima objavljenima u prvoj seriji Službenog lista od 5. listopada 1910. i razne dokumente iz prethodnih desetljeća te akte iz druge serije Službenog lista obrađene u bazi podataka PCMLEX (središnja baza podataka sustava Digesto)

sve relevantne informacije, kao što su zakonodavni propisi, uredbe, provedbeno zakonodavstvo, izrađene i provedene izmjene, mjerodavno pravo Zajednice, administrativne smjernice koje je izdala Glavna uprava za proračun, sudska praksa i kolektivni instrumenti kojima su uređeni radni odnosi

pristup trima preostalim bazama podataka: LEGAÇOR – regionalna zakonodavna baza podataka Azora, REGTRAB – specijalizirana baza podataka za propise o radnim odnosima i DGO-DOUT – specijalizirana baza podataka koja sadržava okružnice i mišljenja koje je izdala Glavna uprava za proračun

pristup sudskoj praksi koja proizlazi iz glavnih sudova, mišljenjima Ureda glavnog državnog odvjetnika i pripremnom radu na zakonima od početka zakonodavnog postupka do objave zahvaljujući interoperabilnosti s pravnim bazama podataka Ministarstva pravosuđa, Ureda glavnog državnog odvjetnika i portugalskog parlamenta (putem njegove baze podataka AP – *Atividade Parlamentar*).

Elektronički službeni list (*Diário da República Eletrónico* – DRE)

U skladu s Uredbom sa zakonskom snagom br. 83/2016 od 16. prosinca 2016. Službeni list javna je usluga sa slobodnim i univerzalnim pristupom, koja se objavljuje samo na internetu. Tu javnu uslugu pruža izdavač *Imprensa Nacional-Casa da Moeda, S. A.* (INCM), koji objavljuje Službeni list na svojim internetskim stanicama. Korisnici imaju slobodan, univerzalan pristup te mogu pregledavati, ispisati, priložiti spisu i pretraživati sadržaj zakonodavnih akata objavljenih u prvoj i drugoj seriji Službenog lista u elektroničkom obliku.

Usluga koju pruža Elektronički službeni list mora uključivati:

pravni tekst akata koji se moraju objaviti u Službenom listu, u skladu s Ustavom i zakonom, konkretnije sa Zakonom br. 74/98 od 11. studenoga 1998., koji je izmijenjen i ponovno objavljen u Zakonu br. 43/2014 od 11. srpnja 2014.

alat za ažuran pristup pročišćenom tekstu relevantnog zakonodavnog akta (pročišćeni tekst nema pravnu vrijednost)

alat za prevođenje pravnih pojmova

alat za pretraživanje ključnih riječi u aktima koji se moraju objaviti u Službenom listu

propisno obrađene i sistematizirane pravne informacije

međusobnu povezanost sa sektorskim bazama podataka u kojima se nalaze dodatne pravne informacije, konkretno sudska praksa, pravo Zajednice,

administrativne smjernice i pravna teorija

besplatno slanje pregleda sadržaja prve i druge serije Službenog lista pretplatnicima elektroničkom poštom.

Korisne poveznice:

 Službeni list – Portugal

Posljednji put ažurirano: 07/04/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Rumunjska

Ova stranica sadržava informacije o rumunjskom pravnom sustavu i pregled prava u Rumunjskoj.

Izvori prava

Izvori su rumunjskog prava:

rumunjski Ustav

zakonodavstvo koje donosi Parlament (ustavno pravo, temeljno pravo i opće pravo)

uredbe predsjednika Rumunjske

zakonodavni akti Vlade (nalozi, izvanredni nalozi, odluke)

zakonodavni akti koje donose tijela središnje vlasti (ministarski nalozi, smjernice i propisi)

zakonodavni akti koje donose tijela lokalne vlasti (okružno vijeće, lokalno vijeće, Glavno vijeće Općine Bukurešt)

pravo Europske unije (uredbe, direktive)

međunarodni ugovori čija je Rumunjska stranka.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Rumunjski pravni okvir obuhvaća pravne instrumente navedene u nastavku.

Ustav je najviši zakon u Rumunjskoj. Njime je Rumunjska uređena kao nacionalna, jedinstvena i nedjeljiva država te su uređeni odnosi između izvršne, zakonodavne i sudske vlasti te između javnih tijela, građana i pravnih osoba.

Ustavno pravo proizlazi iz ustavotvorne vlasti, tj. donosi ga ustavotvorna skupština izabrana i sazvana u tu svrhu.

Temeljno pravo odnosi se na područja od najveće važnosti za državu, kao što su nacionalne granice, rumunjsko državljanstvo, državni grb i pečat, pravna rješenja za imovinu i nasljeđivanje te organizacija i održavanje referenduma; kaznena djela, kazne i pravila o njihovu izvršenju, ustrojstvo i funkcioniranje Vrhovnog sudskog vijeća, sudova, državnog odvjetništva i Revizorskog suda, prava osoba kojima je štetu nanijelo javno tijelo, nacionalna obrana, ustrojstvo državnih tijela i političke stranke.

Općim pravom uređena su sva druga područja koja nisu obuhvaćena temeljnim pravom. Općim pravom ne može se izmijeniti ni mijenjati norma više razine, kao što je temeljno pravo ili Ustav.

U posebnim slučajevima (kada Parlament ne zasjeda), određena područja koja odredi Parlament mogu se uređivati **nalogima Vlade** na temelju prijenosa zakonodavnih ovlasti. Nalozi se donose na temelju posebnog akta o ovlašćivanju, u okviru ograničenja i uvjeta utvrđenih tim aktom. U izvanrednoj situaciji Vlada može, ako to smatra potrebnim, donijeti izvanredne naloge u bilo kojem području.

U **odlukama Vlade** određuje se način na koji se zakoni trebaju učinkovito izvršavati ili drugi organizacijski aspekti njihove primjene.

Zakonodavne akte (naloge i smjernice) **donose tijela središnje vlasti** isključivo na temelju zakona, odluka Vlade i naloga te radi njihova izvršenja.

Akti autonomnih upravnih tijela

Zakonodavnim aktima koje donose tijela lokalne vlasti (okružno vijeće, lokalno vijeće, Glavno vijeće općine Bukurešt) uređena su područja koja su u njihovoj nadležnosti.

Ostali izvori prava

Sudska praksa Europskog suda za ljudska prava i sudska praksa sudova EU-a.

Iako nacionalna sudska praksa nije izvor prava, kako bi se osiguralo ujednačeno tumačenje određenih pravnih odredaba, presude Visokog kasacijskog suda nedvojbeno čine sekundarne izvore prava. Osim toga, presude Ustavnog suda koje proizvode učinke *erga omnes* i nisu *inter partes litigantes* mogu se smatrati sekundarnim izvorima prava.

U skladu s člankom 1. Zakona br. 287/2009 o Građanskom zakoniku, izvori su građanskog prava zakon, **praksa i opća pravna načela**. Ovdje „praksa” znači tradicija (običaji) i stručna praksa.

Prethodno navedenim odredbama utvrđuju se sljedeća pravila za primjenu prakse kao izvora prava:

praksa se primjenjuje u slučajevima koji nisu predviđeni zakonom; ako praksa ne postoji, primjenjuju se zakonske odredbe u pogledu sličnih predmeta, a ako ne postoje takve odredbe, primjenjivat će se opća pravna načela

u stvarima uređenima zakonom praksa se primjenjuje samo ako se u zakonu izričito upućuje na nju

samo praksa koja je u skladu s javnom politikom i prihvaćenim moralnim načelima priznaje se kao izvor prava

zainteresirana strana mora dokazati postojanje i sadržaj prakse. Pretpostavlja se da praksa objavljena u zbirkama koje izrađuju relevantni ovlašteni subjekti ili tijela postoji osim ako dokazi upućuju na suprotno.

Hijerarhija normi

Hijerarhija normi u Rumunjskoj sljedeća je:

rumunjski Ustav i ustavno pravo zauzimaju prvo mjesto u hijerarhiji zakonskih pravila. Svi drugi zakonodavni akti moraju biti usklađeni s njima

temeljno pravo zauzima drugo mjesto u hijerarhiji prava. Parlament temeljne zakone donosi kvalificiranom većinom

opće pravo čini treću kategoriju pravnih normi. Parlament opće zakone donosi običnom većinom. Općim zakonom ne mogu se mijenjati temeljni zakoni ili Ustav

nalozi Vlade čine četvrtu kategoriju normi

odluke Vlade čine petu kategoriju normi u hijerarhiji prava

zakonodavni akti koje donose tijela središnje vlasti i autonomna upravna tijela čine šestu kategoriju normi u hijerarhiji prava

zakonodavni akti koje donose tijela lokalne vlasti (okružno vijeće, lokalno vijeće, Glavno vijeće općine Bukurešt) zauzimaju posljednje mjesto u hijerarhiji normi.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonodavstva

U skladu s Ustavom država se temelji na demokratskim ustavnim načelima **diobe vlasti te provjera i ravnoteže među oblicima državne vlasti** (zakonodavna, izvršna i sudska).

Vlast isto tako dijele i izvršavaju Parlament, Vlada i pravosuđe. Ustavni sud, rumunjski pučki pravobranitelj (*Avocatul Poporului din România*), Revizorski sud (*Curtea de Conturi*) i Zakonodavno vijeće (*Consiliul Legislativ*) isto tako osiguravaju ravnotežu ovlasti između javnih tijela i građana.

Parlament je najviše zastupničko tijelo građana i jedino zakonodavno tijelo u zemlji. Čine ga **Zastupnički dom** i **Senat**. U pravilu, **zakonodavne ovlasti** ima samo Parlament, ali u određenim slučajevima tu funkciju dijeli s **izvršnom vlasti (Vlada)** i biračima (građani).

 Vlada može donositi naloge na temelju posebnog zakonodavstva o nadležnosti koje je donio Parlament. U iznimnim predmetima koji se moraju hitno rješavati Vlada može donositi i izvanredne naloge.

Postupak donošenja zakonodavnih odluka

Postupak donošenja zakonodavnih odluka ima tri faze.

1. Faza na razini Vlade ili pretparlamentarna faza odnosi se na:

izradu nacrtu zakonodavnog akta na razini Vlade

upućivanje nacrtu zakonodavnog akta na javnu raspravu u skladu s uvjetima utvrđenima zakonom

odobrenje Zakonodavnog vijeća, odobrenje na međuministarskoj razini i odobrenje drugih institucija

Vladino donošenje nacrtu zakonodavnog akta.

2. Parlamentarna faza odnosi se na:

podnošenje nacrtu zakonodavnog akta jednom od domova (Zastupničkom domu ili Senatu kao prvom domu), ovisno o nadležnostima uspostavljenima u skladu s rumunjskim Ustavom

raspravu o izvješću/mišljenju o nacrtu zakonodavnog akta u stalnim parlamentarnim odborima (u posebnim okolnostima mogu se osnovati i posebni odbori) i njegovo prihvatanje

na plenarnoj sjednici prvi se dom izjašnjava o nacrtu zakonodavnog akta i zakonodavnim prijedlozima koji su mu upućeni u roku od 45 dana od datuma na koji su podneseni Stalnom uredu

u slučaju zakonika i drugih posebno složenih zakonodavnih akata rok je 60 dana od datuma njihova podnošenja Stalnom uredu

za izvanredne naloge Vlade rok je 30 dana

ako se ti rokovi prekorače, smatra se da je nacrt zakonodavnog akta ili zakonodavni prijedlog donesen te se proslijeđuje Zastupničkom domu na konačnu odluku.

Zatim se glasa o nacrtima zakonodavnih akata / zakonodavnim prijedlozima (odobravaju se ili odbijaju) te se oni dostavljaju domu ovlaštenom za donošenje odluka (Zastupničkom domu ili Senatu), koji će donijeti konačnu verziju zakonodavnog akta.

3. Postparlamentarna faza odnosi se na:

provjeru ustavnosti zakona (*a priori* provjera) (Ustavni sud potvrđuje da je zakon u skladu s Ustavom). Tu provjeru može zatražiti **predsjednik Rumunjske**, predsjednik bilo kojeg doma, Vlada, Visoki kasacijski sud, rumunjski pučki pravobranitelj ili najmanje 50 zastupnika odnosno 25 senatora te se može zatražiti po službenoj dužnosti ako je riječ o ocjeni ustavnosti

konačno, **zakon proglašava** predsjednik u roku od 20 dana od njegova primitka. Ako predsjednik zatraži ponovnu provjeru zakona (može se podnijeti samo jedan takav zahtjev) ili njegove ustavnosti, zakon će se proglasiti u roku od 10 dana od njegova primitka nakon što je ocijenjen ili nakon primitka potvrde Ustavnog suda o njegovoj usklađenosti s Ustavom

zakon stupa na snagu u roku od tri dana od objave u dijelu I. Službenog lista Rumunjske ili na kasniji datum naveden u zakonu.

Pravne baze podataka

(a) **Portal zakonodavstva** koji vodi Ministarstvo pravosuđa pravno-informacijski je sustav koji omogućava brz, besplatan i neograničen pristup svih zainteresiranih osoba nacionalnom pravu u ažuriranom i pročišćenom obliku. Aplikacija je međusobno povezana s europskim sustavom za zajednički pristup nacionalnom zakonodavstvu **N-Lex**.

Portal zakonodavstva razvilo je Ministarstvo pravosuđa u okviru projekta za koji su dobivena bespovratna sredstva iz Europskog socijalnog fonda u okviru *operativnog programa „Administrativni kapacitet“*.

Baza podataka svakodnevno se ažurira te omogućuje pristup više od 150 000 zakona od 1989. do danas i nizu starijih mjerodavnih zakona.

Baza podataka može se pretraživati prema višestrukim kriterijima kao što su:

riječi u naslovu

riječi u tekstu

vrsta dokumenta

broj dokumenta

vrsta i broj službene objave

datum objave

tijelo koje je donijelo zakon itd.

(b) Još jedna **pravna baza podataka u Rumunjskoj** koju je izradilo te koju vodi i ažurira Zakonodavno vijeće isto tako omogućuje besplatan javni pristup rumunjskom zakonodavstvu.

Riječ je o internetskoj inačici *Registra rumunjskog prava*® – službenog registra rumunjskog prava koji pruža precizne i točne informacije o pravnom statusu svakog zakona u različitim trenucima.

Baza podataka obuhvaća razdoblje od 1864. do danas.

Baza se može pretraživati prema sljedećim kriterijima:

kategorija/vrsta zakonodavnog akta

broj

godina donošenja (razdoblje)

razdoblje objavljivanja

službena objava (vrsta, broj, godina)

ključne riječi u naslovu

status akta (na snazi, nije više na snazi)

drugi kriteriji (zakodavni, pojedinačni/objavljen, neobjavljen).

Na intranetu **Zakonodavnog vijeća** nalazi se baza podataka koja se ažurira detaljnim pravnim informacijama potrebnima za konkretnu aktivnost odobravanja nacrtu zakonodavnih akata koje bi mogle biti korisne tijekom zakonodavnog postupka.

(c) Još jednoj pravnoj [bazi podataka](#) (iako drukčije ustrojenoj) može se pristupiti s internetskih stranica [Zastupničkog doma](#) (jedan od domova Parlamenta). Baza se može pretraživati prema:

vrsti zakonodavnog akta

broju

datumu

javnom tijelu koje je donijelo zakonodavni akt

datumu objave i ključnim riječima (u naslovu i u tekstu akta).

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Da, pristup bazi podataka **besplatan** je.

Posljednji put ažurirano: 16/07/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Slovenija

Ova stranica sadržava informacije o pravnom sustavu u Sloveniji.

Izvori prava

Vrste pravnih instrumenata – opis

Apstraktne pravne norme u pravnom sustavu Republike Slovenije donose se na državnoj i lokalnoj razini. Pravni su instrumenti na državnoj razini Ustav (*ustava*), zakoni i podzakonski akti, koji se dijele na dvije glavne kategorije: uredbe i pravilnici (*pravilniki*).

Lokalna vijeća uglavnom donose propise (*odloki*).

U slovenskom pravnom sustavu sudska praksa ne priznaje se kao obvezni izvor prava, što znači da odluke viših sudova (*višja sodišča*) formalno ne obvezuju niže sudove (*niža sodišča*). Međutim, niži sudovi često uzimaju u obzir i poštuju sudske prakse viših sudova i Vrhovnog suda (*Vrhovno sodišče*).

Vrhovni sud na plenarnoj sjednici može donositi **načelna pravna mišljenja** (*načelna pravna mnenja*) o pitanjima koja su važna za jedinstvenu primjenu zakona. U skladu sa Zakonom o sudovima (*Zakon o sodiščih*) ta su načelna pravna mišljenja obvezujuća samo za odbore Vrhovnog suda i mogu se mijenjati samo na novoj plenarnoj sjednici. Međutim, niži sudovi često uzimaju u obzir načelna pravna mišljenja, a Vrhovni sud u svojoj sudskoj praksi zahtijeva odgovarajuće postupanje u slučaju da se stranka poziva na već doneseno pravno mišljenje o predmetnom pitanju.

Zakoni i drugi propisi moraju biti u skladu s općeprihvaćenim načelima međunarodnog prava i ugovorima koji su obvezujući za Sloveniju (kako je utvrđeno u članku 8. Ustava). Ratificirani i objavljeni međunarodni ugovori moraju se izravno primjenjivati. Stajalište je slovenskog Ustavnog suda (*Ustavno sodišče*) da međunarodni ugovori u hijerarhiji pravnih akata zauzimaju više mjesto od zakonskih odredbi. Ratificirani međunarodni ugovori uključeni su u nacionalni pravni sustav, iz čega proizlaze prava i obveze za fizičke i pravne osobe u zemlji (ako su izravno izvršivi).

Slovenski pravni sustav pripada skupini kontinentalnog prava i sustav je građanskog prava, što znači da običajno pravo kao takvo nije dio pravnog sustava.

Međutim, u slovenskom zakonodavstvu običajno pravo priznaje se do određene mjere. Na primjer, u skladu s člankom 12. Zakona o obveznim odnosima (*Obligacijski zakonik*), kojim su uređeni ugovorni odnosi između fizičkih i pravnih osoba, u ocjeni potrebnih radnji i njihovih učinaka na obvezne odnose gospodarskih subjekata uzimaju se u obzir poslovni običaji, načini upotrebe i praksa koje su stranke uspostavile.

Sudac je pri obavljanju sudačke funkcije vezan Ustavom, zakonima, općim načelima međunarodnog prava te ratificiranim i objavljenim međunarodnim ugovorima. U Zakonu o sudovima utvrđeno je da sudac, u slučaju da se građanskopravni predmet ne može riješiti na temelju važećih propisa, mora uzeti u obzir propise koji se primjenjuju na slične predmete. Ako je rješenje usprkos tome pravno dvojbeno, mora odlučiti u skladu s općim načelima nacionalnog pravnog poretka. Pritom mora postupati u skladu s pravnom tradicijom i utvrđenim načelima sudske prakse. Sudac uvijek mora postupati kao da je pred njim neodređen broj predmeta iste vrste.

Hijerarhija normi

Sve pravne norme moraju biti u skladu s Ustavom. Zakoni i drugi propisi moraju biti u skladu s općeprihvaćenim načelima međunarodnog prava i međunarodnim ugovorima koji su obvezujući za Sloveniju (kako je utvrđeno u članku 8. stavku 1. Ustava). Osim toga, podzakonski akti i lokalni propisi moraju biti u skladu sa zakonima.

Opći akti za izvršavanje javnih ovlasti (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblasti*) moraju biti u skladu s Ustavom, zakonima i podzakonskim aktima.

Pojedinačni akti i mjere državnih tijela, tijela lokalnih zajednica i nositelja javnih ovlasti moraju se temeljiti na donesenom zakonu ili zakonskom propisu.

Ustavom se osigurava temelj za prihvatanje prednosti prava Europske unije u slovenskom pravnom sustavu tako što se u njemu navodi da se pravni akti i odluke doneseni u okviru međunarodnih organizacija na koje je Slovenija prenijela izvršavanje dijela svojih suverenih prava (u ovom slučaju Europske unije) moraju primjenjivati u Sloveniji u skladu s pravnim uređenjem tih organizacija.

Institucionalni okvir

Institucije nadležne za donošenje normi

Zakone donosi donji dom slovenskog dvodomnog parlamenta, odnosno **Nacionalna skupština** (*Državni zbor*). Nacionalnu skupštinu u skladu s člancima 80. i 81. Ustava čini 90 zastupnika koji zastupaju građane Slovenije. Od toga se 88 zastupnika bira općim, ravnopravnim, izravnim i tajnim glasovanjem. Po jednog zastupnika talijanske i mađarske nacionalne zajednice u Nacionalnoj skupštini uvijek moraju izabrati članovi tih zajednica. Nacionalna skupština bira se na četiri godine.

Uredbe izdaje **Vlada**, dok **pravilnike** izdaju **pojedini ministri** u Vladi. Vladu u skladu s člancima od 110. do 119. Ustava čine predsjednik vlade i ministri. Vlada i ministri djeluju samostalno u okviru svojih nadležnosti i odgovaraju Nacionalnoj skupštini, koja može pokrenuti njihov opoziv (pred Ustavnim sudom), izglasati im nepovjerenje ili ih razriješiti na temelju interpelacije. Predsjednika vlade bira Nacionalna skupština, a on zatim predlaže ministre koje imenuje (i razrješuje) Nacionalna skupština.

Ustavni sud igra bitnu ulogu u institucionalnom okviru jer može poništiti zakone, podzakonske akte i lokalne pravilnike koje smatra protuustavnima. Osim toga, daje mišljenja o ustavnosti međunarodnih ugovora i donosi odluke o pojedinim ustavnim tužbama koje oštećeni građani mogu podnijeti nakon što su iscrpljena sva druga pravna sredstva.

Lokalne propise donose lokalna vijeća (*občinski sveti, mestni sveti*), koja neposredno biraju stanovnici općine.

Postupak odlučivanja

Donošenje zakona Nacionalnoj skupštini mogu predložiti Vlada, pojedini zastupnici Nacionalne skupštine, gornji dom Parlamenta (Nacionalno vijeće – *Državni svet*) i pet tisuća glasača. Redovni zakonodavni postupak u Nacionalnoj skupštini u skladu s njezinim Poslovnikom (*Poslovnik Državnog zbora*) čine tri čitanja prijedloga zakona.

Osim toga, Poslovnikom je predviđen hitni zakonodavni postupak. U skladu s člankom 86. Nacionalna skupština može donijeti odluku ako je prisutna većina zastupnika i ako se zakon donese većinom glasova prisutnih zastupnika, osim ako je određena drukčija većina. Nacionalno vijeće može uložiti veto na doneseni zakon, a Nacionalna skupština takav veto može odbiti većinom glasova svih zastupnika.

Zakonodavni referendum (*Zakonodajni referendum*) (kako je definiran u članku 90. Ustava) uređen je Zakonom o referendumu i narodnoj inicijativi (*Zakon o referendumu in o ljudski inicijativi*), a može ga raspisati Nacionalna skupština na vlastitu inicijativu ili se može raspisati na zahtjev Nacionalnog vijeća, trećine zastupnika ili četrdeset tisuća birača. Birači mogu potvrditi ili odbiti zakon koji je donijela Nacionalna skupština prije nego što ga proglasi **predsjednik Republike**.

Predsjednik Republike mora proglasiti doneseni zakon u roku od osam dana nakon njegova donošenja. U skladu s člankom 154. Ustava sve se norme moraju objaviti prije nego što mogu stupiti na snagu. Pravne norme koje donose državne ustanove objavljuju se u Službenom listu Republike Slovenije (*Uradni list Republike Slovenije*), dok se lokalni propisi objavljuju u lokalnim listovima.

Izmjene Ustava donose se posebnim postupkom koji je propisan Ustavom. Prijedlog za izmjenu Ustava može dati 20 zastupnika u Nacionalnoj skupštini, Vlada ili 30 000 birača. O prijedlogu odlučuje Nacionalna skupština dvotrećinskom većinom glasova prisutnih zastupnika, a izmjena se prihvaća ako je za nju glasovala dvotrećinska većina svih zastupnika. U članku 87. Ustava navodi se da Nacionalna skupština Republike Slovenije samo zakonom može odrediti prava i obveze građana i drugih osoba.

Uredbe EU-a i odluke koje donose institucije EU-a izravno su primjenjive u Republici Sloveniji. Njihova valjanost ne zahtijeva ratifikaciju i objavu u Službenom listu Republike Slovenije.

Međunarodni ugovori čija je potpisnica Republika Slovenija stupaju na snagu nakon što ih Nacionalna skupština ratificira u okviru posebnog postupka. Međunarodni ugovori ratificiraju se donošenjem zakona koji predlaže Vlada. Zakon o ratifikaciji međunarodnog ugovora donosi se ako za njega glasuje jednostavna većina prisutnih zastupnika, osim ako je Ustavom ili zakonom drukčije određeno.

Pravne baze podataka

Sustav pravnih informacija (*Pravno-informacijski sistem*)

 Sustav pravnih informacija – registar propisa Republike Slovenije (*Register predpisov Republike Slovenije*) povezan je sa zbirkom propisa drugih državnih tijela i Službenim listom Republike Slovenije.

Zakonodavstvo Nacionalne skupštine (*Zakonodaja državnog zbora*)

Baza podataka **Zakonodavstvo Nacionalne skupštine** sadržava tekstove svih zakona i drugih akata o kojima raspravlja Nacionalna skupština. Oni uključuju:

pročišćene tekstove zakona (*prečišćena besedila zakonov*) – službeni pročišćeni tekstovi zakona donesenih nakon 29. studenoga 2002. i objavljenih u Službenom listu Republike Slovenije te neslužbeni pročišćeni tekstovi od 17. lipnja 2007.

donesene zakone (*sprejeti zakoni*) – zakoni koje je donijela Nacionalna skupština i koji su objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije od osamostaljenja 25. lipnja 1991.

donesene akte (*sprejeti akti*) – akti koje je donijela Nacionalna skupština i koji su objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije od 28. studenoga 1996.

nacrte zakona (*predlogi zakonov*) – nacrti zakona dostavljeni na raspravu u trenutnom mandatu Nacionalne skupštine (baza podataka sadržava i donesene nacрте zakona koji još nisu objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije)

čitanja zakona (*obravnave zakonov*) (kraj postupka) – arhiva svih čitanja zakona dostavljenih na raspravu Nacionalnoj skupštini nakon 28. studenoga 1996.

nacrte akata (*predlogi aktov*) – nacrti akata dostavljeni na raspravu u trenutnom mandatu Nacionalne skupštine (baza podataka sadržava i donesene nacрте akata koji još nisu objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije)

čitanja akata (*obravnave aktov*) (kraj postupka) – arhiva svih čitanja akata dostavljenih na raspravu Nacionalnoj skupštini nakon 28. studenoga 1996.

nacrte propisa (*predlogi odlokov*) – nacrti propisa dostavljeni na raspravu u trenutnom mandatu Nacionalne skupštine (baza podataka sadržava i donesene nacрте pravilnika koji još nisu objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije)

čitanja propisa (*obravnave odlokov*) (kraj postupka) – arhiva svih čitanja propisa dostavljenih na raspravu u Nacionalnoj skupštini nakon 28. studenoga 1996.

Službeni list Republike Slovenije (*Uradni list Republike Slovenije*)

U **Službenom listu Republike Slovenije** službeno se objavljuju svi nacionalni propisi. Svi dokumenti objavljuju se na internetu.

Poveznice

 Zakonodavstvo Nacionalne skupštine

 Sustav pravnih informacija

 Službeni list Republike Slovenije (UL RS)

Posljednji put ažurirano: 20/07/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nacionalno zakonodavstvo - Slovačka

Ova stranica sadržava informacije o pravnom sustavu u Slovačkoj.

Informacije o pravnom poretku u Slovačkoj mogu se pronaći na stranicama **Europske pravosudne mreže: pravni poredak građanskog prava.**

Izvori prava

Vrste pravnih instrumenata – opis

Izraz „izvori prava” ima tri značenja:

izvori prava u materijalnom smislu – materijalni izvori prava

izvori prava u epistemološkom smislu – izvori poznavanja prava

izvori prava u formalnom smislu – formalni izvori prava.

Tradicionalno razlikujemo sljedeće vrste izvora prava na temelju razvoja pravnih normi i obvezujućeg oblika u kojem su iskazane:

pravni običaj

presedan (pravo nastalo na temelju odluke suca)

statuti

zakonodavni ugovori

opća pravna načela

zdrav razum
suvremene knjige, pravna literatura i mišljenja stručnjaka
međunarodni ugovori uvršteni u pravni poredak Slovačke Republike.

Hijerarhija pravnih normi

Hijerarhija pravnih normi jedno je od temeljnih načela pravnog poretka Slovačke. Kad je riječ o zakonitosti, ključno je pravilno razumjeti hijerarhiju u okviru zakonodavne prakse i provedbe. No hijerarhija normi nije tek pitanje jednostavnog logičkog prvenstva ili podređenosti. Hijerarhija je povezana s cjelokupnim pitanjem **zakonite ovlasti** te obuhvaća i kategorički imperativ kojim se propisuje da zakonodavni akt može donijeti samo tijelo koje je za to zakonom ovlašteno – u granicama zakona i vlastitih zakonodavnih ovlasti.

Zakonodavstvo se kategorizira prema „pravnoj snazi”. **Pravna snaga** odnosi se na svojstva zakonodavstva, pri čemu je jedan zakon podređen drugom (tj. onom s većom pravnom snagom) ili se jedan zakonodavni akt izvodi iz drugog akta s većom pravnom snagom. Ako je u nekom slučaju riječ o zakonodavnim aktima različite pravne snage, slabija odredba ne može biti u suprotnosti s jačom, dok jača odredba može imati prednost nad slabijom.

S obzirom na razinu pravne snage zakonodavstvo se može hijerarhijski raspodijeliti kako slijedi:

Primarno zakonodavstvo (zakoni)

ustavni zakoni (uvijek primarni)

zakoni (primarni ili izvedeni iz ustavnih zakona).

Sekundarno zakonodavstvo (podzakonski akti)

vladini propisi – uvijek sekundarni

zakonodavstvo tijela središnje vlasti – uvijek sekundarno

zakonodavstvo tijela samoupravnih jedinica (tijela) – primarno ili sekundarno

zakonodavstvo koje su u izvanrednim okolnostima izdala druga tijela osim državnih tijela – uvijek sekundarno.

Ako u sustavu pravnih odredbi određeni zakon ima prednost, to znači da sve druge pravne odredbe moraju proizlaziti iz njega i biti usklađene s njim te da ne smiju biti u suprotnosti s njim. U praksi to znači da u situaciji u kojoj je pravna odredba niže razine u suprotnosti s pravnom odredbom više razine treba postupati u skladu s pravnom odredbom više razine.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonodavstva

Tijela navedena u nastavku ovlaštena su za donošenje zakonodavstva (zakonodavna tijela):

Nacionalno vijeće Slovačke Republike – Ustav, ustavni zakoni, zakoni, međunarodni ugovori koji imaju prednost pred zakonima, međunarodni ugovori sa snagom zakona

Vlada Slovačke Republike – vladini propisi

ministarstva i druga tijela središnje vlasti – provedbene odluke, provedbene uredbe i mjere

općinske i gradske skupštine – propisi opće primjene

općinska i gradska tijela te tijela lokalne vlasti – uredbe opće primjene.

Zakonodavni postupak

Faze zakonodavnog postupka:

prijedlog zakona – zakonodavna inicijativa

rasprava o prijedlogu zakona

glasovanje (odluka o prijedlogu zakona)

potpisivanje donesenog prijedloga zakona

proglašenje (objava) zakonodavnog akta.

Postupak odlučivanja

Zakonodavni postupak

Prijedlog zakona – zakonodavna inicijativa

U skladu s člankom 87. stavkom 1. Zakona br. 460/1992 (Ustav Slovačke Republike), zakone mogu predlagati:

odbori Nacionalnog vijeća Slovačke Republike

članovi Nacionalnog vijeća Slovačke Republike

Vlada Slovačke Republike.

Prijedlozi zakona podnose se grupirani u odjeljke zajedno s preambulom.

Rasprava o prijedlogu zakona

U skladu s poslovnikom Nacionalnog vijeća Slovačke Republike (Zakon br. 350/1996) prijedlozi zakona prolaze kroz tri čitanja:

prvo čitanje obuhvaća općenitu raspravu o sadržaju, odnosno onome što se naziva „**filozofijom**” **nacrta zakona**. Na tom čitanju nije moguće predlagati izmjene ili dopune

na **drugom čitanju** o prijedlogu zakona raspravljaju odbori Nacionalnog vijeća koji su za njega zaduženi. Ustavni odbor mora preispitati svaki prijedlog zakona, posebno kako bi se osigurala **njegova usklađenost sa slovačkim Ustavom**, ustavnim zakonima, međunarodnim ugovorima koji obvezuju Slovačku Republiku, zakonima i pravom EU-a. Nakon toga **mogu se predložiti izmjene i dopune**, o kojima se glasa po dovršetku rasprava u odboru. Zbog toga je prije rasprave o prijedlogu zakona u Nacionalnom vijeću Slovačke Republike potrebno uskladiti različite stavove. Prijedlog zakona šalje se Nacionalnom vijeću Slovačke Republike nakon što **Koordinacijski odbor posebnom rezolucijom odobri zajedničko izvješće odbora**. To izvješće čini osnovu za raspravu u slovačkom Nacionalnom vijeću i glasanje o prijedlogu zakona na drugom čitanju

treće čitanje ograničeno je na one odredbe prijedloga zakona za koje su na drugom čitanju odobrene izmjene ili dopune. Na trećem čitanju zastupnici u parlamentu mogu iznijeti samo izmjene koje se odnose na ispravke pogrešaka u izradi nacrtu zakonodavnih akata te gramatičkih i pravopisnih pogrešaka. Izmjene i dopune čija je svrha otklanjanje drugih pogrešaka mora podnijeti barem trideset članova Nacionalnog vijeća Slovačke Republike. Nakon rasprave o tim izmjenama i dopunama glasa se o prijedlogu zakona u cjelini.

Glasovanje (odluka o prijedlogu zakona)

Da bi se zakon donio, **za njega mora glasovati najmanje polovina prisutnih članova**.

Isključivo kvalificirana većina, odnosno tri petine svih članova Nacionalnog vijeća Slovačke Republike (3/5 od 150), može izglasati izmjenju Ustava i stavljanje pojedinačnih članaka izvan snage.

Nacionalno vijeće Slovačke Republike ima kvorum ako je prisutna barem polovina članova.

Potpisivanje donesenog prijedloga zakona

Doneseni prijedlog zakona potpisuju:

predsjednik Slovačke Republike
predsjednik Nacionalnog vijeća Slovačke Republike
predsjednik Vlade Slovačke Republike.

Taj korak u postupku obuhvaća provjeru sadržaja, točnosti postupka i konačnog oblika donesenog prijedloga zakona. Najviši ustavni službenici potpisivanjem podupiru tekst zakona.

Predsjednik ima pravo uložiti „suspenzivni veto” i odbiti potpisati doneseni zakon na temelju nedostataka u sadržaju. Predsjednik tada mora doneseni zakon zajedno sa svojim primjedbama vratiti Nacionalnom vijeću Slovačke Republike na ponovnu raspravu.

Vraćeni zakon tada prolazi kroz drugo i treće čitanje. U toj fazi Nacionalno vijeće Slovačke Republike može, ali ne mora, uzeti u obzir predsjednikove primjedbe. Nacionalno vijeće Slovačke Republike može ponovno glasovati i tako poništiti „suspenzivni veto”, u kojem se slučaju zakon mora proglasiti čak i bez predsjednikova potpisa.

Proglašenje (objava) zakonodavnog akta

Proglašenje je konačni korak u zakonodavnom postupku. Zakonodavni akti koja se odnose na zemlju u cjelini formalno se objavljuju u Zbirci zakonodavnih akata (*Zbierka zákonov*) Slovačke Republike. Ta je objava u nadležnosti slovačkog Ministarstva pravosuđa. Zbirka zakonodavnih akata državni je instrument Slovačke Republike za objavljivanje. Zbirka zakonodavnih akata izdaje se u elektroničkom i tiskanom obliku. Elektronička verzija i tiskana verzija Zbirke zakonodavnih akata proizvode jednake pravne učinke te imaju isti sadržaj. Elektronička verzija Zbirke zakonodavnih akata dostupna je besplatno na portalu Slov-Lex.

Stupanje na snagu / proizvodnja učinaka

Zakonodavstvo stupa na snagu na datum njegova proglašenja u Zbirci zakonodavnih akata.

Zakonodavstvo počinje proizvoditi učinke 15. dana nakon proglašenja u Zbirci zakonodavnih akata, osim ako je u njoj propisan kasniji datum od kojeg proizvodi učinke.

Drugi akti postaju obvezujući na datum proglašenja u Zbirci zakonodavnih akata.

Postupanje u slučaju proturječja između različitih izvora prava

Normativni instrument manje pravne snage ne može biti u suprotnosti s normativnim instrumentom veće pravne snage.

Normativni instrument može se dopuniti ili staviti izvan snage samo normativnim instrumentom iste ili veće pravne snage.

U praksi se u slučaju neusklađenosti između zakonodavnih akata jednake pravne snage postupa tako da se novijim zakonodavnim aktom stariji zakonodavni akt stavlja izvan snage ili mijenja ili se posebnom normom stavlja izvan snage ili mijenja općenita norma.

Ustavni sud Slovačke Republike preispituje i odlučuje o tome jesu li:

zakoni u skladu s Ustavom

vladini propisi i općenito obvezujuće zakonske odredbe ministarstava i drugih tijela središnje vlasti u skladu s Ustavom, ustavnim zakonima i zakonima općenito obvezujuće odredbe koje izdaju tijela samoupravnih jedinica u skladu s Ustavom i zakonima

općenito obvezujuće zakonske odredbe koje izdaju lokalna tijela središnje uprave u skladu s Ustavom, zakonima i drugim općenito obvezujućim zakonskim odredbama

općenito obvezujuće zakonske odredbe u skladu s međunarodnim ugovorima proglašenima na odgovarajući način.

Ako Ustavni sud presudi da pravne odredbe nisu usklađene, takve odredbe – ili njihovi dijelovi ili pravila – prestaju proizvoditi učinke. Ako tijela koja su donijela odredbe ne usklade odredbe s mjerodavnim instrumentima više razine u zakonskom roku nakon donošenja presude, odredbe – ili njihovi dijelovi ili pravila – prestaju biti na snazi.

Pravne baze podataka

Baza podataka Slov-Lex Ministarstva pravosuđa Slovačke Republike

Portal **Elektronička zbirka zakonodavnih akata (Slov-Lex)** Ministarstva pravosuđa temelji se na dvama međusobno povezanim informacijskim sustavima:

eZbierka (eZbirka) – informacijski sustav koji omogućuje pristup obvezujućim pročišćenim elektroničkim tekstovima zakonodavstva i drugih normi stranama na koje se oni odnose

eLegislativa (eZakonodavstvo) – informacijski sustav za upravljanje postupcima u svim fazama zakonodavnog postupka, opremljen naprednim alatima za uređivanje za zakonodavce.

Koristi za ciljne skupine

Temeljno pravno načelo da su svi upoznati sa zakonom koji je važeći i na snazi te da su svjesni svojih prava i obveza sve je teže primjenjivati u praksi zbog sve većeg opsega i složenosti zakonodavstva. Projekt Slov-Lex pomaže u boljoj provedbi tog načela time što svima osigurava učinkovit pristup važećem zakonodavstvu:

građanima – dio projekta poznat kao „eZbierka” konkretno donosi formalno i sadržajno bolji te besplatan pristup važećem zakonodavstvu i informacije o novom zakonodavstvu

pravnim stručnjacima – imaju stalan pristup važećem zakonodavstvu i mogućnost da ih se obavijesti o novom zakonodavstvu Slovačke ili Europske unije, i općenito i konkretno u smislu zakonodavstva kojim su uređena područja za koja su specijalizirani

poduzetnicima – isto tako imaju stalan i besplatan pristup važećem zakonodavstvu i mogućnost da ih se obavijesti o novom zakonodavstvu Slovačke ili Europske unije, i općenito i konkretno u smislu zakonodavstva kojim su uređena područja njihove djelatnosti. Boljim regulatornim okruženjem stvaraju se povoljniji uvjeti za poslovanje i smanjuje administrativno opterećenje povezano s poslovanjem

lokalnim i regionalnim tijelima – dobit će besplatni stalni pristup zakonodavstvu na snazi te će se istodobno smanjiti njihovo administrativno opterećenje (administrativno zahtjevna i skupa obveza omogućivanja pristupa Zbirci zakonodavnih akata radnim danom povezana s pretplaćivanjem na papirnati primjerak Zbirke i njegovim arhiviranjem)

javnoj upravi – projekt s jedne strane omogućuje stalan i besplatan pristup izvorima važećeg zakonodavstva, a s druge smanjuje administrativno opterećenje i povezane financijske troškove zakonodavnog postupka te omogućuje bolje izvršavanje zadaća u području zakonodavstva i provedbe prava Europske unije

pravosudnim tijelima – dobivaju stalan i brz pristup zakonodavstvu važećem na bilo koji odabrani dan u povijesti te pristup upućivanjima na zakonodavstvo koje je bilo važeće u određenom trenutku u sudskim odlukama, što omogućuje barem djelomično uklanjanje rutinskih aktivnosti i povećanje učinkovitosti rada sudaca i sudskih službenika

zakonodavnim tijelima – dostupan im je učinkovit alat za izradu nacrtu zakona i upravljanje zakonodavnim postupkom, čime ih se oslobađa nekih opterećujućih administrativnih procesa i omogućuje im se da se bolje usredotoče na sadržaj prijedloga koje je potrebno obraditi.

Poveznice

 Pravni i informativni portal Slov-Lex

Posljednji put ažurirano: 25/04/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Please note that the original language version of this page [\[sv\]](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Nacionalno zakonodavstvo - Švedska

Na ovoj ćete stranici pronaći informacije o pravnom sustavu u Švedskoj.

Izvori prava

U Švedskoj postoje četiri glavna izvora prava: zakonodavstvo, pripremni zakonodavni materijali, sudska praksa i stručna literatura.

Primaran je izvor **zakonodavstvo**, a tiska se i objavljuje u švedskoj Zbirci zakona. Zakonodavstvo se dijeli na zakone, uredbe i pravilnike. Zakone donosi Riksdag (Švedski parlament), uredbe donosi vlada, a pravilnike donose nadležna tijela.

 Riksdag je jedino javno tijelo koje ima ovlasti donošenja novih zakona ili izmjene postojećeg zakonodavstva. Doneseno zakonodavstvo moguće je staviti izvan snage ili izmijeniti isključivo novom odlukom Riksdaga.

Važnu ulogu u primjeni prava imaju sudske odluke, odnosno **sudska praksa**. To osobito vrijedi za odluke sudova najvišeg stupnja, Vrhovnog suda i Vrhovnog upravnog suda.

Primjenom prava obuhvaćen je i **pripremni rad na prijedlozima zakona**, odnosno tekstovi izrađeni u okviru zakonodavnog postupka.

Postupak odlučivanja

Nove zakone ili izmjene postojećih zakona obično predlaže vlada. Prije nego što vlada podnese prijedlog nekog novog zakona Riksdagu, obično treba pažljivo razmotriti raspoložive alternative. Taj je zadatak dodijeljen posebno imenovanom istražnom povjerenstvu.

Prije nego što Riksdag odluči hoće li donijeti prijedlog zakona ili njegove izmjene, prijedlog moraju razmotriti zastupnici Riksdaga u parlamentarnom odboru. Postoji petnaest odbora, a svaki je odgovoran za određeno područje, poput prometa ili obrazovanja.

Nakon što odbor dostavi svoje preporuke domu – u obliku izvješća odbora – o odluci koju bi Riksdag trebao donijeti o prijedlogu vlade i zastupnika, svi zastupnici Riksdaga raspravljaju o prijedlogu zakona te donose konačnu odluku.

Vlada je dužna osigurati provedbu odluka Riksdaga te njihovo izvršenje na način na koji je to predvidio Riksdag. U tome vladi pomažu državni uredi, uključujući sva ministarstva te oko 300 javnih agencija.

Svi se zakoni i uredbe objavljuju u švedskoj Zbirci zakona (*Svensk Författningssamling*, SFS) dostupnoj u tiskanom obliku i na internetu.

Pravne baze podataka

Pravne informacije o javnoj upravi možete pronaći na stranici **Lagrummet**. Na tom su portalu dostupne poveznice za pristup pravnim informacijama vlade, Riksdaga, viših sudova i vladinih agencija.

Pristup je portalu **besplatan**.

Posljednji put ažurirano: 05/12/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Please note that the original language version of this page [\[en\]](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Nacionalno zakonodavstvo - Engleska i Wales

Ova stranica sadržava informacije o pravu i pravnim bazama podataka u pogledu pravnog sustava u Ujedinjenoj Kraljevini s posebnim naglaskom na sustave nadležnosti Engleske i Walesa.

Izvori prava

Glavni izvori prava u sustavima nadležnosti Engleske i Walesa u okviru Ujedinjene Kraljevine su:

primarno zakonodavstvo u obliku **zakona parlamenta Ujedinjene Kraljevine, zakona narodne skupštine za Wales i mjera narodne skupštine za Wales, pravo Europske unije**,

sekundarno (podzakonsko) zakonodavstvo u obliku **zakonskih instrumenata** koje donose monarh, vlada Ujedinjene Kraljevine, velška skupštinska vlada ili drugo tijelo. Neko drugo podzakonsko zakonodavstvo može se donositi u obliku **upravnih propisa**,

običajno pravo kako se razvilo kroz sudske odluke.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Primarno zakonodavstvo, ili zakone parlamenta, donosi parlament UK-a u Londonu, a ono se može primjenjivati na čitavu Ujedinjenu Kraljevinu ili bilo koji njezin dio. Narodna skupština za Wales može donositi zakone za 20 područja za koja joj je prenesena nadležnost te koja su navedena u Dodatku 7. (*Schedule 7*) **Zakonu o Vladi Walesa iz 2006.** Na temelju svojih ovlasti, monarh može donositi ostalo primarno zakonodavstvo u različitim oblicima poput propisa u Vijeću (*Orders in Council*), proglasa (*Proclamations*), kraljevskih naloga (*Royal Warrants*), kraljevskih direktiva (*Royal Instructions*), uredaba (*Regulations*) i patentnih pisama (*Letters Patent*).

Sekundarno zakonodavstvo donosi se na temelju ovlasti koje je dodijelilo Njezino veličanstvo u Vijeću ili ministar, na temelju zakona Njezinog veličanstva u Vijeću ili ministra, ministarstva, velških ministara ili nekog drugog tijela ili osobe. To zakonodavstvo naziva se i delegiranim ili sekundarnim zakonodavstvom, a zakon kojime se dodjeljuju ovlasti naziva se ovlašćujućim, delegirajućim ili „osnovnim” zakonom. Sekundarno zakonodavstvo može imati razne nazive, kao što su propisi u Vijeću (*Orders in Council*), uredbe ili pravila (*Regulations or Rules*), a sve zajedno može ih se zvati „zakonskim instrumentima” ili „zakonskim pravilima”.

U srpnju 1999. određene zakonodavne ovlasti prenesene su s parlamenta UK-a na narodnu skupštinu za Wales u Cardiffu. Skupštini je dodijeljena ovlast za donošenje zakonskih instrumenata koji se odnose na Wales, no primarno zakonodavstvo u pogledu velških poslova i dalje je donosio parlament UK-a.

Zakonom o vladi Walesa iz 2006. skupštini su dodijeljene ovlasti za usvajanje mjera (primarnog zakonodavstva) u odnosu na velške poslove za koje je parlament UK-a odobrio propise o zakonodavnoj nadležnosti kojima su pokrivena područja utvrđena zakonom. Međutim, mjere se podnose na odobrenje monarhu u Vijeću prije nego postanu zakonom. Skupština je odgovorna za pitanja koja uključuju gospodarski razvoj, obrazovanje, okoliš, zdravlje, stanovanje, turizam i promet, no nije odgovorna za građansko ili kazneno pravo. Velško zakonodavstvo koje donose skupština i velški ministri (velška skupštinska vlada) donosi se i na engleskom i na velškom jeziku.

Oblast za sklapanje **međunarodnih ugovora** u ime UK-a pripada Kruni, odnosno monarhu na temelju kraljevske ovlasti, koja djeluje slijedeći savjete vlade UK-a. Parlament UK-a trenutno nema službenu ulogu u sklapanju ugovora, no ako se ugovorom traži promjena u zakonodavstvu UK-a ili dodjela javnih sredstava, parlament glasa o tome na uobičajen način. Za provedbu svih ugovora EU-a potrebno je donošenje zakona u UK-u te su oni stoga podložni parlamentarnom nadzoru. Otkada je na snagu stupio zakon o ustavnoj reformi i upravljanju 2010., ugovor se ne može ratificirati ako nisu ispunjeni sljedeći uvjeti: (a) krunski ministar iznio je u prvostupanjskom postupku parlamentu presliku ugovora, (b) ugovor je objavljen i (c) isteklo je razdoblje zasjedanja od 21 dana, a niti jedan od domova parlamenta nije donio odluku o neratificiranju ugovora.

Hijerarhija normi

Kada postoje sukobi među različitim izvorima zakona, glavno mjesto za rješavanje tih sukoba su sudovi. I sporovi koji se odnose na tumačenje zakonodavstva mogu se rješavati na sudovima. Međutim, s obzirom da u UK-u ne postoji „pisani ustav“, nije moguće osporiti zakon parlamenta na sudu tvrđnjom da je „neustavan“. Prema **pravnoj doktrini „parlamentarnog suvereniteta“**, parlament UK-a vrhovno je zakonodavno tijelo u smislu da može donositi i stavljati izvan snage sve zakone te da niti jedno drugo tijelo ne može stavljati izvan snage ili osporavati valjanost zakona parlamenta.

Međutim, doktrina parlamentarnog suvereniteta određena je članstvom UK-a u Europskoj uniji. Na temelju zakona o Europskim zajednicama iz 1972., pravo Europske unije dio je prava Engleske i Walesa (kao i Škotske i Sjeverne Irske). Nacionalno zakonodavstvo tumači se u skladu s pravom EU-a kada je to moguće.

Zakonom o ljudskim pravima iz 1998. kojim je Europska konvencija o ljudskim pravima uvrštena u pravo UK-a, sudovima je dodijeljena još jedna ovlast kojom se zakoni parlamenta mogu osporavati. Nacionalno zakonodavstvo tumači se u skladu s pravima Konvencije koliko god je to moguće.

Odluke sudova, posebno žalbenih sudova, imaju značajnu ulogu u razvoju prava. Osim što se njima utemeljeno tumači zakonodavstvo, one predstavljaju temelj običajnog prava koje proizlazi iz sudskih odluka u prethodnim predmetima (ili sudske prakse).

Što se tiče pitanja koje su odluke sudova obvezujuće za druge sudove, prema općem načelu sud obvezuju prethodne odluke koje je donio viši sud.

U pitanjima iz zakonodavstva Europske unije **Europski sud** najviše je tijelo. Pravni lordovi (*Law Lords*) u Gornjem domu predstavljali su Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine, no nadomjestio ih je novi Vrhovni sud koji je osnovan 1. listopada 2009. Postojeći pravni lordovi postali su prvim sucima Vrhovnog suda, a viši pravni lord postao je predsjednikom.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonskih pravila i postupak donošenja odluka

Primarno zakonodavstvo donosi **parlament UK-a** u Londonu. Prije nego što **prijedlog zakona** (naziva se i nacrtom zakona) može postati zakonom parlamenta, moraju ga odobriti oba doma parlamenta: Donji i Gornji dom. Sljedeće faze odvijaju se u oba doma:

prvo čitanje (formalni uvod u nacrt zakona bez rasprave),

drugo čitanje (opća rasprava),

faza odbora (detaljno razmatranje, rasprava i izmjene) U Donjem domu ova faza odvija se uglavnom u Javnom odboru za nacrt zakona,

faza izvještavanja (mogućnost daljnjih izmjena),

treće čitanje (zadnja prilika za raspravu; izmjene su moguće u Donjem domu).

Nakon što nacrt zakona prođe kroz oba doma, vraća se u Gornji dom (gdje je pokrenut) kako bi se u tom domu razmotrile druge izmjene.

Oba doma moraju se usuglasiti oko završnog teksta. Dva doma mogu više puta razmjenjivati primjedbe na zakon dok se ne postigne sporazum oko svake riječi nacrta zakona. Nakon što je sporazum postignut, nacrt zakona dostavlja se monarhu na potvrdu.

I **narodna skupština Walesa** donosi primarno zakonodavstvo. Prije nego što nacrt zakona postane zakonom skupštine, skupština ga mora razmotriti i odobriti, a monarh ga mora potvrditi. Zakon skupštine je zakon koji se provodi diljem Walesa, gdje je primjenjiv.

Vladin nacrt zakona u skupštini se obično razmatra u 4 faze:

Faza 1: razmatranje općeg načela nacrta zakona ili mjere od strane odbora (jednog ili više njih) te sporazum o tim općim načelima od strane skupštine.

Faza 2: detaljno razmatranje općeg načela nacrta zakona ili mjere od strane odbora i svih izmjena koje predlažu članovi skupštine.

Faza 3: detaljno razmatranje općeg načela nacrta zakona ili mjere od strane skupštine i svih izmjena koje predlažu članovi skupštine. Predsjedajući službenik odlučuje o tome koje će izmjene skupština razmotriti.

Faza 4: Skupština izglasava konačan tekst nacrta zakona ili mjere.

Nakon što nacrt zakona prođe sve faze u parlamentu UK-a i većskoj skupštini, šalje se monarhu na **kraljevsku potvrdu**, a potom postaje **zakonom**. Mjere narodne skupštine za Wales moraju se podnijeti na odobrenje Kraljici u Vijeću.

Primarno zakonodavstvo obično se može izmijeniti ili staviti izvan snage samo novim primarnim zakonodavstvom. Međutim, postoje iznimke na temelju kojih se određene izmjene i stavljanja izvan snage mogu donijeti zakonskim instrumentom. Time su obuhvaćeni slučajevi kada se provode obveze EU-a ili dio zakonodavne reforme kojom se smanjuje ili ukida regulatorno opterećenje. Međutim, da bi takva rješenja bila donesena, oba doma moraju ih odobriti potvrdnom parlamentarnom odlukom.

Primarno zakonodavstvo stupa na snagu u skladu s **uvodnim odredbama** koje su obuhvaćene zakonom ili mjerom. U zakonu ili mjeri može se navesti određeni datum njihova stupanja na snagu. To može biti odmah po kraljevskoj potvrdi, na utvrđen datum (obično najmanje dva mjeseca nakon kraljevske potvrde) ili na datum koji utvrđuje ministar ili ministarstvo donošenjem uvodnog rješenja (zakonski instrument). Za različite odredbe u sklopu jednog zakona mogu se odrediti različiti datumi.

Datum stupanja na snagu bilo kojeg djela sekundarnog zakonodavstva u pravilu će biti određen i u samom instrumentu. U iznimnim slučajevima, datum stupanja na snagu može se donijeti objavom priopćenja u službenom listu (*London Gazette*).

Pravne baze podataka

 [Legislation.gov.uk](https://legislation.gov.uk), kojim upravljaju Nacionalni arhivi, službeno je *web*-mjesto zakonodavstva UK-a.

Legislation.gov.uk omogućava pristup zakonodavstvu UK-a svih nadležnosti (Engleska, Škotska, Wales i Sjeverna Irska). Stranica sadržava čitavo opće zakonodavstvo od 1988. do današnjeg dana, prvobitne i izmijenjene verzije većeg dijela primarnog zakonodavstva donesenog prije 1988. te širok raspon sekundarnog zakonodavstva od 1948. nadalje ako je to zakonodavstvo još na snazi.

Posljednji put ažurirano: 05/06/2017

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Please note that the original language version of this page [en](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Nacionalno zakonodavstvo - Sjeverna Irska

Ova stranica sadržava informacije o pravu i pravnim bazama podataka u Ujedinjenoj Kraljevini s posebnim naglaskom na Sjevernu Irsku.

Izvori prava

Glavni izvori prava u Sjevernoj Irskoj, u nadležnosti Ujedinjene Kraljevine su:

Primarno zakonodavstvo u obliku zakona parlamenta Ujedinjene Kraljevine i zakona skupštine Sjeverne Irske. Dio primarnog zakonodavstva koje se odnosi na Sjevernu Irsku donosi monarh u Vijeću kao propise u Vijeću (zakonski instrumenti)

Zakonodavstvo Europske unije

Sekundarno zakonodavstvo (ili podzakonski akti) u obliku zakonskih instrumenata i zakonskih pravila Sjeverne Irske. Neki drugi podzakonski akti mogu se donositi kao upravni propisi.

Običajno pravo kako se razvilo na temelju sudskih odluka.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Primarno zakonodavstvo ili **zakone parlamenta** donosi parlament Ujedinjene Kraljevine u Londonu i mogu se primjenjivati u cijeloj Ujedinjenoj Kraljevini ili u njezinim dijelovima. Parlament Ujedinjene Kraljevine odobrio je prijenos zakonodavnih ovlasti na decentralizirane parlamente i skupštine, koje mogu izglasati primarno zakonodavstvo koje obuhvaća ograničeni raspon područja i koje se primjenjuje unutar njihove nadležnosti. Na temelju svojih ovlasti monarh može donositi ostalo primarno zakonodavstvo u različitim oblicima poput propisa u Vijeću (Orders in Council), proglašavanja (Proclamations), kraljevskih naloga (Royal Warrants), kraljevskih direktiva (Royal Instructions), uredbi (Regulations) i patentnih pisama (Letters Patent).

Sekundarno zakonodavstvo donosi se na temelju ovlasti koje je dodijelio Njezino veličanstvo u Vijeću ili ministar, ministarstvo, izvršno tijelo Sjeverne Irske ili neko drugo tijelo ili osoba. To se naziva i **delegiranim ili sekundarnim zakonodavstvom**, a akt kojim se dodjeljuju ovlasti naziva se ovlašćujućim, delegirajućim ili „osnovnim” zakonom. Sekundarno zakonodavstvo može imati razne nazive, kao što su propisi u Vijeću (Orders in Council), uredbi ili pravila (Regulations or Rules), a sve zajedno ih se može zvati „zakonskim instrumentima” ili „zakonskim pravilima”.

U Sjevernoj Irskoj zakonodavstvo uključuje zakone ili statute koji mogu biti zakoni parlamenta Ujedinjene Kraljevine, parlamenta Sjeverne Irske (1921-1972) ili skupštine Sjeverne Irske u Belfastu. U različitim razdobljima decentralizirane vlade u Sjevernoj Irskoj bilo je suspendirano i većina zakonodavstva bila je sadržana u „propisima u Vijeću”, koji su tehnički sekundarno zakonodavstvo, ali se koriste kao primarno zakonodavstvo. Zakonodavstvo u Sjevernoj Irskoj sadržava i zakonska pravila, sekundarno zakonodavstvo ili podzakonski akti, koja se donose na temelju zakona parlamenta Ujedinjene Kraljevine, propisa u Vijeću ili zakona skupštine Sjeverne Irske.

Ovlast za sklapanje **međunarodnih ugovora** u ime UK-a pripada Kruni, odnosno, monarhu na temelju kraljevske ovlasti koji djeluje slijedeći savjete vlade Ujedinjene Kraljevine. Parlament UK-a trenutačno nema službenu ulogu u sklapanju ugovora, no ako se ugovorom traži promjena u zakonodavstvu UK-a ili dodjela javnih sredstava, parlament glasuje o tome na uobičajen način. Za provedbu svih ugovora EU-a potrebno je donošenje zakona u UK-u te su oni stoga podložni parlamentarnom nadzoru. Odjeljcima 20. – 25. Zakona o ustavnoj reformi i upravljanju iz 2010., koji je stupio je na snagu 11. studenoga 2010., propisano je da se ugovor ne može ratificirati ako: (a) krunski ministar nije iznio u prvostupanjskom postupku presliku ugovora parlamentu, (b) ugovor nije objavljen i (c) nije isteklo razdoblje zasjedanja od 21 dana, a niti jedan od Domova parlamenta nije donio odluku o neratificiranju ugovora.

Hijerarhija normi

Kada postoje sukobi među različitim izvorima zakona, glavno mjesto za rješavanje tih sukoba su sudovi. Sudovi stoga mogu riješiti rasprave o tumačenju zakonodavstva. Međutim, s obzirom na to da u UK-u ne postoji „pisani ustav”, nije moguće osporiti zakon parlamenta na sudu tvrdnjom da je „neustavan”.

Prema **ustavnoj doktrini „parlamentarnog suvereniteta”** parlament Ujedinjene Kraljevine najviše je zakonodavno tijelo, u smislu da može donositi i stavljati izvan snage sve zakone te da niti jedno drugo tijelo ne može stavljati izvan snage ili osporavati valjanost zakona parlamenta.

Međutim, doktrina parlamentarnog suvereniteta određena je članstvom UK-a u Europskoj uniji. Na temelju zakona o Europskim zajednicama iz 1972., pravo Europske unije dio je prava Sjeverne Irske. Nacionalno zakonodavstvo mora se tumačiti u skladu s pravom Unije kad god je to moguće.

Zakonom o ljudskim pravima iz 1998. kojim je Europska konvencija o ljudskim pravima uključena u zakonodavstvo UK-a sudovima je dodijeljena dodatna ovlast osporavanja zakona parlamenta. Nacionalno zakonodavstvo mora se tumačiti u skladu s Konvencijom.

Odluke sudova, posebno žalbenih sudova, imaju značajnu ulogu u razvoju prava. Osim što se na temelju njih mjerodavno tumači zakonodavstvo, one predstavljaju i **temelj običajnog prava** koje proizlazi iz sudskih odluka u prethodnim predmetima (ili sudske prakse). Kao opće pravilo sudove obvezuju ranije odluke viših sudova. U pitanjima iz zakonodavstva Europske unije Europski sud najviše je tijelo. Pravni lordovi (Law Lords) u Gornjem domu predstavljali su Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine, iako ih je nadomjestio novi Vrhovni sud koji je osnovan 1. listopada 2009. Postojeći pravni lordovi postali su prvim sucima Vrhovnog suda, a viši pravni lord postao je predsjednikom.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonskih pravila i postupak donošenja odluka

Primarno zakonodavstvo donosi **parlament Ujedinjene Kraljevine** u Londonu. Prije nego što **prijedlog zakona** (naziva se i nacrtom zakona) može postati zakonom parlamenta, moraju ga odobriti oba doma parlamenta: Donji i Gornji dom. Sljedeće faze odvijaju se u oba doma:

prvo čitanje (formalni uvod u nacrt zakona bez rasprave)

drugo čitanje (opća rasprava)

faza odbora (detaljno razmatranje, rasprava i izmjene). U Donjem domu ova faza odvija se uglavnom u Javnom odboru za nacrt zakona.)

Faza izvještavanja (mogućnost daljnjih izmjena)

Treće čitanje (zadnja prilika za raspravu; izmjene su moguće u Donjem domu).

Nakon što nacrt zakona prođe kroz oba doma, vraća se u Gornji dom (gdje je započet) kako bi se razmotrile izmjene koje predlaže Donji dom.

Oba doma moraju se suglasiti oko završnog teksta. Dva doma mogu više puta razmjenjivati primjedbe na zakon dok se ne postigne sporazum oko svake riječi nacrta zakona. Nakon što se postigne suglasnost nacrt zakona može se poslati monarhu na kraljevsku potvrdu.

U skupštini Sjeverne Irske odvija se sličan postupak (koji uključuje predstavljanje nacrta zakona, razmatranje, raspravu i glasanje) iako postoji samo jedan dom unutar decentralizirane Skupštine. Ministri, odbori i pojedinačni zastupnici mogu započeti nacrt zakona i predstaviti ga predsjedniku odbora na razmatranje Skupštini. Ako predsjednik smatra da su prijedlozi u nadležnosti Skupštine, nacrt se zatim predstavlja i o njemu se raspravlja u domu. Zatim se upućuje odgovarajućem zakonskom odboru na nadzor. Odbor zatim izvještava Skupštinu i dozvoljava članovima da razmotre detalje nacrta zakona te predlože izmjene. Zatim ga dalje razmatra Skupština te se donosi završni glas.

Nakon što nacrt zakona prođe sve faze u parlamentu UK-a ili skupštini Sjeverne Irske, šalje se monarhu na kraljevsku potvrdu, a potom postaje **zakonom**.

Primarno zakonodavstvo obično se može **izmijeniti ili staviti izvan snage** samo novim primarnim zakonodavstvom. Postoje, međutim, izuzeci na temelju kojih se određene izmjene i ukidanja mogu provesti zakonskim instrumentom – kada uključuju provedbu obveza EU-a ili dijelova zakonodavne reforme kojima se smanjuju ili uklanjaju regulatorna opterećenja. Međutim, da bi takva rješenja bila donesena, oba Doma moraju ih odobriti potvrdnom parlamentarnom odlukom.

Primarno zakonodavstvo stupa na snagu u skladu s **uvodnim odredbama** koje su obuhvaćene zakonom ili mjerom. U zakonu ili mjeri može se navesti određeni datum njihova stupanja na snagu. To može biti odmah po kraljevskoj potvrdi, na utvrđen datum (obično najmanje dva mjeseca nakon kraljevske potvrde) ili na datum koji utvrđuje ministar ili ministarstvo u uvodnom rješenju (zakonski instrument). Mogu se odrediti različiti datumi za različite odredbe u okviru zakona.

Datum stupanja na snagu za bilo koji dio sekundarnog zakonodavstva u pravilu će biti određen i u samom instrumentu. U iznimnim slučajevima, datum stupanja na snagu može se donijeti objavom priopćenja u službenim listovima (London Gazette ili Belfast Gazette).

Pravne baze podataka

Dostupne su brojne pravne baze podataka.

Na [web-mjestu Zakonodavstva Ujedinjene Kraljevine](#) dostupan je cjelovit tekst **cijelog primarnog zakonodavstva** koje je donio parlament Ujedinjene Kraljevine, škotski parlament, skupština Sjeverne Irske i narodna skupština Walesa, zajedno s cjelovitim sekundarnim zakonodavstvom koje se primjenjuje u cijeloj Ujedinjenoj Kraljevini ili njezinim dijelovima. Pristup je informacijama besplatan.

Revidirano primarno zakonodavstvo koje obuhvaća sve dijelove Ujedinjene Kraljevine od 1235. do danas može se pronaći na [web-mjestu zakonodavstva Ujedinjene Kraljevine](#).

Ostale poveznice

[Web-mjesto zakonodavstva Ujedinjene Kraljevine](#)

Posljednji put ažurirano: 28/08/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Please note that the original language version of this page [en](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Nacionalno zakonodavstvo - Škotska

Izvori prava

Glavni izvori prava u škotskom dijelu sudske nadležnosti u Ujedinjenoj Kraljevini su:

primarno zakonodavstvo u obliku **zakona parlamenta Ujedinjene Kraljevine** i **zakona škotskog parlamenta**

zakonodavstvo Europske unije

sekundarno zakonodavstvo (podzakonski akti) u obliku **zakonskih instrumenata** i **škotskih zakonskih instrumenata**; druge vrste podzakonskih akata mogu se donijeti u obliku **upravnih propisa**

običajno pravo kako se razvilo na temelju sudskih odluka.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Primarno zakonodavstvo ili **zakone parlamenta** donosi parlament Ujedinjene Kraljevine u Londonu i mogu se primjenjivati u cijeloj Ujedinjenoj Kraljevini ili u njezinim dijelovima. Parlament Ujedinjene Kraljevine odobrio je **prijenos zakonodavnih ovlasti** na decentralizirane parlamente i skupštine, prema kojima oni mogu izglasati primarno zakonodavstvo koje obuhvaća ograničeni raspon područja i koje će se primjenjivati unutar njihove nadležnosti. Na temelju svojih ovlasti monarh može donositi ostalo primarno zakonodavstvo u različitim oblicima poput propisa u Vijeću (*Orders in Council*), proglašenja (*Proclamations*), kraljevskih naloga (*Royal Warrants*), kraljevskih direktiva (*Royal Instructions*), uredbi (*Regulations*) i patentnih pisama (*Letters Patent*).

Sekundarno zakonodavstvo donosi se na temelju ovlasti koje je dodijelilo Njzino veličanstvo u Vijeću (*Her Majesty in Council*), ministara, ministarstva, škotskih ministara ili nekog drugog tijela ili osobe. To se naziva i **delegiranim ili sekundarnim zakonodavstvom**, a akt kojim se dodjeljuju ovlasti naziva se ovlašćujućim, delegirajućim ili „osnovnim” zakonom. Sekundarno zakonodavstvo može imati razne nazive (kao što su propisi u Vijeću (*Orders in Council*), uredbi ili pravila), a sve zajedno može ih se zvati „zakonskim instrumentima” ili „škotskim zakonskim instrumentima”.

Zakonom o Škotskoj 1998. stvorene su i prenesene zakonodavne ovlasti škotskom parlamentu u Edinburghu. Time je Škotskoj (nakon referenduma) vraćen zasebni parlament koji nije imala od trenutka kad se priključila Engleskoj i Walesu 1707. godine. Međutim, budući da je Škotska i dalje dio Ujedinjene Kraljevine, parlament Ujedinjene Kraljevine još uvijek može donositi zakone na određenim područjima. Primarno zakonodavstvo može donositi škotski parlament na područjima za koja su mu prenesene zakonodavne ovlasti Zakonom o Škotskoj 1998. (i Zakonom o Škotskoj 2012.). U njih pripadaju:

zdravstvo, obrazovanje, lokalna samouprava, socijalni rad, stanovanje, planiranje, turizam i gospodarski razvoj, neki aspekti prometa, pravosuđe, sloboda i sigurnost, uključujući većinu aspekata privatnog i kaznenog prava, policija i vatrogasna služba, mnogi aspekti zaštite okoliša, poljoprivreda i ribarstvo, sport i umjetnost te provedba međunarodnih obveza na područjima za koja su prenesene zakonodavne ovlasti. Zakon o Škotskoj iz 2012. proširio je te prenesene ovlasti na područja kao što su određeni aspekti oporezivanja. Škotske zakonske instrumente (*Scottish Statutory Instruments*, SSIs) također mogu donositi škotski ministri na temelju ovlasti koje su im delegirane zakonima parlamenta Ujedinjene Kraljevine ili zakonima škotskog parlamenta.

Ovlast za sklapanje **međunarodnih ugovora** u ime UK-a pripada Kruni, odnosno, monarhu na temelju kraljevske ovlasti koji djeluje slijedeći savjete vlade Ujedinjene Kraljevine. Parlament UK-a trenutačno nema službenu ulogu u sklapanju ugovora, no ako se ugovorom traži izmjena u zakonodavstvu UK-a ili dodjela javnih sredstava, parlament glasa o tome na uobičajen način. Za provedbu svih ugovora EU-a potrebno je donošenje zakona u UK-u te su oni stoga podložni parlamentarnom nadzoru. Otkada je na snagu stupio Zakon o ustavnoj reformi i upravljanju 2010., ugovor se ne može ratificirati ako nisu ispunjeni sljedeći uvjeti: (a) krunski ministar dostavio je parlamentu kopiju ugovora (b) ugovor je objavljen i (c) isteklo je razdoblje zasjedanja od 21 dana, a ni jedan od domova parlamenta nije donio odluku o neratificiranju ugovora.

Hijerarhija normi

Kada postoje sukobi među različitim izvorima prava, glavno mjesto za njihovo rješavanje su sudovi. Sudovi mogu rješavati i sporove o tumačenju zakonodavstva. Međutim, s obzirom na to da u UK-u ne postoji „pisani ustav”, nije moguće osporiti zakon parlamenta na sudu tvrdnjom da je „neustavan”. Prema **ustavnoj doktrini „parlamentarnog suvereniteta”** parlament Ujedinjene Kraljevine najviše je zakonodavno tijelo, u smislu da može donositi i stavljati izvan snage sve zakone te da niti jedno drugo tijelo ne može stavljati izvan snage ili osporavati valjanost zakona parlamenta.

Međutim, doktrina parlamentarnog suvereniteta određena je članstvom UK-a u Europskoj uniji. Na temelju Zakona o Europskim zajednicama iz 1972. **pravo Europske unije** dio je prava Engleske i Walesa (i Škotske i Sjeverne Irske). Nacionalno zakonodavstvo mora se tumačiti u skladu s pravom Unije kad god je to moguće.

Zakonom o ljudskim pravima iz 1998. kojim je Europska konvencija o ljudskim pravima uključena u zakonodavstvo UK-a sudovima je dodijeljena dodatna ovlast osporavanja zakona parlamenta. Nacionalno zakonodavstvo mora se tumačiti u skladu s Konvencijom koliko god je to moguće. Odluke sudova, posebno žalbenih sudova, imaju značajnu ulogu u razvoju prava. Osim što se na temelju njih mjerodavno tumači zakonodavstvo, one predstavljaju i temelj običajnog prava koje proizlazi iz sudskih odluka u prethodnim predmetima (ili sudske prakse). Kod pitanja koje su sudske odluke obvezujuće za druge sudove, prema općem načelu sud obvezuju prethodne odluke koje je donio viši sud. U pitanjima iz zakonodavstva Europske unije Europski sud najviše je tijelo. *High Court of Judiciary* najviši je kazneni sud u Škotskoj, dok su **pravni lordovi (Law Lords)** u Gornjem domu (*House of Lords*) djelovali su kao najviši građanski sud za Škotsku. Međutim, zamijenio ih je Vrhovni sud uspostavljen 1. listopada 2009. Pravni lordovi postali su prvim sucima Vrhovnog suda, a viši pravni lord postao je predsjednikom.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonskih propisa i postupak donošenja odluka

Primarno zakonodavstvo donosi parlament Ujedinjene Kraljevine u Londonu. Prije nego što **prijedlog zakona** (naziva se i *Bill*, nacrt zakona) može postati **zakonom parlamenta**, moraju ga odobriti oba doma parlamenta: Gornji i Donji dom. Sljedeće faze odvijaju se u oba doma:

prvo čitanje (formalni uvod u nacrt zakona bez rasprave)

drugo čitanje (opća rasprava)

faza odbora (detaljno razmatranje, rasprava i izmjene; u Donjem domu ova faza odvija se uglavnom u Javnom odboru za nacrt zakona)

faza izvještavanja (mogućnost daljnjih izmjena)

treće čitanje (zadnja prilika za raspravu; izmjene su moguće u Gornjem domu)

Nakon što nacrt zakona prođe kroz oba doma, vraća se u Gornji dom (gdje je započet) kako bi se razmotrile izmjene koje predlaže Donji dom.

Oba doma moraju se suglasiti oko završnog teksta. Dva doma mogu više puta razmjenjivati primjedbe na zakon dok se ne postigne sporazum oko svake riječi nacrta zakona. Nakon što je sporazum postignut, nacrt zakona dostavlja se monarhu na potvrdu.

U škotskom parlamentu odvija se sličan postupak koji uključuje predstavljanje nacrta zakona, razmatranje, raspravu i glasanje, iako postoji samo **jedan dom** unutar decentraliziranog parlamenta. Tri su faze:

1. faza: Odgovarajući parlamentarni odbor (ili odbori) prima nacrt zakona na znanje i izrađuje izvješće o općim načelima nacrta zakona. Na sastanku parlamenta zatim se razmatra izvješće i raspravlja o tome treba li se složiti s općim načelima nacrta zakona. Ako se parlament složi, nacrt zakona ide u 2. fazu.

2. faza: Nacrt zakona detaljno razmatra neki od odbora ili povremeno odbor čitavog parlamenta. Promjene, poznate kao izmjene nacrta zakona, moguće su u toj fazi.

3. faza: Parlament na sastanku ponovno razmatra nacrt zakona. Moguće su daljnje izmjene, a parlament zatim raspravlja i odlučuje hoće li izglasati nacrt zakona u njegovu konačnom obliku.

Nakon što nacrt zakona prođe sve faze u parlamentu Ujedinjene Kraljevine i škotskom parlamentu, šalje se monarhu na **kraljevsku potvrdu** i potom postaje **zakon**. U Škotskoj ga u razdoblju od četiri tjedna mogu osporiti Pravni savjetnici Krune (*Law Officers*), ako smatraju da je izvan zakonodavnih ovlasti škotskog parlamenta.

Primarno zakonodavstvo obično se može **izmijeniti ili staviti izvan snage** samo novim primarnim zakonodavstvom. Postoje, međutim, izuzeci na temelju kojih se određene izmjene i ukidanja mogu provesti zakonskim instrumentom – kada uključuju provedbu obveza EU-a ili dijelova zakonodavne reforme kojima se smanjuju ili uklanjaju regulatorna opterećenja. Međutim, da bi takva rješenja bila donesena, oba Doma moraju ih odobriti potvrdnom parlamentarnom odlukom.

Primarno zakonodavstvo stupa na snagu u skladu s **odredbama o stupanju na snagu**, uključenima u zakon. Zakonom se može utvrditi određeni datum stupanja na snagu. To može biti odmah nakon kraljevske potvrde, na određeni datum (uglavnom najmanje dva mjeseca nakon kraljevske potvrde) ili na datum koji odredi ministar ili ministarstvo u uredbi o stupanju na snagu (zakonski instrument). Mogu se odrediti različiti datumi za različite odredbe u okviru dotičnog zakona.

Datum stupanja na snagu za bilo koji dio sekundarnog zakonodavstva u pravilu će biti određen i u samom instrumentu. U iznimnim slučajevima, datum stupanja na snagu može se donijeti objavom priopćenja u službenim listovima (*London Gazette* ili *Edinburgh Gazette*).

Pravne baze podataka

Dostupne su brojne pravne baze podataka.

Na [web-mjestu Ureda za informacije javnog sektora \(Office of Public Sector Information, OPSI\)](#) dostupan je cjelovit tekst **čitavog primarnog zakonodavstva** koje je donio parlament Ujedinjene Kraljevine, škotski parlament, skupština Sjeverne Irske i narodna skupština Walesa, zajedno sa **cjelovitim sekundarnim zakonodavstvom** koje se primjenjuje u čitavoj Ujedinjenoj Kraljevini ili njezinim dijelovima. Pristup informacijama je besplatan.

Revidirano primarno zakonodavstvo koje obuhvaća sve dijelove Ujedinjene Kraljevine od 1235. do današnjeg dana može se pronaći u [bazi podataka kodificiranog prava Ujedinjene Kraljevine](#). Pristup bazi podataka je besplatan.

Iako su **svi škotski zakoni** dostupni na [web-mjestu Ureda za informacije javnog sektora](#), škotsko primarno i sekundarno zakonodavstvo doneseno od prijenosa parlamentarnih ovlasti 1999. također je dostupno na [web-mjestu Ureda kraljevske tiskare za Škotsku](#). Pristup zakonodavstvu je besplatan. Stranica [legislation.gov.uk](#), koja uključuje [web-mjesta Ureda za informacije javnog sektora](#) i baze podataka kodificiranog prava te zamjenjuje zakonodavstvo objavljeno na [web-mjestu Ureda kraljevske tiskare za Škotsku](#), službena je stranica za čitavo zakonodavstvo Ujedinjene Kraljevine.

Ostale poveznice

[Ured za informacije javnog sektora](#), [Baza podataka kodificiranog zakonodavstva](#), [legislation.gov.uk](#), [Ured kraljevske tiskare za Škotsku](#)

Posljednji put ažurirano: 04/05/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.